

МЕСИГЪДИН

РЕКЪЕ ЧІУГУНВАЙ АЗАБАР

Пастор Ричард Вурмбранд

МЕСИГЪДИН

РЕКЪЕ ЧІУГУНВАЙ АЗАБАР

Пастор Ричард Вурмбранд

Месигъдин рекъе чӀугунвай азабар

© 1967, 1998 for the English edition

© 2010 for the Lz edition

Бахш авун

Лондонда Европадин Месигъчийрин Миссиядин Регъбер В.Стюарт Харрисас бахш авунва. Зун дустагъдай акъатайла, 1994-йисуз ам Румыниядиз, рагъ акІидай патан месигъвийрикай хабарар гваз атана. Ам гзаф игътиятлувиливди чи кІвализ йифиз гъахъна, чаз муьгъуьббатдив ацІанай ва секинардай гафар, гъамни азабрив кьенвай месигъвийрин хзанриз куьмек гъана. И вафалу иманлуйрин тІварцелай за чухсагъул лугъузва.

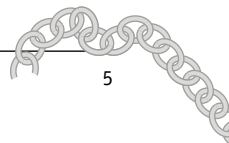
СИФТЕ ГАФ

«Азабрив кьенвайди»

Ричард Вурмбранда лагъанва: *«Месигьдин рекъе чІугунвай азабар»* даз литературада кьимет авач. И ктаб зун дустагъдай акъатайвал пуд йикъан къене куьруьз кхъенва. Амма им къелем ва вилин нагъварив кхъенва. Бязи себебра Аллагъди и кхъинриз хийир-дуъа гана ва Вичин макъсадрин патал ишлетмишзава.» *«Месигьдин рекъе чІугунвай азабар»* ктабдин публикациядин 30-лагъай йис тамам хъайи юкъуз куьлуь дегишвилер хъана. Пастор 14 йис Румыниядин диктатурадин девирда дустагъда хъайи вахтуникай авунвай шагъидвал авайвал ама.

Шумуд йисара *«Месигьдин рекъе чІугунвай азабар»* 65 чІалал элкъуьрнава ва адан суьретар миллионралди вири дуьньяда пайнава. Аллагъди и шагъидвал Вичин Бедендиз гуж гун паталай ишлетмишзавай къайдадиз чун къваз тавуна мягътел жезва. Чаз чир хъана хъи, и Беденда гъалибвилиз, мердвилиз, мягкемвилиз ва кІевивилиз сергъатар, хамунин ранг, миллет чизвач, амма Пак Руьгъдалди абур виридаз сад хътиз гузва.

Гзаф маракълу я хъи, Румыниядин чувудди кхъенвай ктабдивай Китайдин пасторриз, Америкадин кІвалин папариз ва арабрин таксидин шоферризни руьгъ ва гуж гуз жезва. Са сеферда Вьетнамдин кІвалин мебеддин регъберри заз 1970-йисуз Кефер патан Вьетнамда гуьзлемишзавай Коммунистрин переворотдин кІаник чпин иманлуяр яшамишун ва чІехи хъун паталай гьикІ гъазурзава тIа ахъайна. Абуру сагъ амукъдай рехъ къалурдай ктаб хътиз Вьетнам чІалал элкъуьрнавай, лап четин

гьалара кьалурнавай имандикай шагьидвалзавай «*Месигьдин рекье чIугунвай азабар*» пайна. Мадни чаз гзаф инсанрикай мектубар кьезева. А инсанриз и ктаб кIелдамаз Месигьдин муьгьуббат авай гуж тир чIал акуна Иса Месигьдихь галаз мукьвал хьана. И чарар политикадин рангуна ваъ, анжах азабар чIугванбурун «шагьидвал» я.

Гзафбур кье чIалах я хьи, шагьид вичин имандин паталай кьенвай кас я. Гьайиф хьи, чна «шегьид» гафунин хсусият ва деринвал квадарна. Са сеферда Сент Августина икI лагьана: «Шегьиддикай шагьид ийизвайди *азаб* ваъ, *себеб* я.» Вичин «*Убийство в соборе*» пьесада Т.С.Эллиота шагьид икI кьалурзава: Аллагьдин гьиле *тадарак* хьанвайди, Аллагьдин мураддин кьене вичин мурад *квадарнавайда* квадарнавач, анжах жагъанва, вучиз лагьайтIа Аллагьдиз *табе* хьана адаз азадвал жагъана. Шегьиддиз вичин патал мад са затIни, гьич шагьид хьунин тарифни кIанзавач.»

Дегь замандин грек чIалаз килигайла, «шегьид» «шагьид» лагьай чIал я. Пак Каламда Чувудриз мектубдин авторди лагьана: «Чаз шагьидар [шегьидар] гзаф ава» (12:1), «Илчийрин крар» 1:8 Исади чаз рехъ кьалурзава: «...гьам Ярусалимда, гьам Ягьудияда, гьам Шамарияда, гьамни вири дуьньяда куьн Зи ва За авур крарин шагьидарни жада.»

Инжилдин шагьидри анжах чпи Иса Месигьдин гьакьикат ва кьуватдин шагьидвал ийизвачир, амма кьиметдикай аслу тушиз абуруз а шагьидвал муькуь инсанризни чукIура лагьанвай. Ахпа чна Илчийрин Крара кьванерив ягъанвай Стефанакай кIелзава ва ам и шагьидвилин патакай виридлайни багьа кьимет гузвай сад лагьай кас я. И береда *шегьид* гафунин мана анжах «шагьидвалзавай кас» ваъ, а «шагьидвилин патакай вичин уьмуьр гуз рази хьанвай кас» хьана.

Чна шагьидвалзавай гьакьикъат чаз пара багьа ацукьин мумкин я – адан патакай чна хьсан тIвар-ван ва престиж квадарин мумкин я. Чна жуван хзанар, дустар ва уьмуьрарни квадарун мумкин я. Гьа икI, чун шагьидрин сагъ са цифеди

элкъуърна къунва! Гъавиляй ша чна жувалай чаз катиз тазвачир вири, гъакӀни чун регъятдиз вичин чилиниз чӀугвазвай гунагъ гадарин, чаз алцумна ганвай рехъ сабурлудаказ атӀун (Чувудриз 12:1).

Месигъдин «шагъидвилин» хабардиз гъамни бедендин сергъедар авач. Ам инсанди фикирзавайдилаини артух я. Шегъид хьиз рекъин руьгъдай аватун паталай туш, амма дуьньяда месигъвилин асул мана дуьядивди гъавурда акъван паталай авай са гьерекат я...им лазим я хьи, чна «Месигъдин рекъе чӀугунвай азабар» (Филиппвийриз 1:29). И шагъидрин ва я шегъидрин иман идара ийиз ва рекъиз жедач. Ида давамлу яз Аллагъдин пачагъвилин паталай «Квек Пак Руьгъ акатна куьн адан къуватдив ацӀай чӀавуз гъам Ярусалимда, гъам Ягъудиятда, гъам Самарияда, гъамни вири дуьньяда куьн Зи ва За авур крарин шагъидарни жеда» (Илчийрин Крара 1:8). къуд патазни тум вегъида, вучиз лагъайтӀа абуру Иса Месигъдин гъакъикъятдиз шагъидвалзава. Месигъди лагъанва: «Зани ваз лугъузва: вун — Петру (яни Раг) я, гъа и раг За Захъ имандаллайбурун кӀватӀалдин бинеда эцигда, гъатта жегъеннемдин къуватривайни адан хура акъвазиз жедач» (МатӀай 16:18).

И гъавурдив зун пастор Ричард Вурмбрандахъ галаз таниш хъана. Адан уьмуьди чаз шегъидвал вуч ятӀа къалурзава. Ам къена лугъуз ваъ, амма Месигъдин уьмуьрдикай шагъидвал ийидамаз рекъинилаини пис азабар чӀугуна лугъуз адаз шегъид лугъуз жеда.

«Месигъдин рекъе чӀугунвай азабар» анжах регъимсуз коммунист режимдин гъиляй зулумар чӀугунвай инсандин уьмуьрда хъанвай фактар къалурзавач, амма ада чаз вичи-вич там Месигъдиз бахшнавай инсандин имандикай ва кӀевивиликай, ва и гъакъикъят масадбуруз ахъайиз кӀанвиликай рахазва. И ктабдин гъар са чинилай дири яз къарагъзавай и гъакъикъятди вич къалуриз рагъ экӀидай патан месигъвийрин фикирар дегишарзава ва къалурзава хьи, вири тарихда ва къенин юкъузни месигъвийри Иса Месигъдин уьмуьр ва гужуниз *шагъидвална* лугъуз пис азабар чӀугвазва ва рекъинни ийизва.

Чна дуьа ийизва хьи, и шагьидвал яшамишрай ва чун Иса Месигьдихъ галаз чи алакъяр ва чилел чи буржи дериндаказ гъавурда акъурай. Чунни шегьидвал хьунин дугъри аспекттар вуч ятIа гъавурда акъурай ва Аллагьдиз кIан хъайитIа, ахьтин шегьидар жез рази жен.

ЛАГЪАЙ КЪИЛ

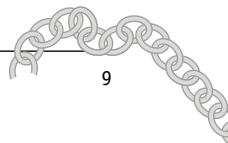
Урусар Месигъдихъ къарихъ хьун

Атеистдиз Месигъ жагъизва

Зи уьмуьрдин сад лагъай йисара зун етим амуькна. Са динни чизвачир хзанда члехи хъанва лугъуз заз аял бередилай диндикай са затІни чизвачир. Аял вахтар четин хъана лугъуз, І-лагъай Дуьньядин Дяведин йисара кесибвал акуна лугъуз, цІекъуд йис хъайила, зун къенин йикъан коммунистар хътин са атеист тир. За атеистрин ктабар кІелзавай ва им анжах Аллагъдиз ва Месигъдиз чІалах тежен тушир – заз и гафар даКІанзавай ва фикирзавай хъи, абуру инсанрин акъулдиз зиян гузва. Зун диндикай хъел аваз члехи хъана.

Амма ахпа зун гъавурда акъуна хъи, заз чин тийизвай себебралди Аллагъди заз регъим авуна зун хкъгъна. А себебар зи хесетдикай аслу тушир, вучиз лагъайтІа, зи хесет лап пис тир.

Зун атеист тиртІани, гъавурда кутаз тежедай са затІини гъамиша зун килисайриз желб ийизвай. Килисадин патавай алатна къенез гъахъ тийин заз четин аквазвай. Амма зун садрани а килисайрин къене вуч жезватІа гъавурда акъвазвачир. За вьзериз яб гана, амма абур зи рикІиз хуш къвезвачир. Заз Аллагъ икІ аквазвай: Ам са Агъа я ва за Адан гъар са гафуниз яб гана кІанзава. Заз зи кхиле авай Аллагъдин и дугъри тушир суьрет гзаф даКІандай, амма заз хуш къведай хъи, и дуьньядин юкъва са чкада муьгъуьббат авай са рикІ ава. Зи аял береда

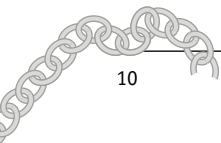
ва жегьил вахтунда заз тІимил хвешивал хъана лугъуз, заз кІанзавай хьи, са гьидаз ятІани зун кІан хьурай.

За жува-жув Аллагъ авач лагъана чІалахарна, анжах зун гъамлу тир хьи, рикІе иер муьгъуьббат авай са Аллагъ авач. Са сеферда зи къене, руьгъда, наразивилер аваз зун католик килисадиз гъахъна. Заз митерал агъуз хъана, вуч ятІани лугъузвай инсанар акуна. За икІ фикирна: *«Зун абурун патав метерал агъуз жедда ва абурун гафар ван хъана абурун дуьаяр тикрарда ва тамашда са вуч ятІани жедани-жедачни.»* Абуру пак рушаз дуьа авуна: «Салам, регъимдив ацІанвай Майрам.» За абурун гафар элкъвез-хквез тикрарна, Майраман статуядиз килигна, амма са шейни хъанач. Идан паталай зун гзаф гъамлу тир.

Са юкъуз, зун дуьз гужлу атеист яз, за Аллагъдиз дуьа авуна. Зи дуьа ихътин тир: «Аллагъ, заз чизва хьи, Вун авач. Амма белке Вун ава, анжах зун идаз акси я, зи буржи Ваз чІалах жен туш; Жув заз къалуриз Ви буржи я.» Зун атеист тир, амма атеиствили зи рикІиз ислягъвал гузвачир.

Къене и акахъвилер авай береда, са къуьзуь устІарди Румыниядин дагъда хуьре икІ дуьа ийизвай: «Зи Аллагъ, за чилел Ваз къуллугъна ва цавара жезвай хътиз заз чилелни жуван савкъват къачуз кІанзава. Савкъватни им я хьи, са чувуд Месигъдиз тагъанмаз зун рекъин тийин, вучиз лагъайтІа, Иса чувудрин халкъдикай тир. Амма зун кесиб, къуьзуь ва начагъ я. Завай фена экъвена са чувуд жагъуриз жедач. Зи хуьрени са чувудни авач. Зи хуьруьз са чувуд гъваш ва ам Месигъдиз гъин патал за жувалай алакъдай къван ийида.»

Са затІини зун а хуьр авай патаз ялзавай. Заз аниз фидай са себебни авачир. Румынияда 1200 хуьр ава, амма зун а хуьруз фена. УстІардиз зун чувуд тирди акурла ам гада рушахъ гелкъведай хътиз захъ гелкъвез башламишна. Адаз зун вичин дуьайрин жаваб яз акуна ва заз кІелин паталай Пак Калам гана. За идалай вилик Пак Калам медениятдиз авай марагъдин паталай са шумуд сеферда кІелнавай. Амма ада зав гавнвай Пак Калам маса хуьре тир. Са вахт алатайла, ада заз лагъана хьи,

вичин папахъ галаз зунни зи паб Аллагъдихъ элкъуьрай лугъуз сятралди дуьаяр ийизвай. Ада зав гайи Пак Калам гафаривди ваъ, амма адан дуьайри ягъанвай муьгъуьббатдин цӱаюнин парчайрив кхъенвай. За гужуналди ам кӱелна. Зун анжах жуван пис уьмуьр Исадин уьмуьрдихъ; жуван чиркинвал Адан михъивилихъ; жуван такӱанвал Адан муьгъуьббатдихъ галаз гекъигна шехъзавай тир ва Ада зун Вичинди хътиз къабулна.

Идалай са тӱимил вахт алатайла зи паб инанмиш хъана. Ада муькуьбурни Аллагъдихъ элкъуьрна. А инсанрини муькуьбур Аллагъдихъ элкъуьрна ва гьакӱа Румынияда цӱийи Лютеранский кӱватал яранмиш хъана.

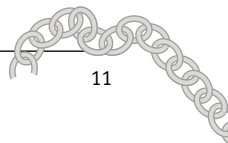
Ахпа нацистар атана ва абурун регъбярвили кӱаник чна гзаф азабар чӱгуна. Румынияда нацизм православиедин диктаторвили формадиз атанвай ва протестантрихъни, чувудрихъ галтузгавай.

Зал гъилер туна хийир-дуьа гунилай ва зун и къуьллуьгъдиз гъазур хъунилай вилик за и мебед яратмишна адаз регъбервалзавай. За адан паталай жаваб гузвай. Зи пабни зун шумуд сеферда дустагъ авунвай, гатанвай ва нацистрин гъакимрин вилик тухванвай. Нацистрин террорвал чӱехи тир, амма ам коммунистар къведамаз чи кӱилел къведай кӱвалахрин са дад тир. Зи хва Михей вич рекъин тавурай лугъуз чувудрин тушир са тӱвар къачуз мажбур хъана.

Амма нацистрин девирдикай са чӱехи хийир авай. Абуру чаз чирна хъи, жендек гатадамаз инсандивай эх жезва ва инсандин руьгъдивай Аллагъдин куьмекдалди дегъшетлу азабар эх жезва. Абуру чаз месигъчи хътиз чинеба кӱвалахинин сирер чирна, ва гъамни виликай къвезвай лап пис четинвилериз гъазурвилер тир.

За урусриз авунвай къуьллуьгъ

Им гъейежан, гъерекат галай кӱвалах тир. Урус есир инженердихъ галаз хъйи сад лагъай женг зи рикӱелай садрани алатдач. За адавай ам Аллагъдал чӱалах ятӱа хабар къуна. Ада

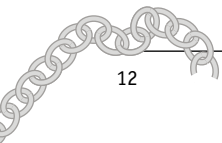
заз «ваъ» лагъай тиртІа, за идаз акъванни фикир гудачир. Ѓар са инсандиз чІалах жедай, я тахъайтІа чІалах тежедай ихтияр ава. Амма за адавай им жузурла, ада вичин вилер зал винизна гъавурда авачиз лагъана: «Заз чІалах жедай буйругъ ганвач. Заз ахътин буйругъ гайитІа, зун чІалах жеда.»

Зи вилерай нагъв авахъна. За гьиссна хъи, зи рикІ къуд патахъ пай хъана. Зи вилик акъул кьенвай, Аллагъди вири инсанриз бахшнавай надирвал квадарнавай са инсан къвазнавай. Ам коммунистрин гъиле акъул чуьхенвай, абурун эмирдив чІалах жедай, я тежедай са алат тир. Адавай мад вичин акъулдив фикир жезвай тушир. Им коммунистри агъавалзавай девирдилай къулухъ яшамишзавай асул урус тир! Коммунизмди инсанрин кьилел гъайи кІвалахар акурдилай къулухъ за Аллагъдиз гаф гана хъи, за жуван уьмуьр и инсанриз бахшда, абуруз чпин инсанвилер вахгуда ва абуруз Аллагъдиз ва Месиғдиз инанмишвал гуда.

1944-йисан августдин 23-лай башламишна са миллион урус аскерар Румыниядиз гъахъна ва мукъвал вахтунда чи уьлкведа коммунистар гьукуматдиз атана. Ахпа ахътин дегъшетар башламишна хъи, нацистрин вахтунда хъайи зулумар адалай асант аквазвай.

Гида 24 миллион инсан яшамишзавай Румынияда а береда коммунист партиядин уьзвийр цІуд агъзур тир. Амма Советский Союздин чара уьлквейрин кІвалахрин министр Вышинскийди чи рикІ алай пачагъ Михаил 1-лагъайдан офисдиз гъахъна, гьуд стулдал элягъна лагъана: «Вуна гьукуматдин кьиле коммунистар туна кІанда!» Чи армия ва полициядин яракъар терг авуна ва гужуналди, виридаз гзаф такІанзавай коммунистар гьукуматдиз атана. И кІвалах а береда Америкадин ва Британиядин гьил галачиз хъанвай туш.

Инсанри Аллагъдин вилик анжах чпин гунагърин ваъ, гьамни чпин халкъдин гунагърин паталай жаваб гузва. Дустагъ хъанвай вири халкъарин мусибат Америка ва Британиядин иманлуьйрин рикІерал алай жавабдарвал я. Америкада авайбуруз чир хъана кІанзава хъи, абуру къастуналди авуначІани, урусриз инсанар

рекьиз ва терроризмдин режим гьиз куьмекна. Месигьдин бедендин са пай хьиз Америкадин халкъди есир хьанвай халкъар Месигьдин эквиниз гьиз куьмекна и гунагь чуьхена кІанда.

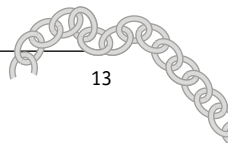
Иманлуяр рекъай акъудун

Коммунистри вири месигьвийрин группар чі парламентдин бинада конгресс ийин паталай кІватІна. Ана вири деноминацияйрин кешишар, пасторар ва къуллугъчяр кІватІ хьанвай – ва и Аллагьдин инсанри Иосиф Сталин и конгрессдин играми президент хьагъна. А береда ам гьамни Аллагьсузрин дуьньяда авай гьерекатдин президент тир ва гзаф месигьвиар рекьизвай. Сад-садан гуьгьуьналлаз епископ ва пасторри къарагъна малумарна хьи, коммунизм ва месигьчивилин бинеяр сад я ва абур санал жен мумкин я. Аллагьдин къуллугъчийри сад-садан гуьгьуьналлаз коммунизм тарифарна ва цІийи гьукумат эминарна хьи, Килиса чпиз садикъ жада.

Зи пабни зун а конгрессда авай. Сабинади заз лагъана: «Ричард, къарагъна и беабурчивал Месигьдин чинилай чуьхуьх! Абуру Адан чиниз тфу гузва.» За адаз лагъана: «За акІ авуртІа, вун гьуьл авачиз амуькда.» Ада жаваб гана: «Заз кичІезвай гьуьл кІандач.»

А береда зун къарагъна ва конгрессда рахадамаз месигьвиар рекьизвайбур ваъ, Иса Месигь тарифарна ва малумарна хьи, сад лагъайди чун Иса Месигьдиз садикъ хьана кІанзава. Чи рахунар вири уьлкведа трансляция ийизвай ва вири уьлкведиз Коммунистрин Парламентдин трибунадилай лугъзвай Месигьдин хабар ван атана. Ахпа закай адан эвез хкудна, амма и кІвалах адаз лайихлу тир.

Православрин ва протестантрин килисайрин регьберри коммунизмдиз гьахьин паталай са-садахъ галаз женгдай. Православрин епископди вичин пекинал баскІум хьута туна ва кешишриз лагъана хьи, вичиз мад «Куь Регьим» лугьуз эвер тавурай, амма «Юлдаш епископ» лугьурай. Петреску ва Рошияну

хътин кешишри лап «викІегъ» гъерекатна. Абур чинеба полициядин офицерар хъана. Румынияда лютеран мебеддин куьмекчи епископ Реппди теологиядин семинарияда ихътин тарсар гуз башламишна хъи, Аллаґди Вичин гаф пуд сеферда ачухарна ганва: сад Муса пайґамбардиз, сад Исадин куьмекдалди, пуд лаґъайдини адалай вилик атайди эвеззавай Сталиназ.

Зун Ресита лугъудай шегъердин баптистрин конгрессдиз фенвай – им яру байраґдин кІаник физвай конгресс тир, анал вирида Советский Союздин гимн кІвачел къвазна кІелзавай. Баптистрин президентди Сталин тарифарна лаґана хъи, ам Пак Каламдин чІехи муаллим я ва ада ийизвай къван вири кІвалахарив Аллаґдин гаф къилиз акъудзава!

Ғавурда акъван герек я хъи, зи рикІ алай асул баптистар рази хъанач ва Месиґдиз вафалу амуқна гзаф азабар чІугвана. Амма коммунистри чпин регъберар «хкяґна» ва баптистриз абур къабулинилай маса чара авачир. Исятдани коммунист халкъарин «девлетдин»¹ клисайра къилин диндин регъберрин арада ихътин гъал ава. Месиґдин къуллугъчийар жедай чкадал коммунизмдин къуллугъчийриз элкъвенвайбуру чпихъ галкІун тавур стхайрихъ тахсирар кутаз башламишна.

Россиядин иманлуйри чпин революциядилай къулухъ чинеба килиса яратмишай хътиз, идара вичин гъилиз къачунвай коммунизмди ва девлетдин клисадин регъберрин хайинвили чун Румынияда чинеба килиса яратмишиз мажбурна: вафалувилив Аллаґдин гаф пайдай ва Месиґдин паталай аялар Аллаґдихъ элкъуьрдайди. Коммунистри и кІвалахар къадаґа авуна ва девлетдин килиса табий хъана.

Муькуьбурухъ галаз санал за чинеба кІвалахиз башламишна. Къецелай заз хъсан везифа авай – зун Норвегиядин Лютеранский Миссиядин пастор тир ва и везифади зи асул чинеба кІвалах кІевзавай. Идахъ галаз санал зун Румыниядин Клисайрин

1 [къейд: 1Девлетдин килиса девлетдин къейдийатда авай ва ада идара ийизвайди я. Гзаф тоталитарный системайра девлетдин клисадин членрин гысаб адет яз уьлкведа авай вири месигъвийрин цуд процентдилайни тІимил я. Муькуьбуруз «чинеба» ибадатиз кІанзава.]

Дуьньядин Меслятдин векил тир. (Румынияда чаз чизвачир хьи, и тешкилатди коммунистрихъ галаз кІвалахда. А береда ада анжах инсанриз куьмекдай кІвалахарзай.) И кьве везифади заз зи чинеба кІвалахдикай хабар авачир гьукуматдин хура кьвазиз куьмекна.

И чинеба кІвалахдиз кьве пад авай. Сад лагьайди, чна урус аскеррихъ галаз тухузвай чинеба кІвалах. Кьвед лагьайди, Румынияда лукІ хьанвай халкъарихъ галаз тухузвай чинеба кІвалах.

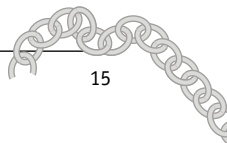
Урусар – чанда гзаф гишинвал авай инсанар

Зи дуст православный кешишди заз зенгна лагьана хьи, урус офицер адан патав рикІ ахъайиз атана. Зи дустуниз урус чІал чизвачир. Амма заз урус чІал чизва лугьуз, ада зи адрес а касдиз гана. Муькуь юкьуз а кас зи патав атана. Адаз Аллагь кІанзавай, амма садрани Пак Калам акунвачир. Адаз диндин савад авачир ва садрани диндин кьуллугьра хьанвачир (а береда, Россияда лап тІимил килисаяр авай). Адаз Аллагьдикай са затІни чин тийиз Ам кІандай.

За адаз Исадин дагьдин вяз ва кьисаяр кІелна. Абуруз яб гайидалай кьулухъ, ада гзаф хушивилив кьуьлериз башламишна ва лагьана: «Вуч иервал я! Зун и Месигь чир тахьана гьикІ яшамиш хьанвайди я?» Заз сад лагьай сеферда Месигьда икьван хвешизвай инсан аквазвай.

Ахпа за са гьалатІ ахъайна. За ам гьазур тавуна адаз Месигьдин азабар ва хашунал ягьуникай кІелна. Ада им гуьзлемишзавачир ва Иса гатанвай кьайдадикай, хашунал ягьуникай ва Ам кьейидакай ван хъайила, креслодиз аватна шехьиз башламишна. Ам Кьуртармишзавайдаз чІалах хьанвай ва гила и Кьуртармишдайди кьенвай!

Заз адаз килигайла регьуь хьана. Заз жуваз месигьви пастор ва муькуьбурун муаллим лугьузвай, амма садрани и офицер хьтиз Месигьдин азабрик икьван шерик хьанвачир. И касдиз

килигайла хашунин кІвачик ва сура кутунвай Исадин мейитдик шехъзавай Маждалви Майрам рикІел хквезвай.

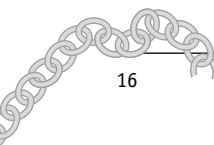
Ахпа за адаз Исадин чандал хтунин къиса кІелна ва ам дегиш хъайивал хвена. Адаз вичин Къуртармишдайдал чан хтана сурай акъатнай чІал чизвачир. Адаз и шад хабар ван хъайила, ада вичин метер гатана ва лап чиркин гафар рахана экъугъна. Им адан фикир тавуна рахадай къайда тир. Адаз мадни хвеши хъана ва гъарайна: «Адал чан ала! Адал чан ала!» Ада мадни кІвале къуълерна ва адан рикІ хушивилив ацІанвай!

За адаз «Ша чна дуъа ийин» лагъана. Адаз дуъа иийдай къайда чизвачир. Адаз чи «пак» гафарни чизвачир. Ам захъ галаз санал метерал акъвазна ва ихътин гафарив дуъа авуна: «Я Аллагъ, Вун вуч хъсан гада я! Зун Вун тиртІа, Вунни зун тирІа, За Ви гунагъар гъич багъишламишдачир. Амма Вун асулдани пара хъсан я! Заз ацІай рикІивди вун кІанзава.»

За фикирзава хьи, урус офицердин и чІехи дуъадиз яб гун паталай малаикри чпин вири кІвалахар къвазарна. И кас Месигъди къазанмишнавайди тир!

Магазинда зал урус капитанни, офицер дишегъли гьалтна. Абуру жуъреба-жуъре шейэр къачузвай ва урус чІал гъавурда акъван тийизвай магазинчидихъ галаз рахаз абуруз четин тир. За абуруз таржума ийин теклифна ва чун таниш хъана. За абуруз чи кІвализ нисинин фу нез эверна. Фу недайдалай вилик за абуруз лагъана: «Куън месигъвийрин кІвале ава ва чаз дуъа иийдай адетар ава.» За урус чІалал дуъа авуна. Абуруз фу тІуьнин марагъ квадарна чпин вилкаярни чкІулар туна. Адан чкадал абуру Аллагъдикай, Месигъдикай ва Пак Каламдикай суалар гуз башламишна. Абуруз са затІни чизвачир.

Абурухъ галаз рахаз асанти тушир. За абуруз виш хеб авай ва абурукай сад квадарнай итимдикай къиса ахъайна. Къил коммунист идеологиядив ацІанва лугъуз абур гъавурда акъунач. Абуру хабар къуна: «Адаз гъикІ лагъана виш хеб авай? Коммунистрин колхоздин фермади абур къахчуначни?» Ахпа за «Иса пачагъ я» лагъана. Абуру жаваб гана: «Вири пачагъар инсанар идара ийизвай пис инсанар хъанвайди я.

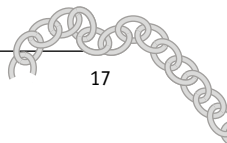
Исани диктатор я жеда.» За абуруз уъзуьмлухда кІвалахзавай фялейрикай кыса ахъайала, абуру лагъана: «Абуру дуъз кІвалахна хьи, уъзуьмлухдин чІехидан чина къвазна. Уъзуьмлух колхоздинди хъана кІанзава.» Абуруз Пак Каламдин ихтилатар вири цІийи тир. За абуруз Иса дидеდიлай гьикІ хъанатІа ахъайна ва абуруни рагъ акІидай патанбуруз аси тир шей хабар къуна: «Майрам Аллагъдин паб тирни?» Абурухъни гзаф муькуьбурухъ галаз рахайла заз чир хъана хьи, коммунизмда гзаф йисар яшамишнай урусриз Шад Хабар маса жуьре эгекъарна кІанзава.

И гьакъикъат гзаф халкъариз я. Юкъван Африкадиз фенвай миссионерриз Яшай 1:18-да кхъенвай гафар: «Куь гунагъар яп-яру хъайитІани, За абур жив хъиз лап-лапу ийида», абурун чІалал гьикІ элкъуьрдатІа чизвачир. Юкъван Африкада садазни уьмуьрда жив акунвай туш ва абуруз жив лугъудай гаф авачир. Миссионерри абурун чІалал икІ элкъуьрна: «Куь гунагъар кокосдин къен хътиз лацу ийида.»

Чун Шад Хабар «Марксдин чІалал» элкъуьриз мажбур хъана хьи, абур гъавурда акъурай. Им чавай жувавай жедай кар тушир, амма Пак Руьгъди чун ишлетмишна кІвалахна.

Капитанни дишегъли офицер гъа юкъуз инанмиш хъана. Ахпа абуру чаз урусриз ийизвай чинеба къуллугъдиз гзаф куьмекна.

Чна агъзурралди Шад Хабарар ва маса иманлу ктабар чинеба чапна урусриз пайна. Чна муькуь рекъеривни Аллагъдин Каламдин копияр урусрин гьилера кутазвай. Урус аскерар са шумуд йис даяеда авай ва абурукай гзафбуруз чпин кІвалера авай аялар фадлай акунвачир. (Урусрин чпин аялрал пара рикІ ала) Зи гада Михай ва муькуь цІуд йисалай агъуз аялар жибинра Пак Каламар, Шад Хабарар ва муькуь Аллагъдин ктабар аваз куьчейрал, паркара авай урус аскеррин патав фидай. Урус аскерри чпин шумуд йисара такунвай аялар рикІел хтана, абурун кьилел кап алтаддай, ширин рахадай. Аскерри абуруз къенфетар ва я шоколад гудай, аялрини абуруз Пак Калам ва Шад Хабар гудай ва абуруни рикІяй къабулдай. Фад-фад чаз хаталу тир кІвалах аялри хата галачиз ийидай. Абур урусриз

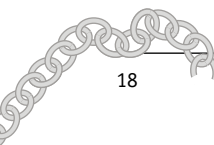

«жегьил миссионерар» тир. Нетижа гзаф хъсан тир. Гзаф урус аскерри Шад Хабар икI къабулна, абуруз а ктаб гудай маса рехъ авачир.

Урус аскеррин казармайра Аллагьдин гаф паюн

Урусриз гзаф сятар кIандай. Абуру виридавай сятар чуьнуьхдай. Абуру инсанар куьчедал къвазарна абурувай сятар чпиз гун тIалабдай. Чаз гьар гьилел са шумуд сят алуькнай урусар ва туьтена будильникар куднавай дишегьли офицерар аквадай. Абуруз идалай вилик сятар садрани хъанвачир ва абур сятрив тух жезвачир. Сят кIанзавай румыниявийр Совет Армиядин казармадиз фена абуру чуьнуьхнавай сятар къачуз мажбур тир, гзаф берейра чпин сятар пулунихъ къахчузвай. ИкI, румыниявийр урус казармайриз фин вердиш гьал тир. Чинеба мебеддини идакай менфят къачузвай: сят къачуз фидамаз чаз абурун казармадин къенез рехъ ахъа жезвай.

Садлагьай сеферда за казармада Аллагьдин гаф православный суварриз – Пак Павел ва Пак Петрудин юкъуз рахана. Зун сят къачузвай къасарна абурун дяведин базадиз фена. За лагьана хьи, са сят лап багъа, муькуьди куьлуь ва муькуьдни гзаф чIехи тир. Зи патав са шумуд аскер атана ва къачун паталай затIар теклифзавай. За икI зарафатарна: «Куь арада Павел ва Петру тIвар алайбур авани?» Ахьтинбур авай. Ахпа за лагьана: «Квез чизвани, къе куь православный килисади Пак Павел ва Пак Петрудиз гьуьрметзавай югъ я?» (Бязи яшлу урусриз чизвай) За жузуна: Квез чизвани Павел ва Петру гьим тиртIа? Садазни чизвачир ва зун абуруз Павел ва Петрудикай рахаз башламишна. Яшлу аскеррикай сада зи гаф атIана лагьана: «Вун иниз сят къачуз атанвач, вун жуван имандикай рахаз атанва. Чахъ галаз инал ацукъа ва чаз рахух! Амма игьтиятлу хьухъ! Чаз чизва ина гьйдакай игтиятна кIанзаватIа. Зи патав гвайбур вири хъсан инсанар я, амма за жуван гьил ви метел эцигайла вун анжах сятрикай рахух. За жуван гьил къахчурла

жуван рахунар давамара.»

Зи патарив гзаф инсанар кІватІ хъана ва зун абуруз Павел ва Петрудикай, Павел ва Петрудин паталай кьенвай Месигъдикай рахана. Вахт-вахтунда абуру ихтибар тийизвай са итим къевезвай. А аскерди вичин гьил зи метел тазвай ва за сятар хабар къазвай. А итим хъфела за Месигъдикай рахаз давамна. Урус месигъви аскеррин куьмекдалди, зун са шумуд сеферда аниз мадни хъфена. Абурун гзаф дустариз Месигъ жагъана ва агъзурралди Шад Хабар абуруз чинеба пайна.

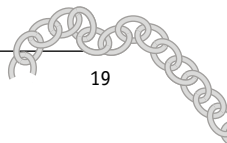
Чи чинеба мебеддин са шумуд стхаярни, вахар идан паталай къуна ва абур мягкъемдаказ гатана, амма абуру чун маса ганач.

И кІвалах тухудай берейра, чаз Урусатда авай чинеба мебеддин стхаяр аквазвай, абурун тежрибадикай ван къевезвай ва хвешизвай. Сад лагъайди, чаз абурун паквал аквазвай. Абур гзаф йисара коммунизмдин вахтунда яшамишна. Амма уьцІуь це яшамишзавай балугъдин як уьцІуь тахъана ширин амуькьзавай хътиз, абур коммунист мектебдай акъатна, амма чпин чанар Месигъдин рекъе михьи хвена.

И урус иманлуьйрин рикІер гзаф иер я. Абуру лагъана: «Чаз чизва хьи, чи пармакрал алай баскІумни къутади хъ галаз авай гъед Месигъдиз-аксидин гъед я.» Абур и гафар лугъудамаз гзаф перишан тир. Абуру чаз Шад Хабар муькуь урус аскерриз пайиз куьмекна.

Завай лугъуз жада хьи, абуруз месигъвийрин вири хсусиятар авай, амма рикІе хвешивал авачир. Абуруз а хвешивал анжах Исади хъ элкъведамаз хъана, ахпа квахъна. За идакай гзаф фикирна. Са сеферда за са баптистдивай хабар къуна: «Квез вучиз хвешивал авач?» Ада жаваб гана: «Зун гьикІ шад жен? Зун жуван пастордикай жув асул месигъви тир чІал, гъамиша дуьа ийизвай, инсанрин чанар къртурмишун паталай чан эцигзавай чІал чуьнуьхриз мажбур я. Пасторди чинебан полициядив вири агакъарзава. Чна са-сад хуьзва ва чубанри чпин суьруь маса гузва. Чи рикІин деринда къртурмиш хъунин шадвал ава, амма квез авай, винелай аквазвай хвешивал чаз амач.»

Месигъвили чаз маракълу шейер къалурзава. Азад уьлквейра

са инсан Аллагьдин рекъиз гьидамаз, цІийиз инанмиш хьанвай а инсандивай сакит яшамишзавай са Аллагьдин кІвалин уьзви хьайитІа жеда. Амма есирвиле авай уьлквейра сад имандиз гьайила чаз чизва хьи, ам дустагьдиз фин ва адан аялар етимар амукин мумкин я. Сад имандиз гьайила, жезвай хвешивал муькуь гьиссдихъ акахъзава – адан эвез хкатна кІанзава. Чун там цІйи къайдадин месигьвийрал гьалтна – Чинебан Мебеддин Месигьвийрал.

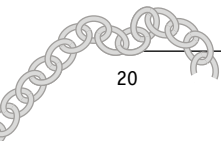
Ина чун мягьтеларнай шейэр гзаф хьана.

Гзафбур чІалах я хьи, чеб иманлуяр я, амма асулдай абур иманлуяр туш, чаз акуна хьи, гьа жуьре урусрин арада гзафбур чеб атеистар тирдаз чІалах я, амма асулдай абур атеистар туш.

Поездда са урус офицер захъ галаз чин-чинал ацукьна. Сакьве декъикъа зун адахъ галаз Месигьдикай рахана ва ада башламишна заз атеистрин гафар элягъиз. Адан сивяй Марксан, Сталинан, Вольтеран, Дарвинан ва муькуьбурун Пак Каламдиз акси гафар сел хьтиз авахъзавай. Ада заз жуван наразивал къалурдай имкан ганач. Ам са сят рахана зун эминаруз кІанзавай хьи, Аллагь авай туш. Ада куьтягьайла за жузуна: «Эгер Аллагь авачтІа, вучиз четинвилиз аватайла, вуна дуьа ийизва?» Угьривалдамаз мягьтел хьанвай угьриди хьтиз ада жаваб гана: «Ваз гьинай чизва за дуьа ийизвани-ийизвачни?» За адаз катдай имкан ганач. «Сифте за вавай жузуна. Зани вуна вучиз дуьа ийизва, лагьана хабар къуна. Жаваб це!» Ада кьил агъузна хиве къуна: «Дяведа, чун немецри элкьуьрна къадамаз чна вирида дуьа авуна! Чаз гьикІ дуьа ийидатІа чизвачир. Чна «Аллагь ва дидедин руьгь» дуьа лагьана, рикІиз Килигзайдан вилера им гзаф хьсан дуьа я.

Зал са гьуьлни-паб гьалтна, къведни скульпторар тир. За абуруз Аллагьдикай лагьайла, абуру жаваб гана: «Ваъ, Аллагь авай туш. Чун *аллагьсузар* я. Амма чна ваз чи кьилел атанвай маракълу кьиса ахъайда.

Садра чна Сталинан статуядин кьилел кІвалахзавай. КІвалахдамаз зи папа лагьана: «Чехи тІуб аку! Чи муькуь гьилелни и тІуб авачиртІа, гьилин тупІарни кІвачин тупІар

хьтин тиртІа, чавай кІута, станок, ктаб ва фудин кІус кьаз жедачир. Инсандин уьмуьр и куьлуь тІуб авачиз мумкин жедачир. Гила, и тІуб ни яратмишнава? Чаз кьведазни мектебда марксизм фенва ва чизва хьи, цавни чил чеб-чпиз хьанва. Абур Аллагьди яратмишнавач. Заз акІ чирнава ва зун адал чІалах я. Амма Аллагьди цавни чил яратмишнавачтІа, анжах са яцІу тІуб яратмишнаватІани, и куьлуь шейинин паталайни Ам тарифдиз лайихлу я.

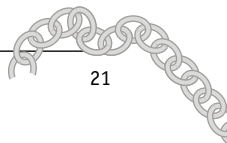
Чна эквдин лампочка, телефон, рельсер ва муькуь затІар яратмишнавай Эдисон, Бэл ва Стефенсон тарифарзава. Бес и яцІу тІуб Яратмишнавайди вучиз тарифарзавач? Эдисоназ и яцІу тІуб авачиртІа, адавай са затІни яратмиш жедачир. Анжах и тІуб яратмишнавай Аллагь тарифун дугьри кар я.»

Гьуьлериз папари чпиз акьуллу гаф лугьудамаз фад-фад хьел кьезвай хьтиз, идан гьуьлуьзни хьел атана. «Ахмакь гафар рахамир! Ваз чирнава хьи, Аллагь авач. Ваз и кІвале «жучокар» авачтІани чизвач. Чун хатадик акатун мумкин я. Жуван кыле *мягкемдаказ* кутур хьи, Аллагь авач. Цавара *садни* авач!»

Папа жаваб гана: «Им чІехи муьжуьзе я. Цавара чи бубаяр ахмакьвилив чІалах хьанвай Кьудратлу Аллагь аватІа, чаз яцІу тІуб жен тІебии я. Кьудратлу Аллагьдивай вири ийиз жезва ва Адавай яцІу тІубни яратмиш жезва. Амма цавара садни авачтІа, яцІу тІуб яратмишнавай «Садазни» за вири рикІив ибадатда.

ГьакІ, абур «Садазни» ибадатзайбур хьана. Абурун инам вахт финвай чІехи хьана, абур инанмиш тир хьи, «Садни» анжах тІуб яратмишнавайди ваъ, амма цавара авай гьетер, цуьквер, аялар ва гьаятда авай вири гуьзел шейэр яратмишнавайди я. Ибур Павел Афинадиз фейила, ана гьалтнавай «ЧАЗ ТЕЧИДАЙ АЛЛАГЬДИЗ» ибадатзавайбуруз ухшар тир (Илчийрин Крар 17:23).

И гьуьлуьзни папаз за лагьана, цавара дугьриданни Руьгь тир Аллагь ава ва абуруз гзаф хвешизвай. За лагьана Ам муьгьуьббатдин, акьулдин, гьакьикьатдин ва кьуватдин Руьгь я ва Адаз абур акьван кІан хьана хьи, Вичин авай-авачир са Хва Вич абурун паталай хашунал кьурбанд гьурай лугьуз ракьурна.

Абур чпизни чин тийиз Аллагъдиз чІалах инсанар тир. За абуруз рехъ къалурна хьи, са камни вилик фирай – къуртармиш хъурай ва гунагърикай михьи хъурай.

Садра заз куьчеда са офицер паб акуна. За адаз лагъана: «Заз чизва хьи, чин тийизвай дишегълидихъ галаз куьчедал рахан хъсан туш, амма зун пастор я ва зи фикирар михьи я. Заз квехъ галаз Месигъдикай рахах кІанзава.»

Ада жузуна: «Ваз Месигъ пара кІанзавани?» За лагъана: «РикІин къеняй кІанзава.» Ада зун гужахда къуна теменар гуз башламишна. Ихътин везият пастордиз регъуь тир, ва за ни адаз темен гана ва умудна хьи, инсанри чун мукъвабур я лагъана фикирда. Ада заз кІевиз лагъана: «Зазни Месигъ пара кІанзава!» За ам чи кІвализ гъана ва зун мягътел хъана, вучиз лагъайтІа, адаз Месигъдикай са затІни чизвачир – анжах Адан тІвар чизвай. Амма адаз Ам кІанзавай. Адаз чизвачир хьи, Ам Къуртармишдайди я, къуртармиш хъун вуч ятІани чизвачир. Адаз Месигъ гъина ва гъикІ яшамишна къенватІа чизвачир. Адан чирунар, уьмуьр ва къуллугъдикай хабар авачир. А дишегъли заз ажайиб тир: тек са тІвар чизвай кас гъикІ лагъана кІан жен мумкин я?

За жузурла, ада гъавурда кутуна: «Аял береда заз шикилар кІелиз чирна. «А»-диз аял авай, «б»-диз булка, «в»-диз вирт ва гъакІа давамзавай.

Зун мектебдиз фейила, заз чирна хьи, коммунист Ватан хуьн зи пак буржи я. Заз коммунизмдин эдеб-адетар чирнавай. Амма заз «пак буржи» ва «эдеб-адетар» гъихътинбур ятІани чизвачир. Заз абурун шикилар лазим тир. Заз чизва хьи, чи бубайриз уьмуьрда авай иер, тарифдиз лайихлу ва гъакъикъи шейерин шикилар авай тир. Зи бадеди гъамиша са шикилдин вилик къил агъуздай ва лугъудай хьи, ам Месигъдин шикил я. Зазни а тІвар пара кІан хъана. А тІвар заз гзаф мукъва хъана. А тІвар къурла, заз акъван хвеши жезва.»

Адаз яб гайила, Филиппвийриз 2:10-да кхъенвай гафар зи рикІел хтанва: Исадин тІварцин вилик вирида къил агъузна кІанда. Белке Месигъдиз-аксида са вахт чилелай Аллагъдикай

авай чирвилер квадарда. Анжах Месигъдин тІварце къуват ава ва ада инсан нурдиз гъизва.

Адаз хвешиз-хвешиз Месигъ зи кІвале жагъана, гила тІвар пара кІанзавай Месигъ адан рикІе яшамишзава.

Зун урусрихъ галаз яшамишзавай гъар са вахт поэзиядив ва дерин манадив ацІанвай. Хуш Хабар ракъун рекъера пайзавай вахаз зи адрес маракълу хъанвай са офицердиз ганва. Са няхнихъ ам зи кІвализ атана — къакъан, иер урус лейтенант тир.

За адавай хабар къуна: «Вуч я зи къуллугъ?»

Ада жаваб гана: «Зун экв кІанз атанва»

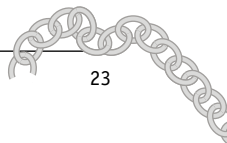
За адаз Пак Каламдин виридлайни важиблу чкаяр кІелиз башламишна. Ада вичин гъил зидан винел туна лагъана: «За вири рикІив тІалабзава, зун рекъелай алудмир. Зун мичІивиле хвенвай халкъдикай я. Дуъз лагъ, им дугъриданни Аллагъдин Гаф яни?» За ам чІалал гъана хъи, ам Аллагъдин Калам я. Ада са шумуд сятдин къене яб гана ва Месигъ къабулна.

Диндикай суьгъбет фидамаз урусар тІимил береда гъакІ винелай фида ва рикІ ачух жедач. Диндиз акси, тахъайтІа, адан патал гъуьжетардамаз ва Месигъ ахтармишдамаз, абуру чан эцигзава. Идан паталай Россияда коммунизмдин береда месигъвиар чан-къазанмишдайбур тир. Тарихдиз килигайла, урусар диндар инсанар тир. Ихътин уьлквеяр Хуш Хабар паюн патал дигмиш хъанва ва бегъерлу я ва чна абуруз Пак Калам пайдамаз дуьнья физвай рехъ дегиш жезва. Им чІехи мусибат я хъи, Россия ва адан халкъ Аллагъдин Гафунин патал гишин я, амма гзафбуру абур гъич хцеба къазвач.

Чна урусриз авур къуллугъди гзаф бегъерар гъана.

Зи рикІел Петру хтана. Ам гъи урус дустагъда квахънатІа чизвач. Ам жегъил тир — белки адаз къад йис авай. Россиядин армиядихъ галаз Румыниядиз атанвай. Ам чинеба кІватІ жезвай чкада Аллагъдихъ элкъвена ва заз вич це кутур лагъана.

Це кутуна акъудайдилай къулухъ за адавай тІалабна хъи, Пак Каламда адаз виридлайни пара эсер авунвай ва Месигъдин патав къвез куьмекай гафар гъибур ятІа лугъурай. Ада лагъана хъи, са сеферда чун чинеба кІватІ хъайила, за Лука 24 кІелзавай, ана

Иса Эммаусдиз физвай къве шагирддал гьалтнай. Абур хуьруьв эгекайла, Исади вичи-вич яргъаз физвайди хъиз тухвана (28). Петруди лагъана: «Заз маракьлу я, Исади вучиз акІ лагъана. Адаз дуьз лагъайтІа, Вичин шагирдрин патав амукъиз кІанзавай. Бес вучиз Ада Вичиз рехъ давамариз кІанзава лагъана?». За икІ гъавурда кутуна Иса эдеблу я, Адаз инанмиш жез кІанзавай хъи, абуруз Ам патав хъана кІанзава. Акурла, Ам абуруз кІани я, Ам хушивилив абурухъ галаз кІвализ гъахъна. Коммунистар эдеблу туш. Абур дяведив чи рикІериз ва акьулриз гъахъзава. Абуру уькненлай-нянал къван чпиз яб гуз мажбурзава. Абуру чпин мектебрин, радиодин, газетрин, плакатрин, атеистрин митингрин куьмекдалди ва чун физвай вири чкайра акІ ийизва. Чаз кІани ятІани-туштІани, чун гъамиша абурун аллагъсуз гафариз яб гуз мажбур я. Исади чи азадвал хицеба къазва. Ада хъуьтуьлдаказ чи рикІин ракар язава.

Петрди лагъана: «Исади Вичин эдеблувилив зи рикІ къачуна.» коммунизмдин ва месигъвилин арада авай фаркъини ам инанмишвилиз гъана. Исадин и хесетди тек и урусдиз таъсирнавачир. (Са пасторди хътиз са идакай садрани и жуьре фикирнавачир).

И суьгьбетдилаь кьулухъ Петрди вичин уьмуьр ва азадвал шумуд сефер хатадик кутуна месигъви ктабар чинеба ракьурна, Румынияда ва Россияда чинеба мебедриз куьмекна. Эхирда ам къуна. Заз адакай ван хъайи эхиримжи гаф ам я хъи, ам гъеле дустагъда амай. Ам къенатІа? Ам эхир Цаварал фенватІа, я тахъайтІа чилел хъсан дяве тухузматІа? заз чидач. Ам къе гъинватІа анжах Аллагъдиз чида.

Петр хътиз гзафбур анжах Аллагъдик элкьвенвач. Чна гъамиша муькуьбурун чанарни Месигъдин патал къазанмишна кІанда. Им гъеле кІвалахдин са пай я. Гьар са къазанмишнавай чандикайни муькуьбур къазанмишдайбур авуна кІанзава. Урусар тек Аллагъдик элкьвенвачир, амма абуру чинеба мебеда муькуьбур Аллагъдин рекъиз гъидайбур хъанвай. Абур Месигъдин патал викІегъ тир ва лугъузвай хъи, чпин паталаь чан ганвай Месигъдиз чпи ийизвай кІвалах лап тІимил я.

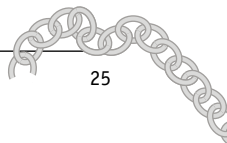
ЛукІ хьанвай халкъдиз ийизвай чинебан къуллугъ

Эвел коммунисти клисайрин регьберар чпин патаз ялин патал хъсан шейӀр теклифзавай, амма мукьвара абуру чпин маскаяр алудна. Терроризм башламишна ва гзафбур дустагъ авуна. Месигьдиз инсандин чан къазанмишин четин са кІвалах хъана, са береда урусриз гьакІ тир.

Месела, вахт алатайла зун Аллагьдин куьмекдалди Месигьдихъ за жува элкьуърнавай инсанрихъ галаз дустагъда авай. Захъ галаз са камерада Месигьдиз инанмиш хъана лугьуз ругуд аял гвай са кас авай. Адан пабни аялар гишинвиле авай. Адаз мад абур садрани акван тийин мумкин тир. За адавай хабар къуна: «За вун Месигьдиз элкьуърна лугьуз ва адан паталай ви хзан ихътин пис везиятдиз аватна лугьуз ваз закай хъел авачни?» Ада жаваб гана: «Зун гуьзел Кьуртармишдайдан патав гъана лугьуз, заз ваз чухсагьул лугьудай гафар эгекьзавач. За им са затІиникни дегишардач.»

Ихътин гьалда чирун асант тушир. Чи жемят зулумдин кІаник галай. Коммунисти виридавай абурун гьиле авай шейӀр къахчунвай. Фермердин гьилляй абурун талаярни хипер къахчуна, чІарар атІузвайдавай ва пекер цвазвайдавай абурун куьлуь чкаяр къахчуна. Тек капиталистрин вар-довлет къахчунвачир, гзаф кесиб инсанрини пара азабар чІугуна. Лугьуз жеда хьи, гьар хзанда сад дустагъда авай ва кесибвал гзаф жезвай. Инсанри жузузвай: «Муьгьуьббатдин Аллагьди вучиз писвиллиз икъван рехъ ганва?»

ГьакІни, расулризни вад лагьай юкьуз Месигьдикай вяз ийиз четин тир, вучиз лагьайтІа Исади хашунал рекьидамаз икІ лагьана: «Зи Аллагь, зи Аллагь, Вуна вучиз Зун тек туна?» Амма чаз акурла хьи, а кІвалахди бегьер гьиз давамзава, субутзава хьи, и кІвалах чакай ваъ, Аллагьдикай тир. Месигьви иманди ихътин суалриз жаваб гузва. Месела, Исади чаз чна хътиз зулум чІугвазвай – рекьизвай, гишинзавай, кицІери херериз мез гузвай Лазардикай рахана, амма эхирда малаикри Лазар Ибрагьиман гужахдиз тухвана.

Чинебан мебедди ачухдаказ гьикІ кІвалахна?

Са нисинихъ за муькуь чкада кІвалах аквадамаз, зи папа Будапештда чІехи МАЛАХА заводдин вилик агъзур фялейрин вилик Аллагъдин гаф рахана. Ам фялейриз Аллагъ ва къуртармиш хьуникай рахана. Муькуь юкъуз и заводда гзаф фяле коммунизмдин гьахъсузвилериз акси акъатна лугъуз гуьлледив яна. Абуруз шад хабар вахтунда ван атана!

Чун чинебан мебед тир, амма це кутазвай Ягъяди хътиз инсанриз ва регъберриз ачухдаказ Месигъдикай лугъузвай. Са сеферда, кьве месигъви стха са гьукуматдин дараматдин вилик премьер-министр Георгиу Дежан патав гьахъна. Чпиз авай а тІимил вахтунин къене адаз Месигъдикай гафарна ва гунагърилайни чпин гуьгъуьна гьатуникай гьил къачу лагъана. Ада виКегъвилив вичиз гаф лагъана лугъуз, абур дустагъдиз вегъена. Йисар фейидалай къулухъ премьер-министр пис начагъ хъайила, са шумуд йис къулухъ адан рикІе а стхайри ацанвай ва адан паталай гзаф азабар чІугунвай шад хабардин тумуни бегъер гъана. Игътияж хъайила, премьер-министрдин рикІел адаз лагъай гафар хтана. А гафар, Пак Каламда кхьенвай хъиз «Аллагъдин гаф яшамиш жезва ва ам кардик -ква, ам кьве мурзни хци турунилайни хци я» (Чувудриз 4:12). А гафари адан регъимсуз рикІ атІана ва ада вичин уьмуьр Месигъдин гъилиз гана. Вичин гунагъар хиве къуна, Къуртармишдайди къабулна ва начагъ яз Адаз къуллугъиз башламишна. Мукъвара ам къена, амма вичиз цІийиз жагъанвай Къуртармишдайдан патав фена, вучиз лагъайтІа, кьве месигъви адан эвез гуз рази хъана. Къенин юкъузни есир хъанвай миллетра мерд месигъвияр гьахътинбур я.

Коммунизмдин гьутун кІаник Шад Хабар эгекъарун авайидалайни четин хъана, амма чна са шумуд месигъвилин брошюра гъазурна ва коммунистрин гужлу цензурадай акъудна. Чна критикриз кьилел коммунизм яратмишай Карл Марксан шикил алай ва «Религия – опиум для народа» (*Дин – жемьятдиз опиум я*) хътин тІварар алай брошюраяр къалурна. Абуру

ибур коммунистрин ктабар я лагъана фикирна ва тестикъарун патал лишан туна. А брошюрайрин сад лагъай чарар Марксан, Ленинан ва Сталинан гафарив ацІанвай, им цензорриз хуш тир ва чна Месигьдикай кхъенвай.

Ахпа чна и «коммунист» буклетар коммунистрин демонстацийра пайзавай. Коммунистри Марксан шикил акурла, сад-садахъ галаз гуьжетарна а буклетар къачудай. Абур цІуд лагъай чарчив эгекъна вири Аллагьдикай ва Исадикай кхъенвайди акур къван чун яргъаз физвай.

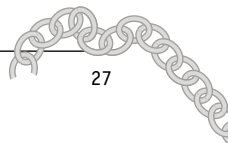
ГьакІ, чинебан мебедди анжах чинеба кІватІалра ваъ, амма коммунист куьчейра коммунистрин регьберриз мягкемдаказ Шад Хабар рахазвай. Элбетта, адан къимет чІехи тир, амма чун ам гуз гъазур тир. Чинебан мебед къенин юкъузни а къимет гуз гъазур я.

Чинеба кІвалах

Амма чинебан мебеддиз коммунист гьукуматда ва чинебан полицияда чпин терефдарар ва итимар авай.

Чна месигьвийриз лугъузвай чинебан полициядиз кІвалахал фирай ва чи уьлкведа виридлайни дакІандай форма алуькьрай хьи, абуру чинебан полициядин чинебан иманлуьйриз акси краикай хабарар гурай. Чинебан мебеддин са шумуд стхади чпин иман чуьнуьхарна гьакІ авуна. Абуруз четин тир, вучиз лагъайтІа, коммунистрин форма алуькьна лугъуз абур хзандиз ва дустариз такІанзавай ва чпин асул кІвалахдикай рахаз жезвачир. Амма абуру а кІвалах Месигь гзаф кІанда лугъуз авунвай.

Зун чинебан полицияди чуьнуьхна шумуд йисуз дустагьда чинеба хвейила, месигьви духтур зун гьина аватІа чирун патал чинебан полициядиз кІвалахал дуьз хъана. Чинебан полициядин духтур хьгиз адавай вири дустагьрин камерайриз гьахь жезвай ва ада зун жагъурда лагъана умудзавай. Адан вири дустар ам коммунист хъанвай хьгиз фикирна адакай яргъал хъана.

Азабар гузвайдан пекер алукийн дустагъ хъанвайдан пекер алукийнилайни чІехи къурбанд тир.

Духтурдиз зун дерин, мичІи камерада жагъана ва зун дири я лагъанай хабар ракъурна. Зи муъжуьд йисни зур дустагъ хъайи вахтунда, ам зал гъалтнай сад лагъай дуст тир! Адан паталай зун сагъ я лагъай гаф чІІана ва 1956-йисуз Ейзенгауеран – Хрущеван «чимивал» атайла, дустагъда авайбур азадвилиз акъудайла, месигъвийри зун ахъайин тІалабна ва зун са куьлуь вахт азадвилиз ахъайна. Эгер и духтур зун жагъурун патал чинебан полициядиз кІвалахал дуьз хъаначиртІа, зун садрани азадвилиз акъатдачир. Зун гилани дустагъда, я тахъайтІа сура жедай.

Чинебан полицияда чпин везифадикай менфят къачуна чинебан мебеддин стхайри чаз шумуд сеферда виликай хабарар гана ва чун чІехи хатадикай хвена. Къенин йикъаризни коммунист уьлквейра чинебан мебеддиз чинебан полицияда чпин итимар ава ва абуру вилик къвезвай хатайрикай хабар гуз месигъвийр хуьзва. Садбур гъукуматда чІехи везифайра ава, абуру чпин Месигъдиз авай иман чуьнуьхарна чаз чІехи куьмек ийизва. Са юкъуз цавара абурувай чпи гила чинеба къуллугъай Месигъдиз авай иман ачухдаказ къалуриз жеда.

Амма чинебан мебеддин гзаф уьзвийр дуьздал акъудна ва абур дустагъ авуна. Чи арада чинебан полициядиз чи крарикай хабарар гузвай «Ягъударни» авай. Гатунар, наркотикар, кучІунар ва шантаж авуна, абуру стхаяр маса гудай къуллугъчийр ва уьзвийр жагъурдай.

ЛАГЪАЙ КЪИЛ

«Садазни идалай чІехи муьгьуьббат авач...»

1948-йисан февралдин 29-дал кван за ачухдаказни, чинебани кІвалах тухузвай. А иер 7-лагъай юкъуз зун клисадиз физвай рекъе куьчедал чинебан полицияди чуьнуьхна.

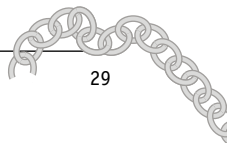
За фад-фад Пак Каламда са шумуд сеферда кхьенвай «инсан чуьнуьхин» вуч я лугъуз фикирзавай. Коммунизмди чаз ам вуч ятІа чирна.

А береда гзафбур и жуьре чуьнуьхнай. Чинебан полициядин машин зи вилик къвазна, къуд кас акъатна зун къенез сухна. Зун душтагъдиз тухвана ва муьжуьд йисалайни артух ана чинеба хвена. А вахтунда садазни зун дири ятІа, кьенватІа чизвачир. Зи папан патав чинебан полициядай атанвай, абуру чеб азадвилiz ахъйнавай душтагъар я лагъана. Абуру зун кучукдай береда чеб анал алай лагъана. Зи папан рикІ хана.

А береда вири деноминацийрин клисайрай агъзурралди иманлуяр душтагъда кутунвай. Тек кешишар ваъ, амма чпин имандикай шагъидвалзавай ади хуьруьнвияр, жегъил гадаярни, рушар душтагъдиз вегъенвай. Душтагъар ацІанвай ва вири коммунист уьлквейра хътиз, Румыниядани душтагъда жен, азабар чІугван лагъай чІал я.

Гузвай азабар са чІавуз акъалтІай пис тир. Заз жува чІугунвай азабрикай гзаф рахаз кІандач, вучиз лагъайтІа, заз азиат физва. Рахадамазни завай йифиз ксуз жезвач.

«В подполье с Богом», за душтагъда зун Аллагъдихъ галаз вуч азабар яшаминатІа кхьенва.

Рахаз тежедай азабар

Ам кьве гьафте юкьузни-йифиз кІвачел кьвазарна. Коммунистриз ада вичин стхяяр маса гана кІанзавай, амма ам мягкем кьвазна маса ганач. Ахпа абуру адан цукьвед йис авай хва дустагьдиз гъана бубадин вилик гатаз башламишна ва лагъана хьи, пасторди абуруз кІанзавай малуматар лугьун тавуртІа, аял гатаз давамарда. Язух итимди акьулдин пай квадарнай. Ада жедай кьван эхна, ахпа вичин хциз лагъана: «Александр, за абуруз кІанзавай малумат гана кІанда! Завай вун гатазвайди мад эх жезмач!» Хци жаваб гана: «Буба, заз хаин буба гана гьахьсузвал ийимир. КІеви кьваза! Абуру зун кьейитІа, зун мецел «Иса ва буба ватан» гафар алаз рекьиде.» Коммунистар пехьи хъана аял рекьидай кьван гатана, адан иви камерадин цлариз чкІанвай. Гада Аллагьдиз шукур ийиз-ийиз кьена. Чи играми стха Флореску им акурдалай кьулухъ мад садрани эвел хьтиз хьхъанач.

Чи гьилерал кьене хци мисмарар кутунвай ракъар алуькнай. Чун гьич агъун тавуна кьвазайтІа, мисмарри чун атІудачир. Амма гзаф кьайи камерайра, чун мекьила зурзадамаз, чи гьилер мисмарри атІудай.

Месигьвияр кьил агъузна еперив кутІунна акІ пис гатадай хьи, абурун жендекар инихъ-анихъ агъвадай. Месигьвияр гьамни «камера-холодильник»ра кутадай ва абур акьван кьайи тир хьи, кьенер муркади кьунвай. Зун тІимил пек алаз абурукай садаз вегьенвай. Дустагьдин духтурри инсан муркади кьуна рекьизвай лишанар аквар кьван тІуькІендай хуьдай, а лишанар акурла, кьаравулчидиз ишара ийидай ва абур кьенез зверна чун кьачик акьудна, чаз чим акьуддай. Чаз чим акьатайла, чун мадни муркади кьурай лугьуз а кьайи камерадиз вегьедай. Чим акьатдай, ахпа рекьидай кьван муркади кьадай, ахпа чим акьатдай — элкьез хкьез гьакІа! Кьенин юкьузни ахьтин вахтар жезва хьи, заз холодильник ахьайиз кичІезва.

Чун месигьвияр, бязи вахтара чалай са тІимил кьван кьакьан кьутуйра кутадай. Адан кьене агъваз жедачир. И кьутудин гьар

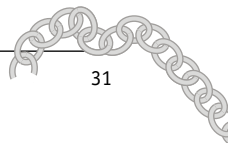
са пата хци мисмарар гзаф акӀурнавай, кӀарасдин кӀеняй хци мисмарар экъиснавай. Чун агъун тавуна акъваздамаз, хъсан тир. Амма чун а къутуйра куьтягъ тежедай сятралди акъвазардай; чун галатайла ва агъваздамаз, мисмарри чи беденар атӀудай. Чун агъвайтӀа, я тахъайтӀа са эзиле агъурайтӀа, мисмарри чпин кӀвалах аквазвай.

Коммунистри месигъвийрин кӀилел гъизвай крар инсандин кӀиле гъатдай гъар са затӀинилай артух тир. Заз коммунистрин сифетар акуна, месигъвийриз азабар гудамаз абурун чинари хвешивиликай цӀарцӀар гудай. Месигъвийриз азабар гудамаз, абуру «Чун шейтӀан я!» лугъуз гъарайдай.

Чи дӀае жендек ва ивидихъ галаз туш, амма писвилин регъберрихъ ва къуватрихъ галаз я. Чаз акуна хьи, коммунизм инсанрикай туш, шейтӀандикай я. Им руьгъдин къуват я – шейтӀандин къуват ва анжах адалайни чӀехи руьгъдин къуват – Аллагъдин Руьгъдив гъалиб къвез жеда.

За фад-фад азабар гузвайбурувай жузадай: «Куь рикӀера регъим авачни?» Абуру адетдив Ленинан гафарив жаваб гудай: «Какадин къабух хун тавунамаз, къайгъанах ийиз жедач» ва «Опилкаяр тавуна кӀарас атӀуз жедач». За мадни лагъана: «Заз Ленинан а гафар чизва. Амма са фаркъ ава. КӀарасдин тике атӀудамаз са затӀни гъиссавач. Амма куь вилик галайбур инсанар я. Гъар сеферда гатадамаз ада тӀал гузва ва дидеяр шехъзава.» Зи гафарин хийир авачир. Абур материалистар я. Абуруз материядилай гъейри са затӀни авач ва инсанар абуруз кӀарасар, какадин къабухар хътиз я. Ихътин инанмишвилив абур дерин вагъшивилиз аватна.

Атеизмдин вегъшивилиз чӀалах жез четин я. Инсан хъсан кӀвалахдин патал гузвай бахшишдиз ва писвилин паталай гузвай жазадиз чӀалах тахъайла, адаз инсан жедай себеб авач. Инсандин кӀене авай писвилиз сергъедар авач. Азабар гузвай коммунистри фад-фад лугъудай: «Аллагъ авай туш, муькуь дуьньяни авай туш, писвилин патакай жаза авай туш. Чавай кӀандай къван кӀвалахар ийиз жеда.» Заз са жаллатди лугъузвай ихътин гафар ван хъана: «За жув гъич чӀалах тушир Аллагъдиз

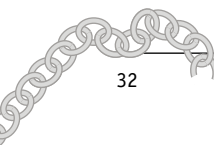
чухсагъул лугъузва, зун и йикъалди яшамишна ва завай зи рикІе авай къван вири писвал акъудиз жезва.» Ада и писвал чІалах тежедай дережадин амансузвилив ва азабар гунив дустагъда авайбурун кылел гъана.

Крокодилди инсан тІуърла, зун гъамлу жезва, амма завай крокодилдиз са гафни лугъуз жедач. Ам эдебдин мехлукъ туш хьи. ГъакІ, коммунистарни айгъам ийиз жедач. Коммунизмди абурун гъар са эдебдин гъисс чукІурна. Абуру фурс гузвай хьи, чпин рикІера регъим авач.

За абурувай тарс къачуна. Абуру чпин рикІера Исадиз чка тунвачир хътиз, за къарар къабулна хьи, за жуван рикІе шейтІандиз куьлуь чкани гудач.

За США-дин Сенатдин Хатасузвилин Комитетдин вилик шагъидвалзавай. За анал мусибатлу шейер ахъайзавай, месела, месигъвиар къуд юкъузни йифиз хашунихъ кутІуннавай. Хашар чилел тунвай ва вишералди дустагъда авайбуру чпин йикъан игътияжар хашунал янавайбурун чинал ва жендекрал авуна кІанзавай. Ахпа хашар мадни хкажзавай ва коммунистри хъачзавай ва экъуьгъзавай: «Жуван Месигъдиз килиг! Ам гъикъван иер я! Ада цаварай гъикъван хъсан ни гъизва!» За абуруз ахъайна, са кешишдин къил азабрин гъиляй там чІуру жез мукъвал хъана лугъуз, месигъвийриз цварни-пукъ Пак Суьфре хътиз гуз мажбур тир. И кІвалах Румыниядин Питести шегърдин дустагъда хъана. За ахпа а кешишдивай жузуна, вучиз ам рекъиз рази хъанач хьи, и алчахвиле иштирак тавурай. Ада жаваб гана: «Зун айибмир, миннетзава! За Месигъдилаини гзаф азабар чІугунва.» Пак Каламда жегъеннемдикай кхъенвайбур ва Дантедин Inferno-да (Жегъеннем) авай къагъримандин тІалар коммунистрин дустагъда гузвай азабрин патав са затІни туш.

И кІвалах са ва гзаф муькуь ирид лагъай йикъариз Питестидин дустагъда хъанвай кІвалахрин лап куьлуь са пай я. Муькуь шейер гъич ахъай жедач. Эгер за а крар элкъвез-хквез ахъа ятІа, зи рикІ къвазда. А крар гзаф мусибатлу ва мурдар я, кхъиз жедач. Куь месигъви стхайрин кылел ихътин пис крар атанва ва гилани къвезва!

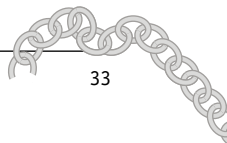
Эгер зун коммунистри гузвай азабрин писвиликай ва месигъвийри чеб кърбанд гуникай рахаз давамаратӀа, завай куьтягъ жедач. Ана тек азабар хъанач, амма къагъриманвилерни малум я. Дустагъда авайбурун къагъриманвилери азадвиле авай стхайриз чӀехи гуж гузвай.

Имандин асул чӀехи къагъриманрикай сад пастор Милан Гъаймовичи я.

Дустагъар инсанрив ацӀанвай тир ва гуьзчивал ийизвай касдиз чи тӀварар чизвачир. Дустагъдин бязи къайдаяр чӀурнава лугъуз, абуру дустагъда авайбуруз къанни вад сеферда къамчидив ягъан патал эверзавай. Гьисаб тежедай къван сеферда, пастор Гъаймовичи муькуьдан патал вич ягъурай лугъуз фена. И кӀвалахдив ада тек вичин паталай ваъ, амма Месигъдин паталайни дустагъда авайбурун гуьрмет къазанмишна.

Чи чинеба мебедда кӀвалахзавайбурукай сад жегъил руш тир. Коммунистрин полициядиз чир хъана хъи, ада чинеба Шад Хабар пайзава ва аялризни Месигъдикай тарсар гузва. Абуруз ам къаз кӀан хъана. Амма адаз гзаф азият гун патал, абуру фикирна хъи, са шумуд гъафта алатайла, адан мехъеррик ам къада. Адан мехъеррин юкъуз рушал свасвилин пекер алай – гъар са рушан уьмуьрда жезвай виридлайни хъсан, хвеши югъ тир! Садлагъана ракар йигиндаказ ахъа хъана ва чинебан полиция гъахъна.

Свасаз чинебан полиция акурла, ада вичин гъилер виликарна хъи, абуру къандалар алуькрай лугъуз. Абуру кубутдаказ къандалар адан гъилерал алуькна. Ада вичиз кӀанзавай гададиз килигна, ахпа гъилерал алай зунжурриз темен гана лагъана: «Зи мехъердин юкъуз заз ихътин хазина ганвай цаварал алай зи Удахлидиз за чухсагъул лугъузва. За шукурзава, зун Адан патал азабар чӀугваз лайихлу я.» Ам гелягъна тухвана, адан удахлини муькуь месигъвияр шехъиз амай. Абуруз жегъил месигъви рушарин къилел коммунист къаравулрин гъилера вуч крар къевезватӀа чизвай. Адан удахлиди вафалу яз ам гуьзлемишзавай. Вад йис алатайла, ам ахъайна – ам терг хъанвай, рикӀ ханвай, вичин яшдилай къанни цӀуд йис яшлу аквазвай са дишегълидиз

элкьвенвай. Ада лагъана хьи, им адавай вичин Месигьдиз ийиз жедай виридлайни куьлуь са кІвалах я. Чинебан мебедда ихьтин гуьзел месигьвияр ава.

«МефтІ чухьуниз» акси жен

Чун йикъа цІерид сятда ацукъна – гьафтералди, варцаралди ва ийсаралди – и гафариз яб гуз мажбурзавай:

Коммунизм хъсан я!

Коммунизм хъсан я!

Коммунизм хъсан я!

Месигьвал ахмакъ я!

Месигьвал ахмакъ я!

Месигьвал ахмакъ я!

Гьил къачу!

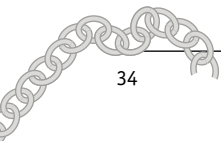
Гьил къачу!

Гьил къачу!

Са шумуд месигьвиди завай хабар къуна чун мефтІ чухьуниз гьикІ лагъана акси къвазна. МефтІ чухьуниз акси къваздай са рехъ ава, амни «рикІ чухьун я». Ви рикІ Иса Месигьдин муьгьуббатдив михьи авунватІа, рикІиз Ам кІанзаватІа, вавай вири азабариз акси къваз жеда. Сваса вичин рикІ алай, вич гзаф кІандай чамраз вуч ийидач? Дидеди вичин рикІ алай баладиз вуч ийидач? Эгер квез Иса Ам аял хьиз гужахда къунвай Майрамаз хьтиз кІанзаватІа, эгер квез Иса свасаз чам кІандай хьтиз кІандатІа, квевай ихьтин азабриз акси къвазиз жеда.

Аллагьди чун гьикьван азабар чІугунвайдаз килигна ваъ, чи муьгьуббат гьикьван ятІа килигна дуван ийида. Дустагьда чпин имандин паталай азабар чІугунвай месигьвийриз муьгьуббат авай. Зун шагьид я хьи, абуруз Аллагьни инсанарни кІанзавай.

Азабарни вегьшивал къваз тавуна давамзавай. Зун жувалай фейила, я тахьайтІа лап зайиф хьайила ва азабар гузвайбуруз зай гаф акъуддай умуд амачирла, зун зи камерадиз вегьизвай. Садани къуллугъзавачир, зур пай къенвай зун анал ярх хъана

са тӀимил гуж кӀватӀзавай хьи, абуру мад зи винел кӀвалахрай. Гафбур и вахтунда къена, амма заз гыкӀ ятӀани гуж хквезвай. Вилик къвезвай йисарин къене зун хъайи са шумуд душтагъда абуру зи далудин къуд пакун тӀвал ва муькуь кӀарабар хана. Гаф чкайрал зи як атӀана. Абуру зи беден цӀемуьжуьд чкадалай курна ва тӀекер акъудна.

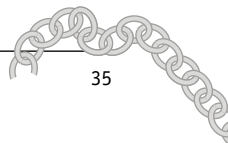
Зи хзанни зун пулунихъ азадна Румыниядай акъудна Норвегиядиз гъайила, Ослода авай духтурри абур вири акуна, лекьерал чакхуткадин цӀарар акурла лагъана хьи, зун сагъ амуькин вич асул алапат я! Абурун духтурвилин ктабриз килигайла, зун са шумуд йис вилик къена кӀанзавай. Заз жувазни чизва хьи, им мужузе я. Аллагъ мужузейрин Аллагъ я.

Зун чӀалах я Аллагъди и мужузе авуна хьи, квез излемишунрин ва чукурун кӀаник галай уьлквейра чинебан килисадин тӀварцелай рахазвай зи ван хъурай. Ада са кас дири хвена хьи, куь азабар чӀугвазвай, вафалу стхайрин хабарар кӀвез кӀевидаказ эгекъаррай.

Куьлуй азадвал, ахпа мадни душтагъ ийин

Заз анжах са гъафтедин къене куьгъне везифадиз – пасторвилиз хквез ихтияр гана. За къве вяз авуна. Ахпа абуру заз эверна лагъана хьи, завай мад вяз жедач ва гележекда са диндин кӀвалахдикни акахьиз ихтияр авач. За вуч лагъанвай хьи? За жуван мебедин инсанриз меслят гузвай хьи, абуруз «сабур, сабур, мадни сабур хъурай.» Полицейскийди заз гъарайна лагъана: «Вуна лугъузва хьи, абур сабурлу хъурай ва америкавийри атана абур къуртармишда.» За мадни лагъанай хьи, чарх элкъвезва ва вахтар дегиш жезва. Абуру гъарайна: «Вуна лугъузва хьи, коммунисти мад идара хъийидач! Ибур контрреволюциядин тапарар я!» ИкӀ, им жемятдин арада зи къуллугъдин эхир тир.

Мумкин я гьукумат чӀалах тир, за абурукай кичӀела чинеба къуллугъ хъийидач. Амма абуру дуьз фикирзавачир. Чинеба

ва хзандин куьмекдалди зун эвел ийизвай кІвалахдик мадни элкъвенвай.

Мад за вафалубурун чинеба группадиз шагьидвалзавай, зун абурун патав ихтибар жедай инсанрин куьмекдалди руьгъ хьтиз къвез-хъфизвай. И береда заз атеистрин фикиррин писвал субутин патал бедендал цІарар авай ва за кичІезвайбуруз Аллагъдиз ихтибарна викІегъ жедай руьгъ гузвай. За коммунистрин буьркъуь авунвай вилерин кІаник Шад Хабар пайзавайбурун чинеба са-садаз Шад Хабар пайиз куьмекзавай кІвалах идара ийизвай. Эгер инсан Аллагъдин кІвалах таквадай къван буьркъуь ятІа, мумкин я адаз Шад Хабар пайзавайбур акван тийин.

Яваш-яваш, полициядиз зи яратмишуник ва зун авай чка чирун патал маракъди бегьер гана. Зун мадни жагъана ва дустагъдиз вегъена. Са себебдив абуру и сеферда зи хзан дустагъ авунач, белке зун машгъур хъана лугъуз. Зун муьжуьд йисни зур дустагъда, ахпа са шумуд йис азадвиле хъана. Гила мадни зун вад йисни зур дустагъда хъана кІанзава.

Зи къвед лагъай дустагъвал сад лагъайдалай гзаф пис тир. Заз чизвай зи килел вуч къведатІа. Зи бедендин везият гъасятда пис хъана. Амма чна чинебан мебеддин кІвалах жезвай чкада – коммунистрин дустагъда давамзавай.

Чна разивал кутІунна: чна вяз авуна ва абуру гатана

Ихьтин къисаяр гзаф хъана, зи гъич рикІел аламач шумуд сеферда. Са стхади дустагъда авай муькуьдаз Аллагъдин гаф лугъузвай ва садлагъана къаравулар атана адан гаф атІана. Абуру ам къуна «гатадай утагъдиз» калчурна. Ахпа ам гатазвай ва акІ жезвай хьи, и гатун куьтягъ жедач, абуру ам ивидин къене ва пис къа хкана дустагъдин чилел вегъизвай. Яваш-яваш ада вичин гатанвай жендек кІватІна, тІал галаз вичин пекер дуьзарна лагъана: «Гила стха, абуру зи гаф гыинал атІай тир?» Ада вичин Шад Хабар лугъуз давамна!

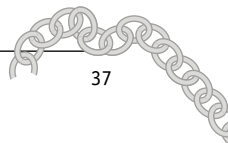
Заз гуьзел шейер акунва!

Бязи берейра вяз ийизвабур Пак Руьгьди идара ийизвай гьакІан, саде инсанар тир ва абур гуьзел рахадай. Абуру чпин гафара вири рикІ кутазвай, вучиз лагьайтІа, ихьтин жаза гузвай шараитда вяз ийин зарафат тушир. Ахпа кьаравул кьезе вяз ийидайди тухвана зур чан амукьдалди гатадай.

Герладин дустагда Гречу тІвар алай са месигьвидиз рекьидал кьван гатун кар атІанвай тир. И кІвалах са шумуд гьафтеда авуна, ам яваш-яваш гатазвай тир. Адан дабанар са сеферда резиндин дубинкадив гатазвай, ахпа тазвай. Са шумуд декьикъадилаь ам мадни гатазвай, ахпа мадни ва мадни. Адан кьелечІ чкаяр гатазвай. Ахпа духтурди адаз раб ягъазвай. Ам сагъ хьижезвай ва гуж кІватІ хьувурай лугьуз, адаз хьсан фу гузвай, ахпа мадни, ам яваш-яваш и гатуникай рекьир кьван гатазвай. И азабрин кьиле кьвазнавайди коммунист партидин юкьван комитетдин уьзви Рек тир.

Гатазвай береда Река Гречудиз коммунистри фад-фад месигьвийриз лугьузвай гаф лугьудай: «Ваз чизвани *зун* Аллагъ я. Ви уьмуьрни, кьеникьни зи гьиле ава. Цавара авайдавай вун сагъ хуьн патал кьарар кьабул жадач. Вири *залай* аслу я. Заз кІан хьайитІа, вун яшамишда. Заз кІан хьайитІа, вун рекьиди. *Зун Аллагъ я!*» Ада месигьвийриз экьуьгъна.

Греку стхади и мусибатлу гьалда Реказ маракульу жаваб гана, заз а жаваб Рекудикай вичикай ван хтана. Ада лагьана: «Ваз жува лагьай гафар гьикьван дерин тир чІал чизвач. Гьар са кьумкьума, *ам дуьз вилик фейитІа*, чепелукъ я. Вун азабар гун, муькуьбур рекьин патал яратмишнавай тушир. Вун Аллагъдиз ухшар, кьене Аллагъ яшамишун патал яратмишнавайди я. Вун хьтиз гзаф чи гуьгьуьна гьатнавайбур илчи Павел хьтиз гьавурда акьуна инсан регьимсуз жен беабурчивал я, абурувай гзаф хьсан крар ийиз жада. ГьакІ абур Аллагъдин тІебиатдихъ галкІана. Исади Вичин девирдин чувудриз лагьана: «Куьн Аллагьар я.» ЧІалах хьухъ Рек, куь асул эверун Аллагъдиз ухшар жен я, Аллагъдин хесет жен я, азабар гузвайди ваъ.»

А береда Река вичин кърбанддин гафариз акъванни фикир ганач, Саула рекъизвай Стефанан гуьзел гафариз яб тагай хътиз. Амма адан рикIе а гафари чка къуна. Са вахт алатайла, Рек гъавурда акъуна хьи, ам адан асул эверун *тир*.

Коммунистрин гатунрикай, гузвай азабрикай ва кукIваруникай чѣхи са тарс къачузва: *бедендин иеси руьгъ я*. Чна азабар гъиссна, амма фад-фад Месигъдин тарифдин къене ва Ам чахъ галаз хъунин къене азабар руьгъдикай чара хътиз аквазвай.

Чаз гъар гъафтеда са кIус фу ва йикъа чиркин къафун гудамаз чна къарар къабулна хьи, чна мадни «цIуд фаиз» гуда. Гъар цIуд лагъай гъафтеда чна фудин кIус къуна чи арада зайиф стхадиз Аллагъдиз «цIуд фаиз» хътиз гузвай.

Са месигъвидиз рекъидай кар атIайла, адаз рекъидайдилай вилик вичин паб эхиримжи сеферда аквадай ихтияр гузвай. Ада вичин папаз лагъай эхиримжи гафар ибур тир: «Ваз чир хъурай хьи, заз зун рекъизвайбур пара кIанзава. Абуруз чпи вучзаватIа чизвач ва зи эхиримжи тIалаб ам я хьи, вазни абур кIан хъухъ. Ви рикI алайди къенва лугъуз абурукай, бейкеф жемир. Чун цавара гуьруьшмиш жеда.» И гафари ибурун арада авай чинебан полициядин офицердиз таъсирна. Ахпа ам вични месигъви хъана лугъуз дустагъдиз ракъайла, ада заз и къиса ахъайна.

Тиргу-Очна дустагъда Матчевичи тIвар алай жегьил гада авай. Ам цѣмуьжуйд йис аваз дустагъда кутунвай. Азабрин паталай ам пис чакутка хъанвай. Адан хзандиз чир хъана ам рекъидай везиятда авай чIал ва адаз вишералди стрептомициндин бутылкаяр ракъурна ва и дарманри ам рекъиникай сагълам вилик элкъуьрдай. Дустагъдин политикадин регъберди Матчевичаз эверна ва шейер авай къуту къалурна лагъана: «И дарманривай ви чан къртармиш жеда. Амма ваз хзандикай шейѣрин къуту къабулдай ихтияр авач. Заз ваз куьмекиз кIанзава. Вун жегьил я. Заз вун дустагъда къена кIандач. Заз куьмек ая, за ваз куьмекин! Заз вахъ галаз дустагъда авайбурукай малуматар це ва за ваз дарманар гана лугъуз заз чѣхибурукай гаф къведач.»

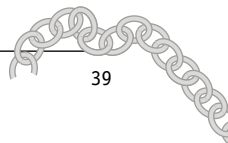
Матчевича жаваб гана: «Заз сагъ амукъна гуьзгуьдиз тамашиз регъуь жез кIандач, вучиз лагъайтIа, заз ана хайнвал

авунвайдан чин аквада. Завай ам къабул жедач. Зун рекьиз рази я.» Чинебан полициядин офицерди Матчевичан гӀил къуна лагъана: «Мубаракрай! За вакай муькуь жаваб гуьзлемишзавачир. Амма заз маса теклиф ава. Дустагъда авай бязибур чи хабарчияр хъанва. Абуру чеб коммунистар я лугъузва ва куьн маса гузва. Абур кьве пата кӀугъвазва. Чна абуруз ихтибарзавач. Чаз абур сидкьби ятӀа чириз кӀанзава. Абур квез хаинар я, куь гафарикайни крайкай хабарар гуз квез гзаф зиян гузва. Зун гъавурда акъвазва ваз ви юлдашар маса гуз кӀанзавач. Амма чаз квез акси акъатзавай инсанрикай хабарар це ва гъакӀ жуван уьмуьр кӀуртармиша!» Матчевича сад лагъай сеферда хътиз гъасятда жаваб гана: «Зун Месигьдин шагирд я ва Ада чаз чи душманарни кӀан жез чирнава. Чун маса гузвай инсанри чаз гзаф зиян гузва, амма завай писвилиз писвилив жаваб *гуз жедач*. Завай абуруз акси малуматарни гуз жедач. Заз абурун язух кӀевезва, абуруз дуьа ийизва. Заз коммунистрихъ галаз са алакъани кӀанзавач.» Матчевич офицердин патавай хтана ва зун авай камерада къена. Заз ам рекьидamaz акуна – ада Аллагъ тарифарзавай. Муьгъуьббатди яшамиш жез кӀан хъуниз гъалиб атана.

Кесиб инсандин манидал гзаф рикӀ алатӀа, ада эхиримжи манатни концертдиз аб гун паталай харжда. Ам ахпа пул авачиз амуькьзава, амма адан кефияр чӀур жезвач. Ада иер шейериз яб гана. Зун дустагъда квадарнавай гзаф йисарин паталай пешман туш. Заз иер шейер акуна. Зун жув дустагъда зайиф ва гъакӀан инсан тир, амма заз сад лагъай асирдин месигьчийрихъ галаз сад хътин пакбурухъ, имандин къагъриманрихъ галаз са камерада жедай гъурмет ва истек хъана. Абур хвешивилив Месигьдин паталай рекьиз фена. Ихътин пакбурун ва имандин къагъриманрин руьгьдин иервал гафарив лугъуз жедач.

За ина лугъузвай гафарни талукъ я. Сад лагъай муьгъуьббатдал хтанвай, Чинебан мебеддин месигьвийриз гъейри-ади затӀар тӀаби хъанвай.

Дустагъдиз гъахъдайдилаь вилик заз Месигъ гзаф кӀандай. Гила, Месигьдин Свас (Адан руьгьдин жендек) акурдалай

кЪулухъ завай лугъуз жада хъи, заз чинеба мебед Месигъ Вич кьван кІан хъана. Заз адан иервал, кЪурбанд гудай руьгъ акуна.

Зи папазни хвадиз вуч хъана?

Зи хва, адан дидени буба кЪурдилаь кЪулухъ куьчедал амукъна. Михай аял бередилай диндар тир ва имандал маракълу тир. Адан цуьд йис тирла, адан дидени буба яргъа хъайила, ам месигъви уьмуьрда кІиве гъатна. Ам бейкеф хъана ва имандикай адаз суалар хъана. Адаз аялриз и яшда тежедай четинвилер акуна. Ада пул къазанмишуникай ва яшамишуникай фикирна кІанзавай.

Месигъви шегъидрин хзанриз куьмек гун тахсир кар гъисабзавай тир. Зи хциз куьмекай кьве дишегъли кьуна акъван пис гатана хъи, абур гъамишалух шикест хъана. Са дишегълиди жуьрэтна Михай вичин кІвализ тухвана лугъуз, дустагъда авайбурун хзанриз куьмекнай тахсирдин паталай адаз муьжуьд йис кар гана. Адан вири сарар акъуднавай ва кІарабар ханвай. Адавай мад садрани кІвалах хъижедач. Амни уьмуьрда шикест амукъна.

«Михай, Исадал чІалах хьухъ!»

Мектебда ам яшамишун патал гъамиша женгда авай. Ада хъсан кІелзавай ва савкъват хътиз адаз яру галстук ганвай – жегъил коммунист пионеррин лишан. Зи хци лагъана: «Зи бубани диде дустагъда кутунвайбурун галстук за садрани алуькдач.» Идан паталай ам мектебдай акъудна. Са йис квадарайдилаь кЪулухъ ам мадни мектебдиз гъахъна, амма вич дустагъда авай месигъвийрин хва тирди чуьнуьхарна.

Ахпа, ада Пак Каламдиз акси тезис кхъена кІанзавай тир. И тезисда ада кхъена: «Пак Каламдиз акси субутар зайиф ва тапрукъ я. Дугъриданни и профессорди Пак Калам кІелнавач.

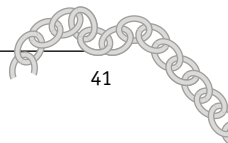
Пак Калам илимдихъ галаз дуьз къвезвайди я.» Ам мадни мектебдай акъудна. И сеферда ада къве мектебдин йис квадарна.

Эхирда адаз семинарияда кІелдай ихтияр гана. Ина адаз «Марксан теология» чирзавай. Вири шейэр Карл Марксан системада гъавурда кутазвай. Михая тарсуна виридан вилик наразивал малумарна ва муькуь студентрини адан пад къуна. Нетижа ам тир хьи, ам чукурна ва адавай теологический тарсар куьтягъ хъанач.

Са сеферда мектебда профессор атеистрин гафар рахайла, зи хва къарагъна ва профессордиз наразивал малумарна лагъана, профессорди икъван жегьилар рекъелай алудна вичин винел гъихьтин жавабдегъвал къачуна. Вири классди адан пад къуна. Сада виКІегъ хъана сад лагъайди рахун лазим тир, ахпа муькуьбуру вирида адан пад къуна давамарун. Савад къачун патал ада гъамиша чуьнуьхарна кІанзавай хьи, ам душтагъда авай месигъви Вурмбрандан хва я. Амма фад-фад ам винел акъатзавай ва адаз директордин кабинетдиз эверна ам мектебдай чукурзавай.

Михаяз гишинвиликай гзаф азиятар акуна. Душтагъда авай месигъвийрин хзанар гзафбур гишинвиликай къена. Абуруз куьмекин чІехи тахсир гъисабзавай.

За квез заз чизвай са хзандин азиятар ахъайда. Са стха чинебан мебедда авуй КІвалахдин паталай душтагъдиз гъатна. КІвале пабни ругуд аял амукъна. Адан цІерид ва цІекІуьд йис авай чІехи рушариз КІвалах жагъызвачир. Коммунист уьлкведа КІвалахар анжах гъукуматди гузвай ва «тахсиркар» месигъвийрин аялриз ада КІвалах гузвачир. Хагъишзава, и къиса эдебдин стандартриз килигна фикир лугъумир, анжах и фактар къабула. Азабар чІугвазвай месигъвидин къве руш — чебни месигъвиар — чпин куьлуь стхярни, диде хуьн патал чІуру рекье гъатна. Абурун куьлуь цІукъуд йис авай стхадиз им акурла акъул квадарна ва ам психиатрик больница эцигна. Йисар алатайла, душтагъда авай буба хтайла, адан дуьаяр анжах ихьтинбур тир: «Аллагъ, зун душтагъдиз хутах. Завай им эх жезвач.» Адан дуьадиз жаваб атана ва ам аялриз Месигъдикай рахана

лугъуз мадни дустагъдиз вегъена. Адан рушар мад чІуру рекъе амачир, вучиз лагъайтІа, абуру чинебан полициядин тІалабунар къабулна кІвалахар жагъана – хабарар эгекъарзавайбур хъана. Азабар чІугвазвай месигъвидин рушар хътиз абур вири кІвалера гъуьрметдив къабулзава. Абуру яб гузва, ахпа ван хъайи вири гафар чинебан полициядив эгекъарзава. Куьне анжах и кІвалах такІан ва эдебсуз я лугъумир, дуьз я, и кІвалах гъахътинди я, *амма жуваз суал це хъи, ихътин мусибатар жен ви гунагъни тушни?* Вучиз лагъайтІа азадвиле авай вуна ихътин месигъви хзанриз куьмек тавуна абур тек тунва.

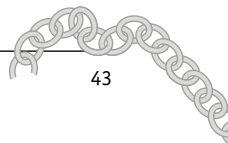
ЛАГЪАЙ КЪИЛ

Рагъ экидай пата кІвалахин патал азадвал

Зун дустагда умуми цІукьуд йис хъана. И вахтунда заз садрани Пак Калам ва муькуь са ктабни акунвачир. Кхьинар зи рикІел аламачир. Гишинвилин, наркотикрин, азабрин гъиляй Пак Каламдин гафар зи рикІел аламачир. Амма цІукьуд йис куьтягъ хъайидалай кьулухъ Пак Каламда кхьенвай и гафар зи рикІел хтана: «Рахил патал Якьуба ирид йисуз адаз кІвалахна, амма и ирид йис ам патал ирид югъ хьиз акъатна – гъакьван адаз Рахил кІандай» (Хьунухъ 29:20). Лап мукьвара ададай кьулухъ, Америкадин жемиятдин фикирдин таъсирдин кІаник чи уьлкведа гайи са шумуд амнистиядин паталай зун дустагдай ахъайна.

Заз мадни жуван паб акуна. Ада садикъ яз зун цІукьуд йис гуьзлемишна. Чна чи цІийи уьмуьр кесибвиле башламишна, вучиз лагъайтІа, кьунвайбурун гъилерай абурун вири шейэр кьахчунвай.

Азавилиз ахъайнавай пастор ва кешишриз куьлуь мебедар идара ийидай ихтияр ганвай. Зав Орсова шегьерда килиса ганвай. Коммунистрин Культрин отделдай заз лагъана хьи, а килисада къанни цІувад кас ава ва хабар гана хьи, ана садрани къанни цІуругуд кас тахъурай! Заз мадни хабар гана зун абурун агент хъана кІанзава ва гьар са касдикай чинебан полициядиз хабарар гурай, жегьиларни анихъ агуд тавурай. ИкІ, коммунистри килиса идара ийидай са «алат» хьтиз ишлетмишзавай. Заз чизвай хьи, за вяз авуртІа, гзафбур яб гун паталай кьведай. АкІ, за садрани гьукуматдин килисада

кІвалахиз гыч башламишнавачир. Амма за мадни чинебан клисада къуллугъзавай ва и кІвалахдин иервиликай ва хаталувиликай ана авай инсанриз рахазвай.

Зун дустагъда авай йисара Аллагъди пара хъсан гьерекатнавай. Чинебан килиса мад хкадарнавачир ва рикІелай алатнавачир Америкадин ва муькуь месигъвийри чаз куьмекиз ва дуьа ийиз башламишна.

Са юкьуз нисинин вахтунда зун провинциальный шегьерда са стхадин кІвале ксанвай ва ада зун къарагъарна лагъана: «Чара уьлкведин стхаяр атанва.» Рагъ экИдай пата чун рикІелай алудначир ва хкадарначир месигъвияр авай. Саде месигъвийри азабар чІугунвай месигъви хзанриз куьмек гун патал чинебан кІвалах тухузвай ва месигъвийрин ктабар гъизвай ва куьмек гузвай.

Муькуь утагъда заз и кІвалахдив машгъул хъун патал атанвай ругуд стха акуна. Захъ галаз рахайдилай къулухъ абуру заз лагъана хьи, чаз ван хъана и адресда цІукъуд йис дустагъда ацукънавай са кас ава ва абуруз ам акваз кІанзава. За абуруз лагъана а кас зун я. Абуру лагъана: «Чна са пашман итим акван гуьзлемишзавай. Вун а инсан жен мумкин туш, вучиз лагъайтІа, вун хвешивилив ацІанва.» За абур чІалахдал гъана дустагъда хъайи а инсан зун я ва заз хвешизва хьи, абур чун рикІелай алуд тавуна атанва. Чинебан мебеддиз давамлу яз куьмек къвез башламишна. Чинебан каналрай чаз Пак Калам ва муькуь ктабар, мадни азабар чІугвазвай месигъви хзанриз куьмекар эгекярна. Гила абурун куьмек галаз чинебан мебеддин кІвалах авайдилайни хъсан хъанвай.

Абуру чаз анжах Аллагъдин Гаф гузвачир, амма чаз абурукай муьгъуьббат аквазвай. Абуру чаз секинвал гудай гаф гъизвай. МефтІа чуьхуьдай вахтунда чаз ван къведай: «Вун мад садазни кІанзамач, вун мад садазни кІанзамач, вун мад садазни кІанзамач.» Гила чаз Америкадин ва Англиядин месигъвияр аквазвай ва абуру чпин уьмуьрар хатадин кІаник кутуна хьи, чаз чпин муьгъуьббат къалуррай. Ахпа абурувай чинебан полицияди элкьуьрна къунвай кІвализ полициядиз такуна гахъ

хъурай лугъуз, чна абуруз чинебан кІвалахдин техника инкишаф ийиз куьмек гана.

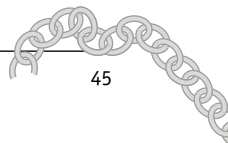
Америкадин ва Англиядин иманлуяр чинеба и рекьив гъизвай Пак Каламрин кѳиметдин гъавурда акъвадач, вучиз лагъайтІа, абуру Пак Каламрин кѳене «сирнав ийизва».

Зи хзанни зун чара уьлквейра дуьа ийизвай месигьвийри ракъурнавай дуланажагъдин пулунин куьмек галачиз сагъ амуьдачир. Коммунист уьлквейра авай муькуь азабар чіугунвайбур ва чинебан мебеддин пасторрин везият гъахътинди тир. Завай жуван тежрибадай азад уьлквейра и макъсаддин патал яратмишнавай хсуси миссияйри дуланажагъдин ва адалайни чІехи эдебдин куьмекдикай шагъидвал жада. Чаз а иманлуяр Аллагъди ракъурнавай малаикар хътиз тир!

Чинебан килисадин цІийи хъанвай кІвалахдин паталай зун мадни дустагъдиз вегъидай чІехи хатадик акатнавай. А вахтунда кѳе месигьви тешкилатди – чувудриз куьмекзавай Норвегиядин Миссияди ва Чувудрин Месигьви Союзи коммунист гьукуматдиз 10,000 доллар пул гана – им политикадин дустагъдиз гузвай къайдадин кѳиметдилай вад сефер артух пул я. Завай гила Румыниядай хъфиз жезвай.

Вучиз зун коммунист Румыниядай хъфена

Румыниядай хъфидайдилай вилик чинебан полицияди заз кѳе сеферда эверна. Абуру лагъана хъи, зи паталай абуру пул къачунва (Чи уьлкведиз коммунизмди гъайи экономикадин кризисдин патал Румынияди вичин агъали пулунихъ маса гузвай). Абуру заз лагъана: «Хъвач ва рагъ экІидай пата Месигьдикай ваз кІандай кѳван рахух, анжах чахъ ктадмир! Чаз акси са гафни рахамир! Эгер вуна хъайи кѳван кІвалахар рахайтІа, чна ваз ачухдаказ лугъузва, чна ваз вучдатІа. Сад лагъайди, 1,000 доллардик чна вун рекъидай бандит жагъурда, я тахъайтІа чна вун чуьнуьхда. (православный кешиш Васил Леулдихъ галаз зун са камерада амуькнай, ам Австриядай

чуьнуьхна Румыниядиз гъанвай. Адан гъилин кикер вири акъуднавай. Берлиндай муькуьбурухъ галазни камерада хъанай. Румыниявийри Италиядай ва Париждайни галаз инсанар чуьнуьхдай.) Ахпа абуру заз лагъана: «Чна вакайни са рушакай, угъривиликай, я вуна жегъил береда авур са гунагъдикай суьгъбетар чукІурна ви марифат чукІурда. Рагъ экИдай пата авайбур – хсусидаказ Америкада авайбур алцурриз асанти я.»

Абуру заз кучІунарна зун рагъ экИдай патаз ахъайна. Абуру зи мефтІ чуьхенва лугъуз гзаф архайин тир. Рагъ экИдай пата зи кьилел атай крар гзафбурун кьилел атанва, амма абур секин я. Абурукай бязибуру коммунистри абуруз гайи азабрилай кьулухъ коммунизмдиз алхишарна. Коммунистар чІалах тир хьи, зунни секин жеда.

АкІ, 1965-йисан декабрдиз зи хзандизни заз Румыниядай хъфидай ихтияр гана.

Хъфидайдилай вилик за авур эхиримжи кІвалах ам тир хьи, зун дустагъда кутадай ва шумуд йис заз зулум гуз буйругъ ганвай полковникдин сурал фена. Адан сурал за цуьк эцигна. И кІвалахдив за жуваз авай Месигъдин хвешивал буш руьгъар авай коммунистриз гун патал жува-жув бахшна.

Заз коммунистрин система такІанда, амма заз инсанар кІанда. Заз гунагъ такІанда, амма гунагъкар кІанда. Заз вири рикІив коммунистар кІанда. Коммунистривай месигъвиар рекъиз жеда, амма абурун муьгъуьббат, чеб рекъизвайбурун патални галаз абурун рикІера авай муьгъуьббат рекъиз жедач. Зи рикІе коммунистриз ва зи азабриз акси са кьулуь бейкефвални ва хъелни авач.

ЛАГЪАЙ КЪИЛ

Месигъдин муьгъуьббатдив коммунизмдиз гъалиб жен

Чувудриз ихътин са къиса ава: абурун чӀехи бубаяр Египетдай къуртармиш хъайила ва Египетвиар Яру гъуьле батмиш хъайила Израилвийри гъалибвилини мани кӀелдамаз малаикрини абурухъ галаз кӀелзавай. Аллагъдини малаикриз лагъана: «Чувудар инсанар я ва абуроз чеб азад хъанва лугъуз хвешизва. Амма квекай За адалайни чӀехи кар гуьзлемишзава. Египетвиарни За яратмишнаважни? Заз абурни кӀанзаважни? Зи рикӀе абур икӀ пуч хъана лугъуз авай гъам куьне гьикӀ лагъана гьисснач?»

Иса Навинда 5:13-да лугъузва: «Садра, Ирейгъандин патарив, Исадиз вичин вилик гъиле къакъарай акъуднавай тур авай са кас акуна. «Вун чиди яни я тахъайтӀа душман?» – адаз мукъув хъана хабар къуна Исади. Эгер Иса Навинал гъалтнавайди анжах инсан тиртӀа, жаваб ихътинди жен мумкин тир: «Зун квекай я», тахъайтӀа «Зун душманрикай я», яни «Зун садакайни туш». Ибур инсанри ихътин суалдиз гудай жавабар я. Амма Джошуадал гъалтнавай махлукъ Худади ракъурнавай тир ва адан паталай ада гуьзлемиш тежедай ва четинвилив гъавурда акъадай жаваб гана «Ваъ». И «ваъ» вуч лагъай чӀал я?

Ам ахътин чкадай атанвай хъи, ана махлукъар садан пад, я тахъайтӀа адаз акси жезвач, амма вири ва гъар са затӀ гъавурда акъазва, регъимдив ва язухвилив тамашзава, гужлудаказ кӀанзава.

Ахътин инсанвилини дережа ава хъи, анал коммунизмдихъ галаз женг тухвана кӀанзава. И дережада чна коммунистрихъ

галазни женг тухвана кІанзава, абур и регьимсуз ийизвай вагьши идеалар я.

Амма месигьвияр ади инсанрилайни артух я; Абур Аллагьдин балаяр я, Аллагьдин тІебиатдин иштиракчияр я. Адан паталай коммунист дустагъра чІугвай азабривай зун коммунистар такІан жез мажбуриз хъанач. Абур Аллагьди яратмишнавайбур я, заз абур гьикІ лагъана такІан хъурай? Амма закай абуруз дустни жедач. Дуствал са чан кьве хура жен лагъай чІал я. Зун коммунистрихъ галаз са чан туш. Абуруз Аллагъ такІанзава. Заз Аллагъ кІанзава.

Эгер завай жузуртІа «Вун коммунистрин пад яни, тахьайтІа абуруз акси яни?» зи жаваб четин жедай. Коммунизм инсанриз авай виридлайни чІехи хата я. Зун адаз акси я ва ам квахьир кьван адахъ галаз женг тухуз кІандай. Амма руьгьда зун Исадихъ галаз цаварал ацукьнава. Зун «ваъ» авай муьгьуьтда ацукьнава, ана коммунистрин вири тахсирриз тамаш тавуна, абур вири гъавурда акъазва ва кІанзава, ана инсандин уьмуьрдин виридлай чІехи макъсаддиз – Месигьдиз ухшар жез эвернавайбуруз малаикри куьмекзава. Зи мурад – коммунистриз Шад Хабар пайин, абуруз зи Худа ва коммунистар кІандай Месигьдикай хуш хабар гун я. Ада Вичи лагъана хьи, Адаз вири инсанар кІанзава ва кьуд кьанни цІекІуьд салегъ хеб тада хьи, са рехъ алатнайди квахъ тавурай. Адан расулри ва месигьвилини вири чІехи муаллимри Адан и муьгьуьббатдикай рахазвай. Сент Макариди лагъанва: «Эгер са касдиз вири инсанар гзаф кІанзаватІа, амма са кас вичивай кІан жезвач лугъузватІа, а береда и инсан мад месигьви туш, вучиз лагъайтІа, адан муьгьуьббатди вири кьазвач.» Сент Августина чирзава: «Вири инсаният Аллагьдин вилик дуьз ва анжах са кас гунагъкар тиртІа, Месигъ а са инсандин паталайни хашунал азабар чІугван патал кьведай, Адаз гьар са инсан гьакьван кІанзава.» Месигьдин чирунар ачух я. Коммунистар инсанар я ва Месигьдиз абур кІанзава. Месигьдин акьул авай гьар са касдини гьакІ ийизва. Чаз инсандин гунагъ такІанзаватІани гунагъкар инсан кІанзава.

Чаз Месигьдиз коммунистар кӀанзавай чӀал жуван рикӀе абуруз авай муьгьуьббатдила чизва.

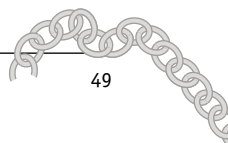
Заз коммунистрин дустагъра кӀвачерал къанни пуд килодин залан зунжур алай, яру жадай къван къайнар ракъун машадив азабар ганвай, туьтера тураривди къел кутуна ахпа яд галачиз тунвай, гишинзавай, чӀуьлуьнив гатанвай, мекъивиликай зулум чӀугвазвай месигъвияр акунвай ва абуру коммунистрин патахъай цӀай галаз дуьаяр ийизвай. Инсандивай идан гъавурда акъваз жадач! Им чи рикӀериз ичӀирнавай Месигьдин муьгьуьббат я.

Ахпа чаз зулумар ганвай коммунистарни дустагъдиз вегьена. Коммунизмдин кӀаник коммунистар, коммунист регъберарни абурун душманар къван дустагъдиз вегъизвай. Гила зулумар чӀугунвайбур ва зулумар ганвайбур са камерада авай. Иманлу туширбуру эвел чпин дуван авунвайбуруз такӀанвал къалурзавай ва абур гатазвай, амма месигъвийри абурун пад къадай. Амма месигъвияр чебни гатан мумкин тир ва абур коммунизмдихъ галаз сад я лугъуз дуван ийин мумкин тир. Заз чпин эхиримжи кӀус фу (чаз гъар гъафтеда са кӀус гузвай) ва чпин уьмуьр къуртармишдай дарман, гила дустагъдиз аватнай начагъ коммунист жалладдиз гузвай месигъвияр акуна.

Месигъви ва эвел Румыниядин премьер-министр хъайи, дустагъда къейи Иулиу Маниудин эхиримжи гафар ибур тир:

«Эгер чи уьлкведа коммунистар гелягъна ярхарайтӀа, куьчедал фена чпин уьмуьрарни хатадик кутуна, коммунистри азабар ганвайбурун ажугъдикай коммунистар чеб къуртармишун гъар са месигъвидин пак буржи жадай.»

Зун Аллагъдихъ элкъвейдалай къулухъ сад лагъай йикъариз за гьисс авуна хъи, завай мад яшамишиз хъижезмач. Куьчейра экъведамаз зи патавай алатзавай гъар са итимдин ва папан паталди беденда тӀал гьисс ийидай. Зи рикӀиз чукӀул экӀизвай хътиз жезвай. Заз цӀай гузвайди и суал тир: абур къуртармиш хъанватӀа? Са иманлуди гунагъ ийидамаз зун сятралди шехъдай. Зи рикӀе вири инсанар, коммунистарни галаз, къуртармиш хъун авай.

Дустагъда чун тек-тек тадамаз чавай эввелан хътиз дуьа ийиз жедачир. Чаз гафарив лугъуз тежедай къван гишин тир; чаз жув кимибур хътиз тухур къван наркотикар ягъадай. Чун кIарабар хътиз зайиф тир. Худадин дуьа чаз гзаф яргъи тир – чавай ам лугъун патал фикирар кIватI жедачир. За элкъвез-хквез ийизвай дуьа им тир: «Иса, заз Вун кIанда.»

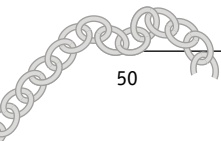
Ва ахпа, са гуьзел юкъуз Исади заз жаваб гана: «Ваз Зун кIанзавани? Гила За ваз Заз вун гъикъван кIанзаватIа къалурда.» Гъасятда, за жуван рикIе цай гъисс авуна. Эммаусдиз физвай шагирдри лагъай тир хъи, Иса абурухъ галаз рахадамаз, абурун рикIер кузвай. Зунни акI тир. Вичин чан чи виридан патал хашунал ганвайдан муьгьуьббат заз чизвай. Ахътин муьгьуьббатди коммунистар къерехдик тадач, абурун гунагъар гъикъван залан хъайитIани.

Коммунистри дегъшетлу крар ийидай рехъ къунва, амма «кIанивални кьиникъ къван гужлу я, къискъанжвал сур хъиз регъимсуз я...Гзаф ятаривай кIанивал туьхуьриз жедач, церивай ам кIаниз ягъиз жедач» (Сулейманан манияр 8:6,7). Суру вири – девлетлу ва кесибар; жегъилар ва къуьзуьбур; вири расадин, миллетдин ва политикадив машгъул инсанар, пакбур ва тахсиркаран гъикI тIалабзаватIа, муьгьуббатни гъакI я. Месигь жендек къачунвай муьгьуьббат я ва кIанзава хъи, вири инсанар, коммунистарни галаз Вичин патав атурай.

Аллагъдиз къуллугъзавай са кас пара пис гатана зи камерадиз вегъенвай. Ам зуракI чан тир, чинай ва бедендай иви авахъзавай. Чна ам чуьхвена. Дустагъда авай бязибуру коммунистриз къаргъишна. Залан нефес къачуна ада лагъана: «Абуруз къаргъишмир! Тапана! Заз абурун паталай дуьа ийиз кIанзава.»

Чаз дустагъда хвешивал гъинай къвезвай

За дустагъда авайла, фад-фад Исади Вичин тилмизриз лагъай гафарихъай фикирдай: «Квез аквазвайди аквазвай вилер бахтавар

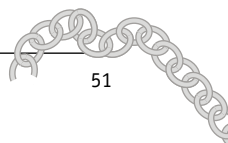

я» (Лука 10:23). Тилмизар Палестиндай цӀийиз хтанвай, ана абуруз дегъшетлу шейер акунвай. Палестина чуькьенвай уьлкве тир. Вири чкайрал азабар чӀугунвай инсанар авай. Шагирдриз начагъвилер, кьиргъинар, гишинвал ва гъам акунвай. Абур фейи кӀваларай ватанперестар душтагъдиз вегъенвай, диде-бубаярни папар шехъиз амукъзавай. Ибур килигдай иер крар туш хьи.

Амма мадни Исади лагъана: «Квез аквазвайди аквазвай вилер бахтавар я!» Вучиз лагъайтӀа, абуруз тек азабар акунвачир. Абуруз мад Къуртармишдайди акунвай. Сад лагъай сеферда са тӀимил эйбежер пӀаркӀадиз – пешерал калчур жезвай къумкъумаяр – гъавурда акъвазва хьи, ихътин са затӀни тушир уьмуьрдин къулухъ иер, гзаф рангар авай, са цуькведилай муькуьдал физвай чепелуькдин уьмуьр ава. Чаз авай хвешивални ахътинди тир.

Зи патарив «Эюбар» гвай – садбурун азабар Эюбанбурулай гзаф тир. Амма заз Эюбан къисадин эхир чизвай – ада вичиз эвел авайдилай кьве къат къачуна. Зи патав кесиб Лазар хътинбур гвай – гишинзавай ва жендекал гзаф хъерер авай. Амма заз чизва хьи, малаикри а итимар Ибрагъиман гужахдиз тухуда. Заз абур гележегда жадай къайдада акуна. Яхун, чиркин, зайиф, азабрин къене авайбуруз килигайла, пакагъан кьилел гзаф иер таж алай пакбур аквазвай.

Ихътин итимриз килигайла – абур исятда авай къайдада ваъ, гележегда жадай къайдада – заз чи чан ахтармишзавайбурун къене Тарс шегъердай тир Саул – гележегда Павел аквазва. Ва бязибур гъакӀни хъана. Чна Аллагъдин гаф рахай чинебан полициядин гзаф офицерар месигъви хъана ва ахпа чи Месигъ жагъана лугъуз, душтагъда азабар чӀугваз шад тир. Чун Павел хътиз чӀуьлуьнив гатайтӀани, чи душтагъдин къаравулдин чина Филиппийда имандик элкъвей къаравул акуна. Чи мурад ам тир хьи, абуру муьквара жузурай: «Къуртармиш хъун патал за вуч ийин?» Хашунал кутӀуннавай ва нежесдив къацӀанвай месигъвийриз экъуьгъзавайбуруз килигайла чаз Голгофадал къвазна чпи гунагънава лугъуз кичӀевилый хуру гатадай жемят аквазвай.

Дустагьдин кьене чаз коммунистар кьуртармиш жада лагьай умуд атана. Ана чаз абурун патал жавабдарвилин гьисс яранмиш хьана. Абуру чаз азиятар гудамаз, чаз абур кІан жез чир хьана.

Зи хзандин чІехи пай кьенвай. Зи жуван кІвалин кьене абур кьейи кас Аллагьдихь элкьвена. Анаг виридлайни кутугай чка тир. ГьакІ, коммунистрин дустагьра месигьви миссияйрин фикир яранмиш хьана.

Чазни цуьцрез шейер фаркьлу аквазвай хьтиз, Аллагьдизни гьар са шей чаз аквазвайдилай фаркьлу аквазва. Инсандин фикирдив хашунал кутІунна винел нежес жен дегьшетлу я. Амма Пак Каламди азабрис «кьезил дердер» лугьузва. Дустагьда цукьуд йис чаз яргьи вахт тир. Пак Каламди адаз «куьлуь вахтунда» лугьузва ва ана кхьенва хьи, « ..эбеди баркалладин патав са затІни туш» (2 Каринфвийриз 4:17). Чавай икІ фикир жада хьи, коммунистрин регьимсуз гунагьар, чи вилера багьишламиш тежедайбур, Аллагьдин вилера чи вилерилай кьезил я. Саки вири асир давам хьанвай абурун зулумар Алагьдин вилера белке са арада дуьз рекьелай алатин тир, вучиз лагьайтІа, Аллагьдин вилера агьзур йис са югь хьтиз я. Абуруз мадни кьуртармиш жадай имкан ава.

Цаварин дарвазияр коммунистриз кІеви туш. Эквни абуруз уьлухь хьанвач. Абурувайни гьар садавай хьтиз пис рекьелай элкьвена дуьз рекьиз кьезе жада. Ва чна абуруз гунагьар хиву кьуна абурулай гьил кьачуз эверна кІанда.

Анжах муьгьуьббатдивай коммунистар ва террористар дегиш жада (и муьгьуьббат месигьви тушир философиядихь галаз компромиссдикай ачухдаказ фаркьлу хьана кІанзава, гзаф килисайрин регьберри гьакІ ийизва). ТакІанвили буьркьуь ийизва. Гитлер коммунистриз акси тир, амма адаз гзаф такІанвал авай. А себебдай ада абур гьалиб ийин патал, абуруз вири дуьньядин пуд лагьай пай гьилиз кьачуз куьмекна.

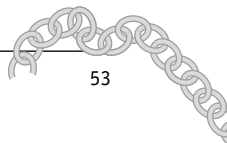
Дустагьда чна муьгьуьббатдив коммунистрин арада миссионеррин кІвалах планда кутуна. Ва сад лагьайди чна коммунист регьберрикай фикирна.

Бязи миссияйрин директорриз килисадин тарихдикай тӀимил чизва. Норвегия Аллагьдик гьикӀ элкӀвена? Пачагь Олаф имандиз атайла. Россиядиз Шад Хабар сад лагьай сеферда адан пачагь Владимир имандихъ элкӀвейла атана. Венгрия адан пачагь Сент Стефан имандиз атайла, имандихъ элкӀвена. Польшани гьакӀ. Африкада тайфадин чӀехид инанмиш хъайила, вири тайфа адан гуьгъуьна аваз физва. Чна ади инсанарин патал миссияр яратмишнава, а инсанар хъсан месигьвиар жен мумкин я, амма абурун таъсир куьлу я ва уьлкведа дегишвилер жедач.

Чна гьакимар, политикадин, экономикадин, илимдин ва искусстводин регьберар имандал гъана кӀанзава. Абуру инсанрин чанариз гзаф таъсирзава. Абур имандихъ элкӀурайтӀа, куьне абурун гуьгъуьна физвай ва абуру таъсирзавай инсанар элкӀуьрда.

Миссионеррин фикирдалди коммунизм муькуь социал системрилай артух ва кьилинди я. Америкадин президент мормонвилиз элкӀвейтӀа, Америкадикай мормонрин уьлкве жедач. Амма коммунист гьукумат Месигьдихъ элкӀвейтӀа, белке абурун вири уьлкве элкӀведай. Регьберрин таъсир гьакьван чӀехи я.

И регьберар имандихъ элкӀуьр жедани? Элбетта, вучиз лагьайтӀа, абурни чпин азабар гузвай инсанар хътиз гьамлу я ва абуруз аминвал авач. Тахминан Россиядин вири коммунист регьберрар дустагьдиз аватна, я тахьайтӀа чпин юлдашри тапанчидив яна. Китайдани гъа жуьре я. Ягода, Ежов, Берия хътин, гьилера вири къуват авай хътиз аквазвай, къенепатан крарин министрдини уьмуьр эхиримжи контрреволюционерри хътиз туьтена гуьлле аваз куьтягъна. Са шумуд йис вилик, Шелепин, Советский Союздин къенепатан крарин министр ва Ранкович, Югославиядин къенепатан крарин министр чиркин пинеяр хътиз къачик хкадарна.

Коммунизмдиз руьгдин зербе гьикІ ягъаз жеда?

Заз жуваз гзаф коммунист регъберар чизва. Абур винел гзаф пар алай инсанар я ва тек са Исадивай абуруз регъатвал гуз жеда.

Коммунист регъберар Меси́гдиз гъин – дуьнья ядерный уьцІуьникай хуьн, инсаният гишинвилайкай хуьн лагъай чІал жеда, вучиз лагъайтІа абурун йисан хийирдикай гзаф пай багъалу яракъриз физва. Коммунист регъберар имандал гъин – халкъарин арада гергинвал къвазарин лагъай чІал жеда. Коммунистар имандал гъин – Меси́г ва малаикар хвешивилив ацІурин лагъай чІал жеда. Миссионерри гзаф кІвалахзавай Ціийи Гвинея ва Мадагаскар хътин гзаф муькуь чкаярни коммунист регъберар имандихъ элкъвена хуьй, абурни элкъвезда, вучиз лагъайтІа, ида меси́гвилиз там ціийи гуз гуда.

Заз жуваз имандихъ элкъвенвай коммунистар чизвай. Зун жув жегьил береда зирек атеист тир. Имандихъ элкъвенвай атеистриз ва коммунистриз Меси́г гзаф кІан жезва, вучиз лагъайтІа, абуру гзаф гунагъ авунва.

Миссионер кІвалахда стратегический фикирар герек я. Къуртармиш хуьнин вилерай вири чанар сад я. Миссиядин кІвалахдин фикирдив вири чанар сад туш. Тама жезвай са вагъшидаз рахана тек ам имандиз гъинилай гуьгъуьна аваз агъзур кас имандиз гъидай, муькуьбуруз таъсир гузвай са кас гъин гзаф важиблу я. Адан паталай Исади Вичин кьуллугъ куьлуь са хуьре ваъ, Иерусалимда, дуьньядин диндин меркезда куьтягъна. И себебдилаь Павелан Римдиз финал рикІ алай.

Пак Каламди лугъузва: «Вунни дишегъли за душманар ийизва, куь балаярни сад садаз душманар я: адан хци ви кьил яна хада...» (Хуьнухъ 3:15). Чна иландин руфунихъ кьетІ-кьетІар кутазва ва ам хуьруьнарзава. Къе илан Китай, Кефер патан Кореяда, Вьетнам ва Лаосда мадни экъвезва. Муькьва Шаркъдин пата ахътин халкъар ава, гъина са килисани эцигиз имкан гузвач. килисадин регъберар ва миссиядин директорар, гъар са фикир чІугвазвай меси́гви лазимлу чкайриз ихътин

есир хъанвай халкъарин и четин везиятдиз акси тир рахана кӀанзава.

Чна ади кӀвалахар къерехдик туна кӀанзава. Кхъенва: «Худадин кӀвалах тапардай ийизвайдаз лянет хъурай» (Ярамия 48:10). Килисади асур хъанвай халкъарин чӀехибуруз руьгъдин гъужум авуна женг тухвана кӀанзава. Дявеяр гъужумдин рекъив гъалиб къвезва, хуьнин рекъив ваъ.

Забур 107:16-да лугъузва: «..куьз лагъайтӀа хана Ада буьруьнждин варар дустагърин, ракъун тӀвалар атӀана». Виликан килисади чинеба ва къанунсуз кӀвалахна ва ам гъалиб хъана. Чазни гъа къайдада кӀвалахиз чир хъана кӀанзава.

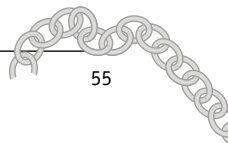
Коммунистрин асир къвер къван зун садрани гъавурда акъадачир ЦИий Весидин гзаф инсанриз вучиз муькуь тӀварар ганвай: Симеоназ Нигер, Ягъядиз Марк ва муькуьбур. Есир хъанвай халкъарин арада кӀвалахдамаз чна чинеба тӀварар ишлетмишиз давамзава.

Зун эвел садрани гъавурда акъазвачир вучиз Исади эхиримжи нянин фу гъазуриз кӀандамаз адрес ганац, амма лагъана: «Куьн шегъердиз алад. Квел ана цив ацӀай квар гвай са инсан гьалтда» (Марк 14:13). Гила зун гъавурда акъазва. Чинебан мебеда кӀвалахдамаз чнани гъахътин лишанар ишлетмишзава.

Эгер чун икӀ кӀвалахиз – эвелан месигъвийрин тегъерда кӀвалахиз рази хъайитӀа, и кӀеви уьлквейра чавай мадни Месигъдин патал гзаф хъсан кӀвалахиз жада.

Амма зал рагъ экӀидай патан килисадин регъберар гьалтайла коммунистрин патал муьгъуьббат акунач – муьгъуьббат авайтӀа, фаданлай коммунист уьлквейра кӀвалахун патал миссионер кӀвалахдин тешкилат яранмиш хъанвай – заз абурун арада коммунистрихъ галаз рекъе физ кӀанзавай политика акуна. Заз Карл Марксан куьмекдалди квахънавай чанарин патал хъсан Самариявидин регъим жагъанач.

Инсан вичи лугъузвай фикирриз ваъ, амма анжах паталай рекъиз гъазур шейериз асул чӀалах я. Чинебан килисадкъарн иманлуйри субутна хьи, абур чпин имандин патал рекъиз гъазур я. Чи миссияйрин халкъарин арадин хилери къенин юкъузни

есир халкъара чинеба кІвалахзава ва эгер абур ахътин уьлквейра къуртІа, абур дустагъдиз вегъин, азабар гун ва рекъин мумкин я. Зун жува кхъизвай шейериз чІалах я.

Завай хабар къаз жеда: коммунизмдихъ галаз дуствилиз гъахъзавай Америкадин килисадин регъберар чпин имандин патал рекъиз гъазур яни? Рагъ экІизвай пата чпин чІехи везифаяр туна рагъ экъечІдай пата официальный пасторар хъана ана коммунистрихъ галаз юлдашвал ийиз абуруз гъида мишатзава? Рагъ экІидай патан гъич са килисадин регъбердини гъеле ихътин иман субутнавач.

Инсанрин гафар са-сад гъавурда акъадай ва гъиссар къалурдай игътияждин паталай яранмиш жезва. Аллагъдин сирлувал ва руьгъдин уьмуьрдин къакъанвилер гъавурда кутадай инсандин гафар авач. ГъакІни, шейтІандин регъимсузвилини деринвал гъавурда кутадай инсандин гафар авач. Нацистри цІуз вегъиз гъазурзавай ва тахъайтІа вичин аял гъикІ цІуз вегъизватІа акур инсанди вуч гъисснатІа квевай гафарив лугъуз жедани?

Месигъвийри коммунистрин гъилин кІаник вуч азабар чІугунватІа ва гилани чІугвазватІа гафарив лугъуникай хийир авач.

Зун Румынияда коммунизм гужунал гъанвай Лукрециу Пэтрэшканудихъ галаз дустагъда хъана. Адан юлдашри ам дустагъдиз вегъена адаз савкъват гана. Адан акъул келледа аватІани, абуру ам дели жер къван делибур авай духтурханада кутуна. Уьлкведин куьгъне Секретарь Анна Покердин килелни гъа кар гъана. Месигъвийрихъ галаз фад-фад идаз ухшар къайдада давранмиш хъана. Абуруз эквинин шок гана ва абурал муьтІуьгъдин перем алуькарна.

Дуьнья Китайдин куьчейрал хъанвай крарикай дегъшетдиз атанва. Виридан вилик Яру гвардияди вичин вагъшивал кылиз акъудна. Гила фикира, Китайдин дустагъра, садазни аквазвачир чкайра месигъвийрин кылел вуч къвезва! Заз ван хъана хъи, са машгъур китайдин евангельский писатель ва муькуь месигъвийяр чпин имандикай элкъвез рази тахъайла, абур

дустагъда къунвайбуру абурун япар, мецер ва КӀвачер атана. Къенин юкъузни месигъвияр Китайдин дустагъра ава.

Амма коммунисти ийизвай виридлайни пис кар инсанриз азабар гун ва жендек атӀун туш. Абуру мягкемдаказ инсанрин фикрар тапардиз элкъуързавай ва жегъилар, аялар зегъерлемишзавай. Абуру чпин инсанар килисайра регъбервилини везифайрал туна хьи, месигъвияр идара авурай ва килисаяр чукӀуррай. Абуру жегъилриз Аллагъдиз ва Месигъдиз чӀалах *тежез* ва и тӀварар *такӀан* жез чирзава.

Дустагъдай йисар алатайла кӀвализ хтанвай, и вахтунда гужлу атеист хъанвай, вичин аялри такӀанвилив къабулнавай, азабар чӀугунвай месигъвидин дерт чна гъихътин гафарив лугъун?

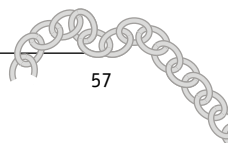
И ктаб чернилдив акъван ваъ, амма иви авахъзавай рикӀерин ивидив кхъенва.

Даниел пайгъамбардин ктабда цӀуз вегъенвай пуд жегъилдикай цӀаюнай акъудайла, цӀаюнин ни къвезвачир хъгиз, коммунистрин дустагъда авай месигъвийрикайни коммунистриз бейкефвилини ни къвезвач.

КӀвачин кӀаник тӀуш гайи са цуькведи ваз вичин атир гузва. ГъакӀ, коммунисти азабар ганвай месигъвийри абуруз чпин муьгъуьббатдин савкъват гана. Чна дустагъдин гзаф къаравулар Месигъдихъ элкъуърна. Чаз кӀанзавайди са шей тир: чаз азиятар гузвай коммунистриз чаз авай виридлайни хъсан шей – Худа Иса Месигъдикай къвезвай къуртармишун гун.

Заз иманда зи гзаф стхаяр хъгиз дустагъда рекъидай шериф хъанач. Зун азадвилиз ахъайна ва Румыниядай акъатна Рагъ экӀидай патаз физ хъана.

Рагъ экӀидай пата заз акуна хьи, гзаф мебедрин регъберрин эгечӀун «бамбук» ва «ракъун» пердедин къулухъ галай чинебан мебеддин эгечӀунилай акси я. Рагъ экӀидай патан гзаф месигъвийриз есир хъанвай уьлквейра авайбурун патал муьгъуьббат авач. Идан субут ам я хьи, месигъвийри абур къуртармиш хъунин патал са затӀни ийизвач. Абуруз миссияр ава хьи, са деноминацияда авай месигъвияр муькуьдаз элкъуьрин. Амма гзафбуруз есир хъанвай халкъарин патал

миссияр авач ва лугьузва хьи, ахьтин кIвалах «къанунсуз я»! Абуруз абур кIанзавач. ТахьайтIа абуру фадлай ихьтин мумкин тушир са миссия яратмишдай. Месела, гьиндистанлуяр кIандай Вильям Керри ва китавияр кIандай Гьадсон Тейлора абурун патал миссияр яратмишна.

Амма абуруз тек есир уьлквейра авайбур кIан тийин ва абур Месигьдихь гьин патал са затIни тийин бес туш. Абурун къайгьуда авачирвилай, саймиш тавунин паталай ва бязи вахтара абурухь галаз шерик хьтиз гьерекатда лугьуз рагь экидай патан бязи килисадин регьберри вафасузриз къуват гузва. Абуру коммунистриз рагь экидай патан килисайриз гьахьиз ва дуьньяда авай килисайрин регьбервал гьиле къачуз куьмекзава. Абуру месигьвийрин вилер кIевзава хьи, коммунизмдин хаталувиликай хабар тахьурай.

Коммунистар ва есир уьлквейра авай муькуьбур кIанзавач лугьуз ва абурун къуртармиш хьун патал са затIни ийизвач лугьуз (абуруз ихтияр авач лагьай багьанадив, саки сад лагьай месигьвийри Нейронавай Шад Хабар пайдай ихтиярар къачуна), эгер чпин нехирда авайбуруз вири дуьньяда авай руьгьдин дяведа иштиракиз тазвачтIа, рагь экидай патан килисадин регьберриз гьиз чпин нехирарни кIанзавач.

Тарихдин тарсар саймишзавач

Реформациядин вахтунда Гус, Лютер ва Кальвинан диндин марагьар Европадин халкьарин марагьрихь галаз сад атана, Европадин халкьариз, а береда азият гузвай политикадин ва экономикадин гуж тир Пападин париникай къуртармиш жез кIанзавай. Кьенин юкьуз хьтиз чинебан килисадин Шад Хабар мусибатдин режимриз ва абурун къурбандриз пайдай маракь вири азад инсанрин азадвиле давамлу яшамишиз кIандай марагьдихь галаз сад къвезва.

Гзаф тиранриз ядерный яракьар авай тир; абурухь галаз дяве авуртIа, цIийи дуьньядин дяве башламишдай ва гзаф инсанар

рекъидай. Рагъ экӱидай патан гзаф регъберрин мефтӱер чухъенва ва ихътин регъберар гыч алудиз кӱанзавач. Абуруз наркомания, бандитвал, рак ва чакхутка квахъна кӱанзава, амма коммунизм хътин, инсанриз ибурулайни пара зиян гузвай системаяр рикӱелай алудзава.

Илья Эренбург, советский писательди лугъузва хъи, эгер Сталина вичин вири уьмуьрда анжах вичин тахсир квачир кӱурбандрин тӱварар кхъенай тиртӱа, и кӱвалах куьтыгъин патал адан уьмуьр бес жадачир. Хрущѳва Коммунист Партиядин Къад лагъай Конгрессда лагъанвай: «Сталина агъзурралди дугъри ва тахсир галачир коммунист тергна... Цѳерид лагъай Конгрессда хкъягнавай, Юкъван Комитетдин вишни къанни цӱуькӱуьд член ва кандидатдикай къуд къанни цѳемуьжуйд, имни абурун пуд къанни цӱуд процент я, абур ахпа кьуна гуьлледив яна.»

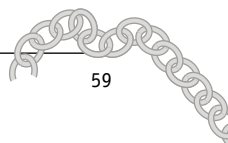
Гида фикирдиз гъваш ада месигъвийриз вучна! Хрущѳва Сталин къабулначир, амма гъадан крар ийиз давамна. 1959-йисалай Советский Союзда ахъаз амай килисайрин пай кӱевна

Китайда варварвилин гъерекат Сталинан девирда авайдилаини пис къайдада къарагъна. Килисадиз ачух уьмуьр амач. Россия ва Румынияда мадни инсанар къаз дустагъдиз вегъиз башламишна. (Советский Союзда коммунизм чкӱайла, гьукуматди Россияда месигъвияр кьунвайди жемятдин вилик хиве кьуна.)

Терроризм ва тапардив, са миллион инсан яшамишзавай уьлквейра, вири жегъилрин несил акӱ чӱехи авунва хъи, абуруз рагъ экӱидай патан вири, хсусидаказ месигъвал такӱан хъурай.

Россияда гьукуматда кӱвалахзайбур атана килисадин вилик къвазна ана аялар гуьзлемишун гъейри ади са кар тушир. Килисадиз фейибурун чиниз лапӱаш вегъена чукурзавай тир. Гележегда рагъ экӱидай патан месигъвал чукӱурдайбур игътиятдив чӱехи ийизвай!

Пис гьукуматар дегишардай тек са къуват ава. Ам мажусийрин Римдин Империядин чкадал месигъви девлетар яранмиш жез имкан ганвай, вагъши тевтонви ва викингрикай месигъвияр авунвай, иви галай инквизиция къвазарнавай къуват

я. И кьуват вири есир хьанвай халкьарин арада кIвалахзавай синебан килисади кьалурзавай Шад Хабардин гуж я.

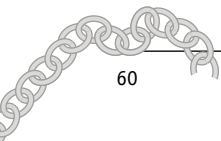
И мебед хуьн ва адаз куьмек ийин тек чи азабар чIугвазвай стхайрихъ галаз сад жен лагьай чIал туш. Им куь уьлкве ва килисайрин патал яшамишун, я тахьайтIа рекьин лагьай чIал я. И мебед хуьн тек са азад месигьвийриз маракуль хьана кIанзавач, амма азад гьукуматрин кIвалахни хьана кIанзава. Чинебан мебедди коммунистрин регьберар Месигьдихъ элкьуьрна. Румыниядин премьер-министр Георгиу Дежа вичин гунагьар хиве кьуна имандихъ элкьвена ва вичин гунагьдин уьмуьр дегишарна, ахпа кьена. Гзаф есир хьанвай халкьара гьукуматдин бязи членар чинебан месигьвийр я. Им чкIин мумкин я. Ахпа чавай бязи гьукуматрин кIвалахда асул месигьвал ва азадвилин патахъ дегишвилер гуьзлемиш жада, амма Тито ва Гомулкадин хьтин дегишвилер ваъ (абурулай кьулухъ вагьши атеист партиядин диктаторвал давам хьанвай тир).

Ахьтин акьалтIай имканар гила ава.

Коммунизмдал чIалахбуру, месигьвийр чпин иманда ачух хьтиз фад-фад абурни чпин иманда ачух я, чIехи кризис яшамишзава. Абур дугьриданни чIалах хьанвай хьи, коммунизмди халкьар стхайриз элкьуьрда. Гила абуруз аквазва, коммунист уьлквеяр рагъ экьечIдай патан блокададин уьлквеяр хьтиз чкIизва.

Абур дугьриддани чIалах тир коммунизмди чилел женнет яратмишда. Цаварал алай женнетдиз абуру хиялар лугьузва. Гила абурун инсанриз гишинзава. Кьуьл капиталист уьлквейрай гьана кIанзава. Кефер патан Кореяда везият гьакI я, гишинвал ава. Дуьньяда виридакайни чара яшамишзавай уьлкве гьисабзавай Кефер патан Корея исятда там чкIидай везиятда ава. Селери бегьерар терг авуна ва абурун фудин игьтиятар тергна. Гила, чара атIайвилай Кефер патан Кореяди вичин ракарарни пенжерияр вири дуьньядиз ахьайна хьи, хци цацарин а патахъ галай гьар са затI са тIимил хьайитIани акурар.

Коммунистар чпин регьберрал чIалах тир. Гила абуру чпин газетрай кIелзава хьи, Сталина гзаф инсанар кьенвайди

я ва Хрущев ахмакъ тир. Абурун халкъдин къагъриманар Ракоси, Геро, Анна Паукер, Ранковичи ва муькуьбурни гьакӀа. Коммунистар мад чпин регъберрин дугъривилиз чӀалах жезмач. Абур Папа галачир католикар хътиз я.

Коммунистрин рикӀера бушвал ава. А бушвал анжах Месигъдивай ацӀуриз жеда. Инсандин рикӀи тӀабии яз Аллагъ жагъурзава. Гъар са инсандин рикӀе ам Месигъди ацӀур ийир къван руьгъдин бушвал ава. Коммунистрин ва муькуь есир хъанвай халкъарин рикӀерни гьакӀ я. Шад Хабарда авай муьгъуьббатдин къуватдивай абурузни таъсир жеда. Заз ам акуна ва чизва хьи, акӀ ийин мумкин я.

Коммунистри хъачнавай ва азабар ганвай месигъвийрин рикӀелай абурун чпин ва хзанрин кьилел гъанвай крар алатнава ва абуру багъишламишна. Абуру гъилелай къвезвай вири ийизва хьи, коммунистриз кризисдилай алатиз ва Месигъдин патав рехъ жагъуриз куьмекин. И кӀвалахдин патал абуруз чи куьмек герек я.

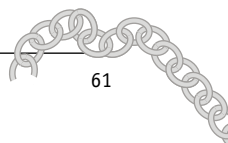
Ва анжах идан патал ваъ. Месигъвидин муьгъуьббат гъамиша виридан патал я. Адаз чиниз килигун авач. Исади лагъанва хьи, Аллагъдин рагъ хъсанбурун ва писбурун винел акъатзава. Месигъвидин муьгъуьббатни гьакӀ я.

Рагъ экӀидай пата авай, коммунистрихъ ва муькуь вагъши режимрихъ галаз дуствалзавай месигъви регъберри Исади душманарни кӀан жен чирзава лугъуз, чпин гъерекатар михъивилиз акъудзава. Амма Исади садрани стхаяр рикӀелай алудна *анжах* душманар кӀан хъухъ лагъана чирнавач.

Абуру чпин «муьгъуьббат» Месигъдин хъсан хабар гана ваъ, гъилер месигъвийрин ивидив ацӀанвайбурухъ галаз нез-хъваз къалурзава. Амма тиранрин зулумдин кӀаник галайбур рикӀелай алатна. Абур кӀанзавач.

Са шумуд цӀуд йис вилик, Рагъ экӀидай патан Германиядин Евангельский ва Католикрин килисайри 125 миллион доллар гишинбуруз гана. Америкадин месигъвийри адалайни пара гана.

Гишин инсанар гзаф я, амма заз азабар чӀугвазвай месигъвийрилай гзаф гишинзавай ва азад месигъвийрин

куьмекдиз игьтияж авайбуьр чизвач. Эгер Германиядин, Британиядин, Америкадин ва Скандинавиядин килисайри азадвилиз акъудин патал икъван пара пул гузватла, а пул игьтияж авай виридаз фена кIанзава, амма виридлайни вилик азабар чIугвазвай месигьвийриз ва абурун хзанриз.

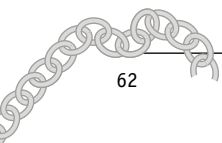
Исятда гьакI жезвани?

Зун азадвилиз акъатун патал месигьви тешкилатди пул гана, ида субутзава хьи, месигьвийр пулунихъ къачуз жезва. Амма белке зун Румыниядай месигьвийри пулунихъ къачуна азадвилиз ахъайнавай тек са кас жен мумкин я. Зун пулунихъ къачунвай фактди муькуьбурун патал чпин буржи кылизи акъудзавач лугъуз, рагъ экIидай патан месигьви тешкилатрихъ тахсирар кутада.

Сад лагъай месигьвийри чпивай жузуна: цийи мебед анжах чувудрин патал, тахъайтIа муькуь халкъарин патал яни? И суалдиз дугъри жаваб атана. И проблема муькуь формада къад лагъай асирда хтана. Месигьвал анжах рагъ экIидай патаз туш. Месигъ анжах Америка, Англия ва муькуь демократик уьлкверинди туш. Ам хашунал ягъайла, Адан са гьил рагъ экIидай патаз, муькуьди рагъ экъечIидай патаз яргъи хъанвай. Адаз анжах чувудрин пачагъ ваъ, гьакIни муькуь халкъарин, коммунистрин ва рагъ экIидай патан дуьньядин пачагъ жез кIанзава. Исади лагъанва: «Дуьнья тирвал алад ва Шад Хабардикай чан алай къван виридаз муштулухар це» (Марк 16:15). Ада Вичин иви виридан патал чукIурна ва виридаз Шад Хабар ван хъана Адал чIалах хъана кIанда.

Чаз есир хъанвай уьлквейра авайбуьруз Шад Хабар паюн гьевес гузвайди ам я хьи, ана имандиз къевезвайбуьр муьгьуьббатдив ацIанва ва рикI кузва. Зал садрани гьакIан, рикI кузвачир урус месигьви гьалтнач. Эвелан жегьил коммунистар ва мусурманар Месигьдин хуси шагирдар жезва.

Месигьдиз вири гунагъкарар гзаф кIан хъана гунагърикай азад ийиз кIанзавай хътиз, а инсанарни пара кIанзава ва абур азад ийиз кIанзава. Бязи рагъ экIидай патан килисайрин регьберри тек и са дугъри рафтарвал муькуьдал дегишарзава:

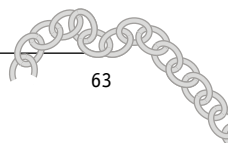
месигъвийрин гуьгъуьна гъатна абур чукурзавайбурухъ галаз хъсан рекъе физва. Абур гунагъкаррихъ галаз хъсан рафтарзава ва адан куьмекдивди чукурзавайбуруз чпин гуж хуьз куьмекзава ва а душманриз, гъамни абурун кърбандриз къртармиш жез мешатзава.

Азадвилиз ахъай авурла заз вуч жагъана

Зун жегъил береда гзаф гужлу тир. Амма дустагъди, хсусидаказ зун тек камерада хуьзвай берейра зун фикирдай, дерин хиялриз физвай са инсандиз элкърна. РикIе авай вири тIурфанар сакит хъана. За коммунизмдиз фикир гузвачир ва гъич ам аквазвачир. Зун цаварин свасан гужахда авай. За чаз зулумар гузвайбурун патал дуьаяр ийизвай ва абур рикIин кърнъй кIанзавай.

Заз зун ахъайда лагъай умуд лап куьлуь тир. Вахт-вахтунда за фикирзавай хъи, зун дустагъдай азад авурла за вучда. За гъамиша фикирзавай хъи, яргъл са чкадиз фена, цаварин Свасахъ галаз галкIанай ширин уьмуьр баябанда яшамишиз давамда.

Аллагъ «Гъакъикъат я.» Пак Калам «Гъакъикъатдикай рахазвай гъакъикъат я.» Теология – «Гъакъикъатдикай рахазвай гъакъикъатдикай рахазвай гъакъикъат я.» Месигъвийр и Гъакъикъатдикай рахазвай гзаф гъакъикъатриз чIалах яз яшамишзава, адан паталайни абурув «Гъакъикъат» гваш. Чаз гишинзавай, гатанвай ва наркотикар ягъанвай лугъуз чи рикIел Пак Каламдин теология амачир. «Гъакъикъатдикай гъакъикъатар» рикIелай алатнава лугъуз чун «Гъакъикъатда» яшамишзавай. ИкI кърнъва: «ГъакI хъайила куьнни гъазур яз хуьхъ: гъич квез хабарни авачиз Инсандин Хва хтана акъатда» (МатIай 24:44). Чавай мад фикир хъижезмачир. Чаз азабар гудамаз чи виридлайни мичIи сятра, Инсандин Хва чи патав атана, дустагъдин цларив бриллиантри хътиз цIарцIарар гузвай ва камера эквдив ацIурзавай. Яргъл са чкада чаз азабар гузвайбур чалай кIаник, жендек авай чкада амай, амма руьгъ

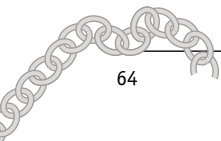

Месигьда шад тир. Чна и шадвал пачагьдин дараматрихъни галаз дегишардачир.

Мад зи кхиле садахъни галаз дяве тухудай кІанвилер амачир. Заз женг са дяведани, гьакІни адалатлу дявейрани тухуз кІанзавачир. Амма заз Месигьдин патал яшамишдай ибадатханаяр эцигиз кІандай. Дустагьдай акъатайла зи вилик секин вахтар къведа лагъана умудзавай.

Амма зун азадвилез ахъай авур сад лагъай юкьуз, зал коммунизмдин аспект ар гьалтна ва абур заз дустагьда акур азабрилай гзаф пис тир. Сад-садан гуьгьуьна заз фаркьлу килисадай чІехи вяз ийидайбур, пасторар ва епископар акуна ва абуру чІехи гьам галаз хиве къуна хьи, абуру чинебан полициядиз чпин нехирдикай хабарар эгекъарзавай. За абурувай хабар къуна абур дустагьдиз вегьейтІани, малуматар гун къвазариз гъазур яни-тушни. Виридан жавабар «ваъ» тир ва гъавурда кутуна хьи, абуруз чпин уьмуьррин паталай кичІезвачир. Абуру заз килисайра жезвай цийи са кІвалахдикай рахана, а дегишвал зун дустагьдиз вегьидайдилай вилик авачир – хабарчи жез рази тежен килиса экІевзава лагъай чІал тир. Гьар са шегьерда «культариз» гуьзчивал ийин патал гьукуматдин итим ацукьнавай, коммунистрин чинебан полициядин кас. Адаз кІандай береда гьар са кешишдиз я пастордиз эверна килисадиз гьим атанатІа, Худадин суьфре ни къабулнатІа, динда гьим кузватІа, гьида инсанар Аллагьдихъ элкьуьрзаватІа, гьибур Аллагьдихъ элкьвенватІа ва муькуь шейер хабар къадин ихтияр ава. Вуна жаваб гун тавурла, а кІвалахалай алудзавай ва ви чкадал масад, валайни гзаф хабарар гудай «къуллугъчи» тадай. Гьукуматдин итимдиз ви чкадал тадай инсан жагъун тавурла (амма акІ жезвачир) ада килиса кІевзавай. Къенин юкьуз Китайда гьакІ ийизва.

Гзаф къуллугъчийри чинебан полициядиз хабарар гузва. Садбуру кІан тийиз, бязи шейер чуьнуьхаруз лугъузвай, амма муькуьбуруз им адет хъанвай ва абурун намус къван хътиз хъанвай. Муькуьбуру и кІвалах лап гьевесдив ийизвай ва артух малуматни гузвай.

Заз месигьдин паталай азабар чӀугвазвайбурун аялрин сивяй ван хъана хьи, абур мегьрибанвилив къабулнай хзанрикай абур хабарар агакъарна кӀанзавай. ТахьайтӀа, абуроз тарсар кӀелдай имкан амуькдач лугьуз кучӀунарзава.

Зун баптистрин конгрессдиз фена, ам коммунистри «хкъягнавай регьберар» гьибур хъана кӀанзаватӀа къарар къабулай чкада, яру байрагьдин кӀаник фена. Заз чизвай хьи, вири гьукуматдин килисайрин кӀилел тунвай итимар Коммунист Партияди хкъягнавайбур я. Ахпа зун гъавурда акьуна, заз Исади лугьузвай алчахвал аквазва.

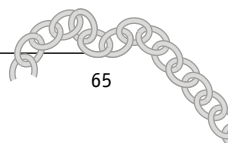
Гъамиша хъсан ва пис пасторар ва вяз ийизвайбур жезвайди я. Амма гила, килисадин тарихда сад лагъай сеферда ачух атеистрин партиядин Юкъван Комитетди, гьйда вичин макьсад дин дугулдай арадай акъудин я лугьузва, къарар къабулзава, гьйда килиса идара ийида. Гьи макьсаддив идара ийида? Гьелбетта, дин дугулдай акъудиз куьмекун патал я.

Ленина хъенва: «Гъар са диндин фикир, гъар са Аллагьдин фикир – Аллагьдикай фикирзавай къастарайтӀани – хаталу жуьредин гафарив лугьуз тежедай къван алчахвал, виридлай ийренж жуьредин азар я. Аллагьдикай руьгьдин фикирар миллионралди гунагъар, чиркин крар, вагьшивилер ва физический ийренжвилерилайни хаталу я.»

Советский Союздин Коммунистрин Партияяр ленинистар тир. Абуруз дин рак, чакхутка, сифилисдилаьни пис тир. Диндин регьберар гьибур жедатӀа, *абур*у къарар къабулзавай. Махсус килисайрин регьберри абурухъ галаз кӀвалахзавай. Заз акуна хьи, атеизмдив аялар ва жегьилар зегьерлемишзава, махсус килисайривай адаз акси акъат жезвачир. Чи пайтахтда Будапештда са килисадани жегьилрин кӀватӀал ва аялриз тарсаргун жегьидачир. Месигьвийрин аялар рикӀе такӀанвал аваз чӀехи жезвай.

Ахпа ибур вири акурла, заз коммунизм такӀан хъана. Заз азабар гудамаз коммунизм гьич акъван такӀан хъанвачир.

Заз ам зи кӀилел гъанвай къван кӀвалахрин паталай ваь, амма Аллагьдин баркаладиз, Месигьдин тӀварциз ва ада

таъсир гузвай миллиард инсанрин чанариз ийизвай крарин патал такІанзава.

Вири уьлкведин хуьруьнвиар зун акван патал атана ва лагъана, коллективдихъ галаз гъикІ рафтарзавай. Абур гила чпин фермада ва уьзуьмдин багълара гишинзавай лукІар хъанвай. Абуруз фу авачир. Абурун аялриз нек ва майваяр авачир – имни а уьлкве тир, гъина куьгъне Ханаан уьлкведа къван тІаби девлетар авай.

Стхайри заз хиве къуна хъи, Ленинан коммунист режимди абурукай виридакай угъри ва тапрукъар авуна. Гишинзава лугъуз, абуру асул чпин тирди, амма гила коллективди гъиле къунвай таладилай чуьнуьхиз мажбур тир. Ахпа чпин угъривал чуьнуьхарин патал абуру тапарардай.

Фялейри заз заводра авай вагъшивиликай ва абуру инсандин гужуникай ишлетмишзавай къайдадикай ахъайна; капиталистри гъич хиялра инсанрин гуж икІ ишлетмишзавачир. Фялейриз кІвалахал акъат тийидай ихтияр авачир.

Интеллигенцияди чеб рази туштІани, Аллагъ авач лугъуз чирзавай.

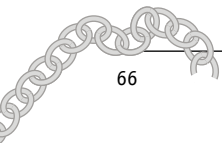
А девирда дуьньядин пуд лагъай паюнин уьмуьр ва фикирар чкІанвай ва тапардиз элкъвенвай. Бязи уьлквейра къенин юкъузни гъал гъакІ я.

Жегъил рушари атана шикаятзава хъи, абуруз Коммунистрин Жегъил Тешкилатдиз эвернава ва месигъви гададиз темен гана лугъуз, абуруз сивел атай гафар лагъана ва кучІунарна. Ахпа абуру темен гана кІанзавай гададин тІвар абуруз лагъана!

Вири гзаф эйбежер ва тапрукъ тир.

Ахпа зал чинебан мебедин аскерар гъалтна, абуру зи фадан юлдашар тир. Абурукай садбур къунвачир, муькуьбур дустагъдай акъатайла, мадни имандин паталай женг тухузвай. Абуру заз чпихъ галаз женг тухун патал эверна. Зун абурун чинебан кІватІалриз фена ва абуру ана гъилив кхъенвай Аллагъдин манияр кІелзавай.

Къанни цІуд йис баябан чуьлда хъайи Пак ЧІехи Антоний зи рикІел хтана. Ада вири дуьнья туна, вичин вири уьмуьрда

оруж кьуна ва дуьаяр авуна. Амма адаз Пак Афанасий ва Ариуса Месигьдин Аллагь хьуникай женг тухузва лагьана ван хьайила, ам вичин сакит уьмуьр туна гьакьикъат винел акъудун патал Александриядиз атана. Зи рикІел пак Бернард Клервосский хтана. Ам кьакьан дагълара монах тир. Амма адаз хашунин походрин ахмакьвиликай, месигьвийри арабар, чувудар ва муькуь имандин стхаяр буш сур кьазанмишун патал рекьизвайдакай ван хьана. Ада вичин монастырь туна хашунин походриз акси вязер ийин патал кІаник эвичІна.

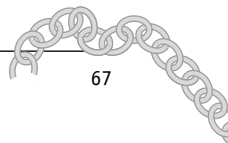
За вири месигьвийри авуна кІанзавай кІвалах авуна: Месигьдивай, Павелавай ва пак гьисабзавай ксарилай чешне кьачун ва пенсиядиз ваъ, амма женг тухуз фин. Им гьихьтин женг жен мумкин я?

Дустагьда авай месигьвийри гьамиша чпин душманрин патал дуьа авуна ва абуруз гуьзелдаказ шагьидвална. Чи рикІин мурад ам тир хьи, абур кьуртармиш хьурай ва акІ хьайила чаз хвешизвай. Амма заз коммунистрин пис система такІандай ва чинебан мебед мягкемаруз кІанзавай. Чинебан килиса и мурдар вегьшивал Шад Хабардин гужунив чукІурдай тек са кьуват тир.

За тек Румыниядикай фикирзавач, амма вири коммунист дуьньядикай. Амма заз рагь экідай пата кьайгьуда авачирвал гзаф акуна.

Кьве коммунист писатель, Синявский ва Даниэль абурун коммунист юлдашри дустагьдиз вегьейла, дуьньядин вири кхьизвайбуру чпин наразивал малумарна. Амма месигьвияр абурун имандин паталай дустагьдиз вегьидамаз, килисайри гьич чпин наразивал кьалурзавач.

Кузик стха Пак Каламдин кІусар ва Торридин куьлуь ктабар пайзава лугьуз дустагьдиз вегьин гьидаз маракьлу я? Чапнавай вязер пайзава лугьуз дустагьдиз вегьенвай Прокофьев стхадикай гьидаз чизва? Идаз ухшар кІвалахрин паталай Россияда тахсирлу авунвай авунвай ва куьлуь гада аял гьамишалухь гьилияй кьахчунвай чувуд месигьви Грюнвальдакай гьидаз чизва? Зун жуван хва Михаякай чара авурла, заз чизва за вуч

гьисснаватIа. Ва за Грюнвальд, Иваненко стхайрихъ, Шевчук бадедихъ, Таисия Ткаченко, Екатерина Веказина, Георгий Веказин, Латвиядай гьуьлни-паб Пилатрихъ ва муькуьбурухъ – къад лагъай асирдин имандин къагьриманрихъ ва пак инсанрихъ галаз санал азиятар чIугуна! Сад лагъай месигьвийри чпин месигьви юлдашар вагъши гъайванрин вилик вегъиз тухудамаз, абурун зунжурриз теменар гузвай хътиз, занни агъуз хъана абурун зунжурриз теменар гузва.

Рагъ экидайд патан бязи килисайрин регьберрин абур гьич япукайни туш. Азабар чIугвазвайбурун тIварар гьич абурун дуьадин чарарал кхьенвач. Ибуруз азабар гузвай ва дустагьдиз вегъизвай вахтунда, ибуруз далу элкьуьрай урус баптист ва православный махсус регьберар Цийи Делида, Женевада ва муькуь конференцийра чIехи гьуьрметар галаз къабулна. Абуру ана вири инанмишарна хьи, Россияда там диндин азадвал ава.

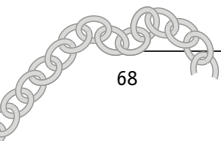
Большевикрин архиепископ Никодима и инанмишвал гайила, Килисайрин Дуьньядин Меслятдин регьберди адаз темен гана. Ахпа абуру санал Килисайрин Дуьньядин Меслятдин тIварцел тIуьн-хъун авуна, амма и вахтунда дустагьда авай пак инсанри чухьуьн тавунвай ратарихъ галаз келем незвай. Занни Иса Месигьдин тIвар патал ам тIуьнвай.

КIвалахар икI амуькин мумкин тушир. Чинебан мебедди къарар къабулна хьи, заз имкан гайитIа, зун уьлкведай фин ва рагъ экидайд пата авай месигьвийриз ина жезвай шейерикай хабар гун.

За къарар къабулна хьи, коммунистар кIанзаватIани, коммунизмдихъ тахсирар кутада. Коммунизм мугьакиме тавуна Шад Хабар паюн за дуьз гьисабзавач.

Бязибуру заз лугъузва: «Михьи Шад Хабар пая!» Идан ван хъайила, зи рикIел чинебан полициядин и гафар хквезва: Месигьдикай вязер ийин, амма коммунизмдин тIвар къан тийин. Дугьриданни «михьи Шад Хабар»дин пад къазвайбуруз ва коммунистрин чинебан полициядиз гьевес гузвайди са руьгъ яни?

Заз чидач и «михьи Шад Хабар» вуч я. Це чухьуьзвай Ягъядин вяз михьи тирни? Ада анжах: «Ша куьне туба ая,

Цаварин Пачагьлугьдин вахт атана мукьва хьанва» (МатІай 3:2) лугьузвачир. Ада мадни «Гьируд ада авунвай крарин паталай туьгьмет ийизвай» (Лука 3:19). Адан кьил атІана, вучиз лагьайтІа ада вич абстракт чирунра кутунач. Исади дагьда анжах «михьи» вяз авунач, анжах килисайрин регьберри пис вяз лугьудай гафар рахана: «Гуж я квез хьанвайди, тавратдарарни фарисеяр, кьве чин алайбур. Иланар! Гьуьлягьдин кьеняй акьатнавайбур!» (МатІай 23:27,33). Ихьтин «михьи тушир» вязерин паталай Ам хашунал яна. ТахьайтІа, дагьда авунвай вязди фарисеяр нарагьат жедачир.

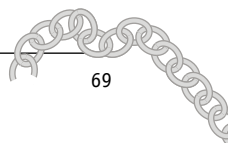
Гунагьдиз вичир тІвар кьана эверна кІанда. Кье коммунизм дуьньядин виридлайни хаталу гунагьрикай сад я. Коммунизм тахсирлу тийизвай Шад Хабар миxьи Шад Хабар туш. Чинебан мебедди вичин уьмуьр ва азадвал хатадик кутуна ам тахсирлу ийизва. Чун рагь экідай пата сакит хьана кІанзавач.

За кьарар кьабулна хьи, коммунизм писарда, амма «анти-коммунистри» хьтиз ваъ. Гитлер анти-коммунист тир, амма вични зулумкар тир. Чаз гунагь такІан я, амма гунагькар кІанда.

За рагь экідай пата вучиз азаб чІугвазва

Си азабар сад лагьайди адан паталай тир, чинебан мебеддин гафарив лугьуз тежедай гуьзелвелик кьариб тир. А мебеддиз и латин гафар дуьз кьезва: *Nudisnudum Christi sequi* (кьецілди, кьеціл Месигьдин гуьгьуьна аваз чур).

Есир хьанвай халкьара Инсандин Хвадиз ва Адаз махсус инсанриз кьил тадай чка авач. Ана гзаф месигьвийри чпиз кІвалер эцигзавач. Вуч хийир ава? Абур сад лагьай сеферда кьурвал кІвалер гьилерай кьахчузва. Ваз цІийи кІвал хьун муькуьбуруз вун дустагьдиз вегьена вавай кІвал кьахчун патал чІехи са себеб я. Ана вуна жуван буба кучукзавач ва Месигьдин гуьгьуьна фидайдилай велик жуван хзандиз сагьул лугьузвач. Ви диде, стхаяр, вахар гьибур я? И манада вун Иса хьтиз я. Ви диде ва стхаяр анжах Аллагьдин мурад кьилиз акьудзавайбур

я. Табии алакъайрикай рахайтIа, сваса чам, аялри диде-бубаяр, папари чпин итимар хкадардамаз и алакъаяр ҕысаба кьаз жедани? Къвердивай анжах руьгдин алакъа амуькьзава.

Чинебан мебед кесиб ва азабар чIугвазвай мебед я, амма анин къене бязи къайгъуда авачирбурни ава.

Чинебан мебедин диндин къууллугъ 1900 йис вилик сифтеҕан мебед хътиз я. Вяз ийизвайдаз хъсандаказ ҕязурнавай теология авач. Адаз Петрудиз хътиз гомелетика чизвачир. Ғар са профессорди Петрудин Пентикост юкъуз авур вяздиз пис къимет гудай. Ғзаф уьлквейра Пак Каламдин аятар хъсан чизвач, вучиз лаҕайтIа, Пак Каламар ана къадаҕа авунва. Адалайни ҕейри вязчи мумкин я шумуд йисара дустаҕда Пак Калам галачиз жен. Ахътин инсанди вичин Бубадиз авай иман кълурдамаз, им чIехи кар я, вучиз лаҕайтIа, идан кълухъ уьмуьрдин чIехи драма гала. Дустаҕда абур и къудратлу Бубадивай йикъан фу дилемишзавай, амма фудин чкадал гафарив лугъуз тежедай зибилдив ацIанвай келем кълулзавай. Амма адаз килиг тавуна абур мадни чIалах я хьи, Аллагъ чеб кIанзавай Буба я. Абур Эййуб хътиз я, ҕыда лаҕанва хьи, Аллагъди вич къейитIани, ам Адал чIалах жада. Абур Иса хътиз я. Иса хашунал алай береда ам тек тунвайдаз ухшар хъайитIани, Ада Аллагъдиз «Буба» лаҕана эверна.

Чинебан мебедди руьгдин аярвал акурди раҕ экIидай патан бязи килисайрин бушвилел мад рази жадач.

За раҕ экIидай пата коммунистрин дустаҕдилай Ғзаф азаб чIугуна, вучиз лаҕайтIа, гила заз жуван вилерив раҕ экIидай патан цивилизация рекъизвайвал аквазва.

Освальд Спенглера вичин «*Закат Европы*» ктабда кхъенва:

Вун рекъизва. Заз вал чукIунин вири хсусиятар аквазва. Завай субут жада хьи, ви чIехи девлет ва кесибвал, ви капитализм ва социализм, ви дявээр ва революцияяр, ви атеизм ва пессимизм ва цинизм, ви явавал, чкIанвай хзанар, вуна аяляр дидедилай хъун идара ийин, кIаникай вун ивидай кълурзай ва кылелай ви

мефтІина вун рекъизвай, – ибуру ваз субутзава хьи, ибуру къадим замандин уьлквейрин – Александрия, Греция ва невротический Римдин рекъидай йисарин хсусиятар я.

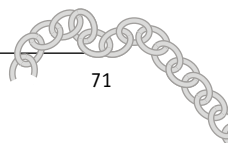
Им 1926-йисуз кхьенва. А вахтундилай демократия ва цивилизация Европадин са паюна, гьамни Кубадани галаз кхьенва. Рагъ экіИдай патан гзаф пай ксанва.

Амма ксун тавунвай са къуват ава. Рагъ экъечІдай пата коммунистар руьгъдай аватна ва чпин хиялар квадарнаватІани, рагъ экіИдай пата «гуманистский коммунизм» гьеле хаталу ама. Рагъ экіИдай патан гуманистар / коммунистар, коммунист уьлквейра авай вагъшивилерикай, азабрикай ва излемишуникай ван къведамаз чІалах жезвач. Абуру чпин иман вири чкайра галат тийизвай къискъанжвилев пайзава, чІехи дережадин инсанрин арада, интеллектуальныйбуруз, коллежра, кесибар яшамишзавай чкайра ва килисайра. Чна, месигъвийри, фад-фад зур-рикІив гьакъикъатдин пад къазва. Амма абуру вири рикІив тапардин пад къазва.

Амма рагъ экіИдай патан теологар гьакІан шейерикай рахазва. Зи рикІел им хквезва: 1493-йисуз Магомед II армияди Константинополь элкъвез-элкъвез къурла ва балканри хкягъна кІанзавай тир, абур шумуд асирда месигъвийрин, тахъайтІа магомедвийрин таъсирдин кІаник жада, амма чкадин килисадин меслятди къунвай и шегьерда ихътин проблемрикай рахазвай: Бакире Майраман вилер гьихътин ранг тир? Малаикар итимар яни, папар? Пак авунвай циз тІветІ аватайла, тІветІ пак жезвани, тахъайтІа яд чиркин жезвани? А девирдиз килигайла, им мах жен мумкин я, амма къенин йикъарин килисайриз вахт-вахтунда фикир це ва ваз аквада хьи, ахътин суалрикай рахазва. Чинеба мебеддин азиятрикай ва ам чукурун пата ладан гуьгъуьна патал гьатунин хаталувиликай гьич рахазвач.

Теологиядин меселайрикай, ритуалрикай, важиблу тушир шейерикай суьгъбетар куьтягъ жезвач.

Са сеферда межлисда сада хабар къуна: «Куьн гимида авайтиртІа, ва гими батмиш жез башламишайла, квевай

кьуртармиш хьана са островдал физ хайитIа ва квез гимидин ктабханадай са ктаб кьачудай имкан авайтIа, куьне гьи ктаб тухудай жувахь галаз?» Сада жаваб гана: «Пак Калам», муькуьда «Шекспир». Амма кхьенвайдаз дугьри жаваб авай: «За луйткве эцигна гьуьлуьн кьерехдиз эгекьдай чирзавай ктаб кьачудай. Анал завай кIандай кьаб кIелиз жедай.»

Вире деноминацияйрин ва теологияйрин азадвал хуьн ва излемишунин паталай ам квахьнавай чкайра дуьзар хьийин са теологиядин фикирдин кьилел кьвазиналай важиблу я.

Исади лагьанва: «Квез гьакьикъат чир хьайитIа, ада куьн азад ийида» (Ягья 8:32). Амма анжах гьа азадвиливай гьакьикъат ахъай жеда. Ва гьакIан затIарин кьилел женг тухудай чкадал, и дуьньяда авай вагьшивилиз авай акси дяведа санал кIватI хьун герек я.

Есир хьанвай халкьара мебедди чIугвазвай азабар пара хьуникай рахадамаз, зазни азиат физва. А азабар жува чIугунва лугьуз завай абур фикирдиз гьиз жезва.

1966-йисан кьамугдиз (июн) «Известия» ва «Деревенская жизнь» тIвар алай советский газетри урус баптистрихь абургунагьар михьи ийин паталай аялар рекьикь лугьуз чирзавай тахсирар кутазвай. Им са береда чувудри ритуалар хьтиз инсанар рекьизва лугьуз, абур акси акъатнавай куьгьне тахсирар я.

Амма заз чизва им вуч лагьай чIал ятIа. 1959-йисуз зун Клужда Лазаровичахь галаз санал дустагьда авай. Лазаровичан винел руш кьена лагьай тахсирар кутунвай. Адаз анжах кьанни цIуд йис авай, амма вагьши азабрин кIаник адан чIарар са йифиз лацу хьана. Ам кьуьзуь са касдиз ухшар хьанвай. Ада вичи тавунвай тахсир хиве кьурай лугьуз, адан гьилин кикер акъуднавай. Са йис азабар чIугурдилаь кьулухь адаз тахсир авачирди ашкар хьана ва ам дустагьдай ахъайна, амма азадвал адаз мад са затIни тушир. Ам гьамишалух ханвай тир.

Муькуьбур газетра советская прессади коммунистрин девирда баптистрик кутазвай тахсиррикай кIелдамаз хьуьрхьведай. Ам тахсирар кутунвай инсандиз ам вуч лагьай чIал ятIа заз чизва.

Рагъ эКӱдаӱ пата жен ва давамлу яз вилерив ихътин шейер акван дегъшетлу я.

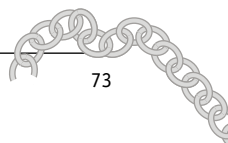
Калугадин (СССР) архиепископ Ермогенан ва муькуь ирид епископрин кьилел вуч атана? Абур советский режимдихъ галаз санал Кӱвалахиниз акси акъатнавай, амма патриарх Алексей ва архиепископ Никодим коммунистрин гъиле алат хъана. Эгер заз Румынияда акси акъатнавай, зи патав рекъизвай епископар акунвачиртӱа, заз и акъалтай епископрин кьисмет маракълу жедачир.

Николай Эшлиман ва Глеб Якуниназ патриархди жаза гана, вучиз лагъайтӱа абуру килисадин патал диндин азадвал тӱалабна. Рагъ эКӱдаӱ патанбуруз им хъсан чида. Амма зун ахътин Кӱвалах кьилел атанвай Румыниядин Владимирештидин буба Иоаннахъ галаз санал дустагъда авай. Винелай анжах ругъдин «жаза» авай. Амма чи махсус килисадин регъберри, коммунист уьлквейра гзаф махсус клисадин регъберри хъгиз, чинебан полициядихъ галаз гъил-гъиле Кӱвалахзавай. Абуру жаза гузвайбурузни дустагъда авайбуруз гузвай виридлайни таъсирлу «тарсар» гузвай – азабар, гатунар ва наркотикар.

Фаркълу чкайра имандин патал азабар гузвайбурун патал зун дегъшетдиз къвезва. Зун азабар гузвайбурун эбеди кьисметдикай фикирдамаз дегъшетдиз къвезва. Зун имандин патал азиятар авай стхайрин къайгъуда авачир рагъ эКӱдаӱ патан месигъвийрин патал дегъшетдиз къвезва.

Зи рикӱн деринда заз Кӱандаӱ жуван уьзуьмлухдин иервал хуьн ва ихътин Чӱехи дяведиз гъахъ тийин. Заз акван Кӱанзава хьи, са секин ва регъят чкада жен. Амма мумкин туш. Коммунистри Тибет гъилиз къачурла, абур там руьгъдин меселайрив маракълубурун эхирдиз акъатна. Чи уьлкведа абур чеб гъакъикъатдикай чара авунвайбурун эхирдиз акъатна. Килиса ва монастырар Кӱевна, амма чара уьлквейринбур алцуррин патал бязибур тунвай. Заз Кӱанзавай секинвал ва регъятвал гъакъикъатдикай катун лагъай Чӱал тир ва ам зи чандиз хаталу я.

За и дяве тухвана, амма ам заз жуваз гзаф хаталу тир. Абуру зун 1948-йисуз куьчедилай чуьнуьхна ва муькуь тӱвар

алаз камерада туна. А девирда чи девлетдин секретарь Анна Паукера шведский посол сэр Патрик вон Рютерсвердедиз лагьана: «Ааа, Вурмбранд исятда Копенгагендин куьчейрал экъвезва.» Шведский министрдин жибинда за чинеба дустагьдай ракъурнавай мектуб авай тир; адаз вич алцурзавай чІал чизвай. Ихьтин са кар мадни хьижен мумкин я. Зун кьейитІа, коммунистри хьягънавай сада рекьйда. Мад садазни зун рекьидай себеб авач. Эгер квез зи эдебдин ахлакъсузвиликай, угъривиликай, гомосексуализмдикай, ахлакъсузвиликай, политикадин ихтибарсузвиликай, тапарриникай ва муькуь крарикай ван хьайитІа, им чинебан полицияди вичин «Чна ви эдеб чукІурда» лагьай кичІерар гун кьилиз акъудун я.

Хьсан са малуматдин чешмеди заз лагьана хьи, Румыниядин коммунистриз за Америкадин сенатда 1960-йисариз гайи шагьидвилелай кьулухъ зун рекьиз кІанзавай. Амма завай секин акъваз жезвачир. Ва ви буржини за лугъузвай гафар сакитдаказ юхламишун я. Эгер куьне фикирзава хьи, кьилел атай кІвалахрилай кьулухъ за излемишунин комплексдикай азиятар чІугвазва, куьне жувавай жузуз хьи, коммунизм гьихьтин дегьшетлу гуж я хьи, вичин гражданинриз ихьтин комплексрикай азабар гузва. Ам вуч гуж я хьи, ада рагъ экъечІдай патан коммунист Германиядин ксар, аял булдозерда ацукьарна цацарин симинилай сергьятдтилай физ мажбурна, амма адан вири хзан а кардин патал гуьлледив ягъан мумкин тир.

Рагъ экІидай пад ксанва ва ам ахварай авудна кІанзава хьи, есир хьанвай халкъарин везият акурай.

* * *

Завай тахсирар месигьвияр такІанзавайбурухъ галаз рекъе физвай, рагъ экІидай патан бязи килисайрин регьберрин винел вегьиз жезвач. Писвал абурукай къвезвач. Абуру чебни фадан писвилин къурбандар я. Абуру чпи килисада къайдасузвал яратмишнавач; абуруз ам жагъанва.

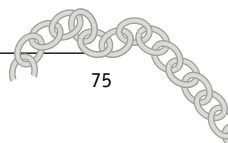
Рагъ эКӀидай пата зун гзаф теологиядин семинарияйриз фена. Ана заз зенгинин тарихдикай ва литургический манийрин тарихдикай, фадлай ишлетмиш тийидай канонический къанунрикай, я тахъайтӀа мад амачир килисадин къайда-къанундикай лекцияр ван хъана. Заз ван хъана теологиядин бязи студентриз чирзава хьи, Пак Каламдин дуьнья яранмиш хъуникай, Адамакай, цив дуьнья батмиш хъуникай ва Мусадин муьжужейрикай къисаяр гъакъикъат туш. Бязибуруз иКӀ чирзава хьи, пайгъамбаррин гафар абур килиз акъатайла кхъенва; михьи рушалай аял жен миф я; гъамни Иса чандал хквен миф я ва Адан кӀарабар сура амайди я; Пак Каламдин мектубар гъакъикъи туш ва адан эхиримжи ктаб – (Аллагъди ачухарнавай сир) Откровение кьил чӀуруда кхъенвайди я. Муькуь шейера Пак Калам пак ктаб я! (ихьтин пак ктабда Китайрин коммунистрин газетрилай гзаф тапарар ава).

Рагъ эКӀидай патан гилан бязи килисадин регъберриз семинарияда ибур чирнава. Абур а таъсирдин кӀаник яшамишзава. Агъадикай абуруз ихьтин гъариба гафар ван хъанва, и Агъадиз абур вучиз вафалу хъана кӀанзава хьи? Эгер килисада азадвилив Аллагъ дири туш лугъуз чирзаватӀа, килисадин регъберар и килисадиз вучиз вафалу амуькна кӀанзава? Бязи деноминацийрин регъберар Месигьдин Свас туш. Абур килисадин регъберар я, гъина гзафбуру фадлай Худадиз хаинвал авунва. Абурул чинеба мебеддин са кас, азиятар чӀугунвайди гьалтайла, адаз къариб тегьерда килигзава.

Чавай инсандихъ гъамиша адан ниятдин са паюнин патал тахсирар кутаз жедач. Чна акӀ авуртӀа, чун фарисейриз ухшар жеда, абурун вилера Иса Кишдикай чпин къанундиз гъуьрметнач лугъуз пис тир. Абуру чпин вилер Исада авай, гъамни чпиз кӀан жедай хсусиятризни кӀевна.

Коммунизмдиз эгечӀун дуьз тушир, а килисадин регъберарни муькуь гзаф шейера гъахълу жен ва семими жен мумкин я. Ва дуьз тушир шейерани, абур дегиш жен мумкин я.

Са сеферда зун православный епископдихъ галаз Румынияда авай. Ам коммунистрин инсан тир ва вичин нехир маса гузвай.

За адан гьил жуван гьиле кьуна ва адаз квахьнавай хвадикай кьиса ахъайна. Им нянин вахт тир ва чун адан багъда авай. За лагъана: «Тамаша, Аллагъди Вичин патав хквезвай гунагъкар гьихътин муьгьуьббатдив кьабулзава. Ада гунагъар хиве кьазвай епископни хвешивилив кьабулзава.» За адаз Аллагъдиз кълелзавай манияр кълелна. И итим Аллагъдик элкъвена.

Зун дустагъда са православный кешишдихъ галаз са камерада авай ва а касди вич азадвилиз ахъайдай умуд галаз атеистрин лекцияр кхъизвай. Зун адахъ галаз рахана ва ада вичи кхъенвай кьванбур вири пад-падна ва гьакІ садрани азадвилиз акъат тийидай хата авуна.

Завай жуван рикІел алай пар кьезилрин патал садни тахсиркар акъуд жадач.

* * *

Мозайкадин писатель Клод Монтефиореди лагъанва хьи, Исадин тавратдаррихъ ва фарисейрихъ галаз рафтарвал, Ада жемят алай чкадал абурухъ тахсирар кутан Адан душманар кІан хьухъ ва кьаргъишзавайбуруз хийир-дуьа це буйругъдиз акси я. Лондонда авай Сент Павелдин эвелан настоятель доктор В.Р.Метьюди лагъана хьи, им Исадин гуьгьуьна тефин ва акси акъатун я. Ада лугъузва хьи, Иса интеллектуальный тушир!

Монтефиоредин Исадикай фикир дуьз тушир. Исади фарисейрик жемятдин арада тахсирар кутунватІани, Адаз фарисеяр *кІанзавай*. Зани коммунистрик тахсирар кутазватІани заз абур кІанзава.

Заз гьамиша лугъузвай: «Коммунистар рикІелай алуд! Анжах руьгьдин кІвалахар твах!»

Зал нацистрин гьилий азабар чІугунвай месигъви гьалтна. Ада заз лагъана хьи, зун Месигъдикай рахадамаз ам зи пад я, амма зун коммунизмдиз акси са гафнии рахана кІандач. За адавай хабар кьуна хьи, Германияда нацизмдиз акси женг тухузвай месигъвияр дугъри туширни? Ва абур тиран Гитлеракай са гафнии рахун тавуна анжах Пак Каламдай рахана кІанзавайни?

Жаваб им тир: «Гитлера ругуд миллион чувуд кьенва! Сад адаз акси рахана *кӀанзава!*» За жаваб гана: «Коммунизмди кьанни цӀуд миллион урус, миллионралди китаивияр ва муькуьбур кьенва. Ва абуру чувударни кьенва. Чна анжах чувудар кьейила сив ахъайна кӀанзавани, урусар ва китаивияр кьейила ваъ?» Жаваб им тир: «Им муькуь суьгьбет я.» Зун гъавурда кутунач.

Полицияди зун Гитлеран девирдани, коммунистрин вахтундани гатана ва заз са фаркъни акунач. Кьведани тӀал гана.

Месигъвили тек коммунизмдихъ галаз ваъ, амма гунагъдин гзаф аспектихъ галаз женг тухвана кӀанзава. Чаз тек са проблема авач. Амма коммунизм месигъвилин чӀехи душман ва виридлайни хаталу душман я. Чна адаз акси жен патал чи гуж санал кӀватӀна кӀанзава.

За мадни лугъун! Инсандин виридлайни чӀехи макъсад Месигъдиз ухшар жен я. Коммунистрин кьилин макъсад идан вилик пад кьан я. Абур виридлайни вилик диндиз акси я. Абур чӀалах я хьй, кьейидалай кьулухъ инсан кьелезни минералриз элкъезва, мад са затӀни. Абуруз вири уьмуьр мадди дережада яшамиш жез кӀанзава.

Абуруз чизвайди анжах гзафвал я. Абурун гафни Цийи Икьрарда шейтандивай адан тӀвар жузурла ада лагъай гаф сад я: «Чун легион я». Инсандин индивидуальность – Аллагъди инсаниятдиз ганвай чӀехи бахшиш – чкӀана кӀанзава. Абуру са кас адан гъиле Альфред Адлеран *«Индивидуальная психология»* ктаб жагъана лугъуз дустагъдиз вегъена. Чинебан полициядин офицерри гъарайна: «Агъ, индивидуал, гъамиша индивидуал! Коллектив вучиз жедач?»

Исадиз чун инсанар хъана кӀанзава. Идан паталай коммунизм ва чун разивилиз кьведач. Коммунистрини им чизва. Абурун «Наука и религия» журналда кхъенва: «Дин коммунизмдихъ галаз гъич дуьз кьезвач. Ам адан душман я... Коммунист Партиядин программадин кьене авайди дин рекъин патал ягъазвай гъуд я... Им атеист жемят яратмишун патал я хьй, абур диндин пардикай гъамишалух азад хьурай.»

Месигьвал коммунизмдихъ галаз санал жен мумкин яни?
Коммунистри и суалдиз икI жаваб гузва: «Коммунистрин партия
– дин рекъин патал ягъазвай гъуд я!»

ЛАГЪАЙ КЪИЛ

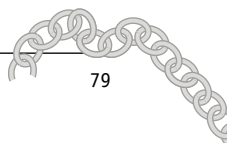
Садавайни гъалиб тежедай, гзаф чкайриз чкІанвай чинебан мебед

Чинебан мебеддин гзаф четин шараитра кІвалахзава. Вири коммунист уьлквейра атеизм абурун уьлкведин дин я. Абуру яшлугуруз инанмиш жедай азадвал са жуьре гузва, амма аялар ва жегьилар инанмиш хъана кІанзавач. Ихътин уьлквейра ва есир хъанвай муькуь уьлквейрин вири – радио, телевидение, кино, пресса ва ктабар кхъизвай идарайриз са макъсад ава – Иса Месиғьдиз чІалахвал къвазарин.

Чинебан мебеддиз тоталитарный уьлкведин гужуниз акси акъатдай мумкинвал лап тІимил ава. Россияда чинебан мебеддин кьуллугъчийриз теологиядин чирунар авач. Кье Китайда вири Пак Калам садрани эхирдал кьван кІел тавунвай пасторар ава.

За квез гзаф пасторар тайин авунвай къайда лугъун. Чал чинебан кьуллугъчи урус жегьил гьалтна. За адавай жузуна хьи, ам пасторвиле гьида туна. Ада жаваб гана: «Чаз чун тайин ийидай асул епископни авач. Махсус епископди коммунист партиядин разивал галачиз са касни тайин ийидач. ГьакІ, чун, цІуд месигъви жегьил, азиятар чІугуна кьенвай епископдин сурал фена. Чакай кьведа адан суран кьванжал гьил туна ва муькуьбур элкъвез-элкъвез къвазна. Чна Пак Руьгъдивай чун тайин ийиз тІалабна. Чун чІалах я хьи, чун Исадин тІвекер акъатнавай гьилери тайин авуна.» Заз и жегьилрин тайин ийин Аллагъдин вилик гьакъикъи я!

ИкІ тайин хъанвай, садрани теологиядин тарсар фин тавунвай ва фад-фад вахтара Пак Калам лап тІимил чизвай (Бангладешдин евангелистар хътиз) итимари Месиғьдин кІвалах тухузва.

Им сад лагъай асиррин мебед хътиз я. Месигъдин паталай дуьнья кІан пад цавал элкъуърнавайбуруз вуч семинарияда тарсар фенвай? Абуруз виридаз кІелиз чизвайни? Ва абуруз Пак Каламар гъинай къвезвай? Аллагъ абурухъ галаз раханвай.

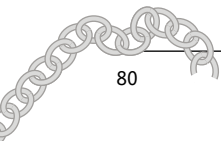
Чаз, чинеба мебединбуруз, дараматар авач. Амма дараматар чун чинеба санал тама кІватІ хъайила килигдай цаварилайни иер яни? НуькІерин кІелунар органдин чкадал тир. Цуькверин ни чи ладан тир. Ва дустагъдай мукъвара ахъайнавай азабар чІугунвайдан куьгъне пекер кешишдин пекерилай тасирлу тир. Шамар хътиз чаз варзни гъетер авай. Малаикар абур курзавай къуллугъчияр тир.

Завай и мебедин иервал садрани гафарив лугъуз жедач! Фад-фад берейра санал кІватІ хъайидалай къулухъ месигъвияр къуна дустагъдиз вегъизвай. Ана месигъвийри абурун гъилерал алуькзавай зунжурар чамра свасаз гузвай къизилар хътиз алуькзава. Абуру Адан теменар ва гужахар къабулна ва чпин чка пачагърин чкайрихъ галаз дегишардачир. Заз асул хвешизвай месигъвияр анжах Пак Каламда, чинебан мебедда ва дустагъда акуна.

Чинебан мебед зулумдин кІаник гала, амма адаз чинебан полициядин арадани, гьукуматда кІвалахзавайбурун арадани гзаф дустарни ава. Бязи берейра чинебан иманлуьри чинебан мебед хуьзва.

Куьгъне Советдин империядин кІаник урус газетри «къецепатан имансузрин» гзаф хъуникай наразивалзавай. Урус прессади гъавурда кутазвайвал, ибур коммунизмдин къуватдин эшелонра кІвалахзавай итимар ва папар я – гьукуматда, таблигъатдин идарайра ва муькуь чкайра – абур къецепатай коммунистар я, къенепатай чинеба иманлуяр ва чинебан мебедин членар я.

Коммунистрин прессади коммунистрин таблигъатдин идарада кІвалахзавай са жегъил дишегълидикай лагъана. КІвалахдилаь къулухъ адани ва гъуьлуь муькуь утагърай жегъилар чпин дараматда кІватІдай хъи, чинеба Пак Калам кІелин ва дуьа ийин. Ихътин кІвалахар дуьньяда мадни жезва.

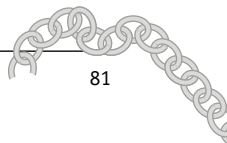
Щуд агъзурралди «къецепатан имансузар» ава. Абуру гыссава хьи, чпин гуьгъуьна хуьдай ва цихъ галаз акадарнай Шад Хабар ван къведай ачух килисализ фин камаллу туш. Адан чкадал абур чпин везифада ва жавабдегъвиле амуькьзава ва сакитвилив Месигьдикай шагьидвалзава.

Вафалу чинебан мебеддиз ихътин чкайра агъзурралди членар ава. Абур чинеба подвалра, къавара ва чуьлда кІватІ жезва.

Виликан коммунист Россияда садан рикІелни аялдин ва чІехидан цяй чуьхуьникай ва адаз акси хьуникай, пападин там дугъри хьуникай, я тахьуникай женгер рикІел аламач. Абур виликан ва ахпагъан миллениалистар тушир. Абурувай пайгъамбарвилер гъавурда кутаз жезвачир ва абурун кыилел женг тухудачир, амма зун фад-фад мягътел жезвай абуру атеистриз Аллагъ авай чІал гьикъван хъсан субутзавай.

Абуру атеистриз саде жавабар гузвай: «Эгер квез гъар жуьре хъсан тІуьнар авай межлисдиз эвернавай тиртІа, куьн чІалах жедайни хьи, абур са касдини гъазурнавач? Амма тІебиат чаз гъазурнавай са межлис я! Квез помидорар, шефтелар, ичер, нек ва вирт ава. И затІар вири инсаниятдиз бес гьида гъазурнава? ТІебиат буьркьуь я. Эгер куьн Аллагъдал чІалах туштІа, куьне буьркьуь тІебиатди чаз лазим тир шейерикай икъван пара ва фаркълу яратмишун гьикІ гъавурда кутазва?»

Абуру гъамишалухъ уьмуьр авайди субутзава. Заз сад атеистдихъ галаз рахадамаз ван хъана: «Фикирдиз гъваш хьи, чавай дидедин руфуна авай аялдихъ галаз рахаз жезва ва вуна адаз лугъузва хьи, дидедин руфуна авай уьмуьр куьлуьди я ва адан гуьгъуьналлаз асул, яргъи уьмуьр къвезва. А ялди ваз вуч жаваб гудай? Ада ваз чун женнет ва жегъеннемдикай рахадамаз куьне, атеистри чаз гузвай жаваб гудай. Ада лугъудай хьи, авай уьмуьр анжах дидедин руфуна авайди я ва муькуь шейер вири диндин ахмакъ гафар я. Амма дидедин руфуна авай аялдивай фикириз хъайитІа, ада вичи-вичиз лугъудай: «Зи гъилер яргъи жезва. Заз абур герек туш. Завай гъич абур яргъи ийиз жезвач. Абур вучиз чІехи жезва? Мумкин я абур зи гележег уьмуьрдин патал яргъи жезва ва за абурув кІвалахна кІан жеда. КІвачер

яргъи жезва, амма зун абур къатна хурал хуъз мажбур я. Абур вучиз яргъи жезва? Мумкин я чІехи дуьньяда уьмуьр къвезва ва зун ана экъвен герек жеда. Вилер чІехи жезва, амма зун там мичІивиле ава ва заз абур герек туш. Заз вилер вучиз авайди я? Мумкин я экв ва рангар авай дуьнья къвезва.»

«Эгер руфуна авай аялди вич вилик финикай фикирайтІа, адаз вичин вилерив такунмаз дидедин руфунилай къачик авай уьмуьрдикай чир жедай. Чунни гъакІ я. Чун жегъил яз чаз гуж ава, амма ам дуъз ишлетмишдай акъул авач. Амма яш финивай чун акъулда ва камалда чІехи жедамаз кафанди чун суруз тухун патал гуъзлемишзава. Бес вучиз чавай мад ишлетмиш тежедай акъулда ва камалда чІехи жен лазим я? Руфуна авай аялдин гъилер, кІвачер ва вилер вучиз чІехи жезва? *Гележегдин патал*. Чаз ина ам ава. Чун чилел тежриба, акъул ва камалда гележегдин патал чІехи жезва. Чун къейидалай къулухъ лап чІехи дережада къуллугъдин патал гъазур жезва.»

Исадикай рахайтІа, коммунистри кхъизвай хъи, Ам садрани хъанвай туш. Чинебан мебеддин кІвалахдарри идаз асанта жаваб гузва: «Ви жибинда гъихътин газетар ава? Им къенин, тахъайтІа пакагъан *Правда* я? Гъваш за килигин. Агъа! 4 январь 1964. 1964-йис гъи вахтунилай гъисабзава? Вуна Иса гъич хъанвач лугъузва, амма Ам дидегилай хъайи йикъалай йисар гъисабзава. Вахт Адалай вилик авай тир. Амма Ам атайла инсаниятдиз акІ хъана хъи, Адалай виликан вахт буш, гъакъванди тир ва асул уьмуьр анжах гила башламишна. Куь коммунистрин газетди вичи субутзава хъи, Иса фикирнавай туш.»

Рагъ экидаи патан пасторри адетдив фикирзава хъи, абурун килисайра авайбур дугъриданни месигъчивилин асас гъакъикъатрал амин я, амма абур амин туш. Квез ана чи имандин гъакъикъат субутзавай вязер бязи берейра ван къведа. Амма «ракъун пердедин» къулухъ галайбур садрани ам чирнавачІани, чпин нехирриз жидди имандин бине гузва.

Чавай садрани лугъуз жедач, месигъчивилин гужлу къала – чинебан мебед гъинал куьтягъ жезва ва махсус килиса гъинал башламишзава. Абур санал галкІанва. Есир миллетра ачух

килисайрин бязи пасторри гьукуматди ихтияр ганвайдилаь артух Аллагъдиз чинеба къуллугъзава.

Коммунистрихъ галаз санал кӱвалахзавай махсус килисадин тарих яргъиди я. Ам Русская Социалистическая Революциядилаь къулухъ епископ Сергиус идара ийизвай «Дири мебед»дилаь башламишна. Адан ишчийрикай сада лагъана: «Марксизм атеистрин мектубарни къене кутуна кхьенвай Шад Хабар я.» Вуч хъсан теология я.

Гьар уьлкведа чаз Сергиус хътинбур гзаф ава.

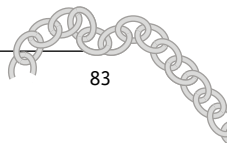
Венгрияда им католикрин арадай буба Балог тир. Ада ва бязи протестантри коммунистриз вири уьлкве идара ийиз куьмекна.

Румынияда коммунистар Бурдучеа тӱвар алай православный кешишдин куьмекдалди гьукуматдиз атана. Ам эвелан фашист тир, вичин куьгъне гунагърин паталай «ярубуруз» ялтахвилиз мажбур тир ва вичин чӱехибурулайни гзаф «яру» хьанвай. И кешиш Советский Союздин девлетдин катиб Вишинскийдин вилик къвазнавай ва мектубди цӱйи коммунист гьукуматдикай хабар гудамаз разивилив хьуьрхъвезвай. Мектубда икӱ кхьенвай: «И гьукуматди чилел женнет яратмишда ва цаварин женнет мад герек жедач.»

Россиядин Николай хътинбурукай кхьинар ава хьи, абур гьукуматдиз хабарар эгекъарзавайбур я. Россиядин чинебан полициядай дезертир Майон Дериабина субутна хьи, Николай чпин агент тир.

Саки вири деноминацияра везият ихътинди тир. Румыниядин баптистрин регьбервал гужуналди мажбурна хьи, ада асул месигъвияр гъиле гурай. Россияда баптистрин регьберрини гьа кар ийизвай. Румыниядин адвентистрин президент Тачичиди заз лагъана хьи, коммунистар гьукуматдиз атай йикъалай ам коммунистрин чинебан полициядин малуматчи тир.

Гьар са килиса кӱлеви ийидай чкадал (амма абур гзаф агъзурар экӱевна) коммунистри фендигарвилив къарар къабулна са къве килисадиз «лишан» хътиз ачух кӱвалахиз ихтияр гун хьи, абурун куьмекдалди месигъвияр ва месигъчивал хуьн, идара ийин ва яваш-яваш чукӱрун. Абур фикирна хьи, килисадин

къайда хуън хъсан я хъи, ам коммунистрин алатдиз элкъуърна месигъвиар идара ийин ва чпин уьлкведиз къвез-физвайбур алцуррин. Чун цийи асирдиз акъатнаватІани, Китайдин махсус килисада ихътин везият я. И «тек са къануни» клисадиз Китайдин къад процентдилаини агъуз месигъви физва.

Румынияда заз ахътин килиса теклифнавай, амма шартІ ам тир хъи, пасторди хътиз за чинебан полициядиз жуван членрикай малумат гун. АкІ жезва хъи, «лацу ва чІулав» затІарихъ вердиш хъанвай рагъ экІидай патанбур идан гъавурда акъазвач. Амма чинебан мебед садрани «лишан» хътиз, идара ийизвай килиса хътиз жез рази жедач, амма «вири инсаниятдиз», жегъилризни галаз маналу, нетижалу къайдада Аллагъдин гаф лугъуда.

Амма махсус килиса да хаин регъберар гзаф аватІани, ана асул руьгъдин яшамишун ава. (За фикирзава хъи, рагъ экІидай патан гзаф килисайра везият идаз ухшар я. Бязи берейра иманлуяр регъберрин паталай ваъ, амма регъберриз килиг тавуна вафалу я.)

Россияда православная литургия дегиш хъанвач ва вязери коммунистар рази кутазватІани, ада а килисадин иманлуйрин рикІериз фу гузва. Лютеранри, пресвитерианри ва муькуь протестантри куьгъне гимнар кІелзава. Ахпа хабарчияр вязерани Пак Каламдай гафар хъана кІанзавай. Къе Китайда жемят хаин инсанрин таъсирдин кІаник Аллагъдихъ элкъвезва ва абуруз чизва хъи, чпин регъберар хаинар я. Абуруз чизва регъберри чпин суьгъбетар чинебан полициядив эгекъарзава. Абуру чпин иман гъа иман какур вязерив ганвай касдикай чуьнуьхариз мажбур я. Им Леви 11:37-да лишан къайдада къалурнавай Аллагъдин чІехи аламат я: «Эгер гиликънавай леш чеб цана кІанзавай тумарал аватайтІа, абур михъи яз амуькда».

Адалатди чав лугъуз гузва хъи, вири махсус килисадин регъберар, гъамни вири къилин регъберар коммунистрин итимар туш.

Чинебан мебедин членарни махсус килисайра акъазва, амма бязибур чеб чуьнуьхариз мажбур я. Ва абуруз акъазвай хъи, месигъчивал зайифди туш, амма женг тухузвай иман я.

Чинебан полиция Румынияда авай Владимирешти монастырь ва Россияда гзаф чкайра муькуьбур кӱевиз атайла, абурун четин вахтар тир. Бязи коммунистри дин къадагъа ийизвай гунагъдин патал чпин уьмуьр гана.

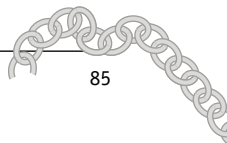
Амма махсус килисаяр къвенивай тӱмил жезва. Заз мараьклу я коммунизмдин девирда вири Советский Союзда вадругуд агъзур килиса хъана-хъанач. (Америкада гъакъван жемят аваз цӱд йисар вилик пуд агъзур авай тир). Ва и «килисаяр» гзаф берейра анжах куьлуь утагъар тир, чна фикирдиз гъизвай «килисаяр» тушир. Муькуь уьлквейрай атанвайбуруз Москвада инсанрив ацӱанвай килиса аквадай (им шегъерда авай тек са протестантрин килиса тир) ва ана авай диндин азадвилиз фикир гудай. Абуру чпин уьлквейра хвешивилив икӱ лугъуда: «килисаярни галаз инсанрив ацӱанва!» Абуруз ирид миллион чандиз са протестант килиса хъунин мусибат акунач! Са утагъдин килисаяр Советский Союздин къудкъад процент жемятдин сеягъетдин яргъавилин къене авач. И инсанар я рикӱelay алатнай, тахъатӱа евангелизмдин чинебан рекъерив къунвай. Муькуь хкъагъун авачир.

Коммунизм уьлкведа гъикъван гзаф хъайитӱа, килиса гъакъван чинеба жез мажбур я.

Экӱевнай махсус килисайрин чкадал диндиз акси тешкилатрин кӱватӱалар къевезва.

Чинебан мебедди атеистрин литература гъикӱ ишлетмишзавай

Абуру «Комическая Библия» ва «Библия для верующих и неверующих» тӱварар алай ктабар чапна. Абуру Пак Калам ахмаь тирди къалуриз кӱан хъана ва адан патал Пак Каламдай гзаф аятар ишлетмишна. Чаз акъван хвешизвай! Ктабдикай миллион къван копияр чапна ва абур Пак Каламдин гафарив ацӱанвай. Коммунистри Пак Каламдин гафарилай хъачнатӱани, а гафар ктабра жен вуч гуьзел тир. Абурун критика вич акъван ахмаь тир хъи, садани адаз жидди фикир

ганач. Эвелан вахтара инквизицияди курзавай «еретикар» шалмандик кутІунна гъар жуьре ахмакъ, винел жегъеннемдин цІаядин ва шейтІандин шикилар чІугунвай пекер алуъкярна, жемятдин вилик экъуързавай. Ва а еретикай гъихътин пак ксар тир! ГъакІ, Пак Каламдин гафар шейтІанди лагъайтІани гъакъикъи я.

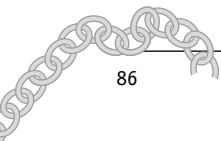
Коммунистрин издательствойриз хвешизвай хьи, чпиз Пак Каламдин гафарилай хъачнавай атеистрин ктабрикай мад чап ая лугъузвай агъзурралди мектубар къвезвай. Абуруз чизвачир хьи, а мектубар чинебан мебеддай атанвай, вучиз лагъайтІа, абуруз Пак Калам къабулдай муькуь имкан авачир.

Чаз атеистрин кІватІалрикай хийир хкуддай рекьерни хъсан чизвай.

Коммунизмдин профессорди са кІватІалда къалурна хьи, Иса анжах са суьгъурчи тир. Профессордин вилик яд авай кутар гвай. Ада къенез са порошок веъена ва яд яру хъана. Ада гъавурда кутуна: «Вири муьжуьзе им я. Исадин пекинин хиле ихътин са порошок авай ва Ада гуьзел къайдада яд чехирдиз элкъуьрай къастарна. Амма завай Исадилаини хъсан жада; завай чехир мадни циз элкъуьриз хъижеда.» Ва ада мад са порошок веъена ва яд михъи хъхъана. Ахпа мадни муькуь порошок веъена ва яд яру хъана.

Са месигъви къарагъна лагъана: «Юлдаш профессор, куьне чун квелай алакьдай крар къалурна мягътеларна. Амма чна квевай тек са шейтІалабда: куь чехирдикай са птулка хъухъ!» Профессорди жаваб гана: «Завай жадач. А порошок зегьер тир.» Месигъвиди жаваб гана: «Куь ва Исадин арада авай вири фаркъни им я. Ада Вичин чехирдив чаз къве агъзур йис хвешивал ганва, амма куьне куь чехирдив чун зегьерлемишзава.» А месигъви дустагъдиз фена. Амма аданни профессордин арада хъайи суьгъбет фадмаз яргъал чкІана иманда авай гзафбуруз къуват гана.

Чун куьлуь, зайиф Давидар я. Амма чун атеизмдин Голиафалай гужлу я, вучиз лагъайтІа, Аллагъ чи пата ава. Гъакъикъат чав гва.

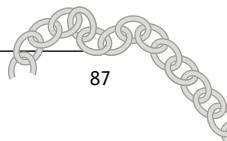
Са сеферда коммунистди атеизмдикай лекция кӀелзавай. Вири заводрин фялеяр аниз фена кӀанзавай; а фялейрин арада гзаф месигьви авай. Абуру сакит ацукьна Аллагьдиз акси гафар ва Месигьдиз инанмиш хьунин ахмакьвиликай яб гузвай. Лекция кӀелзавайда субутиз алахъна хьи, руьгьдин алем авач, Аллагь, Месигь авач, муькуь дуьнья авач, инсан анжах беден я ва адаз чан авач. Ва ада элкьвез-хквез лагъана хьи, авайди анжах затӀ я.

Са месигьви кӀвачел къарагъна ва гаф лугъун тӀалабна. Адаз ихтияр гана. Месигьвиди вичин стул къачуна веьена. Са вахт секин акъвазна адаз килигна. Ахпа атана лекция кӀелзавай коммунистдин чиниз са лапӀаш веьена. Коммунистдихъ дуьз хьел акатна. Адан чин наразивиликай яру хъана. Ада экъуьгъна ва коммунистдиз эверна хьи, и месигьви кьурай. Ада лагъана: «Вуна гьикӀ лагъана заз лапӀаш веьена? Себеб вуч тир?»

Месигьвиди жаваб гана: «Куьне исятна субутна хьи, куьн тапрукъ я. Куьне лагъана хьи, вири анжах затӀ я. За стул къачуна чилел веьена. Ам дугъриданни затӀ я. Стулдиз хьел атанач. Ам анжах затӀ я. За квез лапӀаш вегъейла куьн стулди хьтиз гьерекетнач. ЗатӀуниз хьел кьвезвай туш, амма *квез* атана. Идан паталай, юлдаш профессор, куьн гьахъ туш. Инсан материядилай артух я. Чун руьгъ авай чан алайбур я!»

Ихьтин гзаф рекьерив чинебан мебеддин саде месигьвийри атеистри хъсандаказ фикирнавай гафар дугъри туширди субутна.

Дустагъда политикадин офицерди завай кобутдаказ жузуна: «Вуна гьикьван чӀавалди жуван ахмакъ дин хуьда?» За адаз лагъана: «Заз гьисаб тежедай кьван атеистар акуна ва абур рекьидamaz пешман хъанвай хьи, аллагьсуз тир; абуру Месигьдиз эверна. Квевай фикирдиз гьиз жезвани хьи, са месигьви рекьиз мукьвал вич месигьви тирдал пешман жен ва вич вичин имандикай кьуртармишун патал Марксаз ва Лениназ эверин?» Офицерди жаваб гана: «Акьулла жаваб я.» За давамна: «Инженерди муьгъ эцигайла, са кац а муьгъуьнилай фейитӀа, им муьгъ хъсан хьунин субут туш. Муьгъуьнин мягькемвал юхламишун патал адалай поезд фена кӀанзава. Вири крар хъсан

хъайила, куьн атеист хъуни атеизмдин гъакъикъивал субутзавач. Амма чІехи четинвилер хъайила, атеизмди куьмекдач.» За адаз Ленинан ктаб ишлетмишна субутна хьи, Советский Союздин Премьер-Министр хъайидалай къулухъни Ленина четинвилер хъайила, дуьа авунвай.

Чун секин тир ва секинвилил вакъиярин инкишаф гуьзлемишзай. Амма коммунистриз регъятвал авачир ва цІийи диндиз акси кампанияр яратмишзавай. И кІвалахдив абуру Сент Августинан гафар субутна: «Зи рикІи Ви къене ял ягъар къван, ам регъят жезвач.»

Коммунистарни имандихъ элкъвезва

Чара-чара коммунистри эминвилил лугъузва хьи, «вири затІар я», чун хсуси къайдада яратмишнавай химикатрин са кІунтІ я ва къейидалай къулухъ чун мадни минералдал ва къелел элкъвезда. Абурувай им хабар къван бес тир: «Бес ам гъикІ жезва хьи, гзаф уьлквейра коммунистри чпин имандин патал чпин уьмуьрар ганва? «Химический минералрин кІунтІуниз» иман жезвани? «Минералривай» муькуьбурун хъсанвилил патал чеб къурбанд гуз жедани?» И суалриз абуруз жаваб авач.

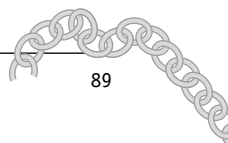
Ахпа ина вагъшивал ава. Инсанар вагъши яранмиш хъанвач ва абурун вагъшивал яргъал фин мумкин туш. Нацистрин регъберар чкІидамаз чаз ам акуна. Абурукай садбуру чеб къена, муькуьбуру гунагъар ва чпин тахсирар хиве къуна.

Коммунист уьлквейра авай гзаф алкашвилил паталай инсанри мана авай уьмуьр гзаф арзуламишзава, амма коммунистривай ахътин уьмуьр гуз жезвач. Саде урус дерин, чІехи рикІ авай, гъил ачух инсан я. Коммунизм гъакІ къилелайди я ва деринди туш. Ада дерин уьмуьр жагъурзава ва амни эрекъда жагъурзава. Алкоголизмдив ада вич яшамишиз мажбур вагъши ва тапрукъ уьмуьрдин дегъшетлувал къалурзава. Са-къве арада алкогольди ам азад ийизва, амма адаз гъакъикъат чир хъанвайтІа, ада ам гъамишалух азад ийидай.

Урус оккупациядин береда (1947–1989) Бухарестда заз садра дуьз тавернадиз гьахьиз кӀан хьана. За жуван папазнии захъ галаз физ эверна. Гьахьдамаз чаз гьиле тапанчи гвай урус капитан акуна, ада виридаз кучӀунарна мадни хьун тӀалабзай. Адаз хьун ганац, вучиз лагьайтӀа, ам гзаф пиян тир. Инсанар акахънавай. Зун сагьибдин патав фена – адаз зун чизвай- ва за тӀалабна хьи, капитандиз хьвадай ички гурай, ва за гаф гана хьи, зун адан патав ацукьда ва ам секин хуьда. Чаз сад-садан гуьгьуьналаз птулка чехирар гана. Столдал пуд истикан алай. Капитанди гьамиша хьсандаказ пуд истиканни ацӀурдай ва... пудни хьвадай. Зани зи папа хьванач. Ам дуьз пиян тиртӀани, адан кьили кӀвалахзавай. Ам алкогольдихъ вердиш хьанвай. За адаз Месигьдикай рахана ва ада за гуьзлемиш тийидай дикьатдив яб гана.

За куьтягьайла ада лагьана: «Вуна заз вун гьим ятӀа лагьана, гила за ваз зун гьим ятӀа лугьун. Зун православный кешиш я ва Сталинан кӀаник чӀехи излемишун башламишайла жуван имандикай гьил кьачур садлагьайбурун арада авай. Зун са хуьрйай муькуьдаз физ Аллагь авач лугьуз ва кешиш яз за тапарарзавай лугьуз экьвена. За абуруз лагьана: «Зунни ва муькуь кьуллугьзавайбурни тапрукъ я». Зи чан кузва лугьуз заз кьимет гузвай ва закай чинебан полициядин офицер хьана. Аллагьдин патай зи жаза ам тир хьи, за жуван и гьилерив месигьвиар зулумар гана кьена кӀанзавай. Гила за жува авурбур рикӀелай алудун патал гзаф эрекъ хьвазва. Амма ида заз куьмекзавач.»

Гзаф коммунистри чпи-чеб рекьизва. Абурун чӀехи шаирри, Есенин ва Михалковскийдини гьакӀ авунва. Абурун чӀехи кхьинарзавай Фадеевани вичи-вич кьенва. Ада цӀийиз вичин «Счастье» (Хушбахтвал) лугьудай ктаб кхьена куьтягьнавай; а ктабда ада кхьенвай хьи, хушбахтвал – галат тавуна коммунизмдиз кӀвалахун я. Ам акьван «хушбахт» тир хьи, кхьена куьтягьайдалай кьулухъ вичи-вич тапанчидив ягьана кьена. Адан чандиз икьван чӀехи таб ялиз четин хьана. Пачагьрин девирда коммунизмдин паталай женг тузухвай Иоффе, Томкин

хътин коммунизмдин чІехи регъберривайни коммунизмдин асул чин эхиз хъанач. Абуруни чпи-чеб къена.

Коммунистар бахтсуз я. Абурун чІехи диктаторарни гъакІ я. Сталин гъикъван бахтсуз тир! Саки вичин вири куьгъне юлдашар къейидалай къулухъ, адаз гъамиша вичиз сада зегъер гуз ва вични сада рекъиз кичІезвай. Адаз муьжуьд ксудай утагъар авай ва абур банкдин сейф хътиз мягъкем кІев жезвай. Гъи йифиз ам гъи утагъда ксузватІа садазни чизвачир. Ада вичин тІуьн ам гъазурнай касди вич алай чкадал адакай тІуьн тавунмаз недачир. Коммунизмди садни, гъакІни вичин диктаторарни галаз хушбахт ийизвач. Абуруз Месигъ герек я.

Месигъвийрин гуьгъуьна гъатनावайбур Аллагъдихъ элкъуьрайла, чна анжах абурун къурбандар ваъ, амма абур чебни азад ийизва.

Чинебан мебеддин чина чаз есир хъанвай халкъарин игътияж аквазва. Адаз куьмека!

* * *

«Георг» тІварцин кІаник чуьнуьх жезвай са къуллугъчиди вичин ктабда Аллагъдин чинебан мебеддикай ихътин са къиса ахъайзава:

Россиядин армиядин капитан Венгрияда Аллагъдин къуллугъчидин патав атана адахъ галаз тек къилди рахаз кІан хъана. Жегъил капитан пара кобут ва вич гъалибвал къазанмишзавай халкъдикай я лугъуз фурс гузвай. Ам куьлуь утагъдиз тухвайла ва ракар кІевайла, ада цлал алай хаш къалурна.

Ада килисдин къуллугъчидиз лагъана: «Ваз им тапар тирди чизва. Куьне и амалдарвилив кесибар алцурзава хъи, варлубуруз абур савадсузвиле хуьз асанти хъурай. Чун исятда тек я. Гила заз хиве яхъ хъи, вун садрани дугъриданни Иса Месигъ Аллагъдин Хва тирдал чІалах тушир!»

Къуллугъчидин сивик хъуьр акатна. «Я чан язух жегъил гада, гъелбетта зун ам гъакъикъат тирдал чІалах я.»

Капитанди гъарайна: «За вун зун алцурриз тадач! Им жидди я. Закай хъачмир!»

Ада вичин револьвер акъудна къуллугъчидал элкъуърна къуна.

«Эгер вуна им таб я лагъана хиве къадачтIа, за гуьлле ахъайда!»

Къуллугъчиди лагъана: «Завай ам хиве къаз жедач. Чи Худа дугъриданни ва гъакъикъатда Аллагъдин Хва я.

Капитанди вичин револьвер чилел вегъена ва Аллагъдин итимди гарданар къуна. Адан вилерай нагъвар авахъна.

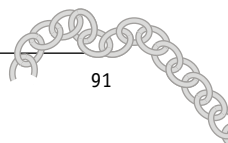
Ада гъарайна «Ам гъакъикъат я! *Ам гъакъикъат я!* Зунни чIалах я, амма зун амин тушир инсан вичин имандин патал рекъин мумкин я. Амма заз жуваз акуна хъи, мумкин я. Чухсагъул! Вуна зи иман мягкемарна. Гила завайни Месигъдин патал рекъиз жеда. Вуна заз гъакI ийидай рехъ къалурна.»

Заз идаз ухшар муькуь къисаяр чизва. Урусри Румыниядин чилер дяведив къурла тапанчияр гвай къве урус аскер килисадиз гъахъна. Абуру лагъана: «Чун куь имандал чIалах туш. Имандилай гъил къачун тавурбур гъасятда гуьлледив ягъада! Имандилай гъил къачузвайбур эрчи пата къваза!» Садбур эрчи патаз фена ва абуруз буйругъ гана хъи, абур килисадай кIвализ фирай. Абур чпин чан къуртармишун патал катна фена. Урусар амай месигъвийрихъ галаз къилди амуькайла, абур гужахда къуна лагъана: «Чунни месигъвияр я, амма чаз имандин патал рекъиз гъазурбурухъ галаз санал жез кIан хъана.»

Ахътин итимари къибле-шаркъи Азияда коммунист халкъара Шад Хабардин патал женг тухванва ва мадни тухузва. Ва абур тек са Шад Хабардин патал женг тухузвач. Абуру азадвилини патални дяве тухузва.

Рагъ экIидай патан гзаф месигъвийрин кIвалера бязи вахтара абуру сятралди дуьньядин манийриз яб гузва. Чи кIвалерани манийриз ван алаз яб гузва, амма чна ам Аллагъдин гафарикай ва чинебан кIвалахдикай суьгъбетар къуншийриз ван хъана чинебан полициядив эгекъар тавурай лугъуз тазва.

Чинебан мебеддин месигъвидиз рагъ экIидай пата жидди месигъви гьалтдамаз гъикъван хвешизва!

ИцІарар кхъизвайди куьлуь инсан я. Амма зун ван алачирбурун ван я, гьибур лаларнава ва рагъ экІидай пата абурукай хабар авач. Абурун тІварцелай за иманда ва месигъвилин четинвилер гъялдамаз чІехи жиддивал тІалабзава. Абурун тІварцелай за квевай коммунист уьлквейра ва муькуь есир халкъара авай вафалу, азабар аквазвай чинебан мебеддин патал дуьяр ва куьмек тІалабзава.

* * *

Нацистрин девирда дустагъда хъайи коммунистри заз хиве куьна хьи, чпин четин сятра дуьа ийизвай. Заз мецел «Иса, Иса» лугъуз чан гузвай коммунистрин офицерар акуна.

Чун гъалиб хъана кІанзава, вучиз лагъайтІа, чи халкъдин медениятдин ирс чи пата ава. Урусри гилан месигъвийрин вири кхъинар къадагъа ийин мумкин я. Амма Толстой ва Достоевскийдан ктабра инсанриз Месигъдин экв жагъизва. Рагъ экъечІдай патан Германиядин Гете, Польшадин Сенкевичан ва муькуьбурун ктабарни гъакІ. Румыниядин виридлайни чІехи кхъинарзавайди Садовяну тир. Коммунистри адан «Житие святых» ктаб «Легенды о святых» тІвар алаз чапнава. Амма и тІвар алазни пак ксарин уьмуьрри илгъам гузва.

Абурувай Рафаэлян, Микеланжелодин ва Леонардо да Винчидин шикилар искусстводин тарихдай акъудиз жезвач. Абурун шикилри Месигъдикай рахазва.

Зун коммунистдихъ галаз Месигъдикай рахадамаз адан рикІе авай дерин руьгъдин игътияж зи куьмекчи я. Амма адан чІехи четинвал зи гафариз жаваб гун тушир, амма вичин виждандин ван атІун я; адан виждандин ванни зи пата ава.

Заз жуваз Марксизмдин профессорар чизвай, гьида атеизмдин лекция лугъунилай вилик Аллагъдиз дуьа авуна Адавай куьмек кІан хъана! Заз чинеба кІватІалриз яргъаз физвай коммунистрикай ван хъана. Абурун а кІвалахдикай хабар хъайила, абуру чеб чинебан кІватІалдиз фенвай чІал

хиве къадачир. Ахпа шехъзавай хьи, имандин паталай виКӱегъ къвазиз хъанач. Абурни инсанар я.

Са инсан имандиз элкъвейла – а иман лап саде хъайитлани – а иман вилик физва ва чӱехи жезва. Чун чӱалах я хьи, ам гъалиб къведа, вучиз лагъайтӱа чаз, чинебан мебединбуруз ахтын гъалибвал гзаф акуна.

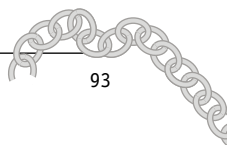
Месигъдиз коммунистар ва муькуь «имандин душманарни» кӱанзава. Абур Месигъдин патал гъиле къачуз мумкин я ва къачуна кӱанзава. Гъидаз вири инсаниятдин чандин къуртармиш хъунин патал Исадин рикӱе авай мурад къилиз акъудиз кӱанзава тӱа, чинебан мебеddиз адан кӱвалахда кумукъна кӱанзава. Исади лагъанва: «Вири халкъариз чира.» Ада садрани лагъанач хьи, чаз Вичин гаф инсанриз лугъун патал гъукуматдин ихтияр лазим я. Аллагъдиз вафалу хъунни ва Адан чӱехи тапшуругъди чун дустагъда авай халкъариз Аллагъдин гаф лугъун патал гъерекатдиз гъизва.

Чавай чинебан мебеддихъ галаз санал кӱвалахайла, ана авай инсанриз Шад Хабар эгекъариз жада!

Чинебан мебедин ибарат паяр

Чинебан мебедин къвед лагъай пай – чеб Аллагъдиз ганвай гзаф саде ислягъдин инсанар я. Дуьньядин гъар вад лагъай инсан коммунизмдин Китайда яшамишзава. Ана агъзурралди саде иманлуьри «ихтияр» гвачиз Аллагъдин Калам пайзава. Излемишунин нетижада месигъвийяр гъамиша авайдилаьни хъсан жезва – шагъидвалзавай, чанар къазанмишзавай месигъвийяр жезва. Коммунистрин излемишунин нетижада жидди, чеб Аллагъдиз ганвай месигъвийяр яратмишна ва азад уьлквейра ахьтинбур тек-туьк гъалтда. И инсанар гъавурда акъазвач хьи, сад месигъви жен ва вичел гъалтдай гъар са чан Месигъдихъ элкъуьриз кӱан тийин гьикӱ мумкин я.

«Красная звезда» (Россиядин Армиядин газет) газетди урус месигъвийриз гъужумна лагъана: «Месигъдиз ибадат

ийизвайбуруз чпин мискъи тапацар виридал вегъиз кІанзава.» Амма абурун экв гузвай месигъви уьмуьрдин гужуналди абурун хуьруьнвийрин ва къуншийрин арада муьгъуьббат ва гъуьрмет къазанмишна. Гъар са хуьре ва шегьерда месигъвиар виридлайни пара кІанзавай сакинар тир. Са диде гзаф начагъ хъана вичин аялриз тамашиз тахъайла, месигъви дидеди аниз фена адан аялриз тамашдай. Са итим гзаф начагъ хъана вичиз кІарасар атІуз тахъайла, месигъви итимди атана адаз кІарасар атІудай. Абур месигъви уьмуьр *яшамишзавай* ва Месигъдикай рахадамаз инсанри абуруз яб акалдай ва инанмиш жедай – вучиз лагъайтІа, абурун уьмуьрда Месигъ аквазвай. Махсус килисада анжах лицензия ганвай Аллагъдин къуллугъчидивай рахаз жедай лугъуз, миллионралди цІай галай, чеб Аллагъдиз ганвай месигъвиди коммунист дуьньядин гъар са куьнже инсанар Аллагъдихъ элкъуьрзава, шагъидвалзава ва физвай вири чкайра – базарра, цин къуюда Аллагъдиз къуллугъзава. Коммунистрин газетри хиве къуна хъи, як маса гузвай месигъвийри чпи маса гузвай як элкъуьрзавай кагъаздин къенез Шад Хабардин чарар сухзавай. Коммунистрин прессади лугъузвай хъи, коммунистрин типографияйра везифалу чкайрал кІвалахзавай месигъвиар йифиз типографиядиз гъахъна са шумуд агъзур месигъви литература чапзавай ва экуьнахъ типография кІев хъийизвай. Коммунистрин прессади мадни хиве къуна хъи, Москвада месигъви аялри «бязи чешнейрай» Шад Хабардин чарар къабулна ва ахпа гъилив абур куьчуьртмишна. Ахпа аялри а копияр мектебдин пекер дегишарзавай чкада чпин муаллимрин палтунрин жибинра кутуна. Саде итимар ва папар гила гъар са коммунист уьлкведа гужлу, нетижалу ва чан Аллагъдихъ элкъуьрдай къуват я.

Саде килисада ихътин миллионралди чеб Аллагъдиз ганвай, дугъри ва цІай галай иманлуяр, коммунистри абур чукІурда лагъана умудзавай излемишунин цІаяри михъи авунва.

Коммунистический Кубада гьукуматдин регъятсузвилизи килиг тавуна агъзурралди кІвалин мебедар гзаф хъана. Кубадин

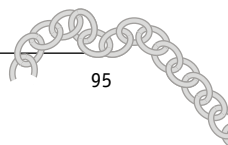
экуменический меслятда авайбур асас марксист килисадин регъберар я.

Чинебан мебедин важиблу пай махсус, амма йипинал кутӱннавай ва лаларнавай «килисайрин» вафалу пасторар я. Чинебан мебеда махсус килисадикай там чара туш. Коммунистри Польша, Венгрия ва эвелан Югославияда идара ийидамаз махсус килисайрин гзаф пасторри чинеба чинебан мебеда къуллугъзавай. Бязи уьлквейра и къве мебедин арада гилани алакъа ава. И пасторриз чпин куьлуь килисайрилай къерехда Месигъдикай рахадай ихтияр авач. Абуруз аялар ва жегъилар кӱватӱдай ихтияр авач. Месигъви туширбуруз къвез кичӱезва. Пасторриз чпин килисадин начагъ иманлуйрин патал абурун кӱвалера дуьа ийиз къадагъа тир. Коммунистрин къайдари абур гъар патакай къунва ва абурун «килисар» манасуз авуна.

Фад-фад и пасторри «диндин азадвикай» хъачзавай идарадал гьалтдамаз, вӱкӱегъвилив, чпин азадвал хатадик кутуна чинебан къуллугъни ийидамаз гьукуматди тунвай сергъятдилаь яргъаз физва. И пасторри чинеба аялриз ва жегъилриз къуллугъна. Юкъван Шаркъ, Кефер патан Африка ва Азияда абуру чинеба Аллагъдин гаф месигъвийрин кӱвалера ва кӱаник кӱвалера рахазвай. Абуру месигъви литература чинеба къабулиз патав гвай, гишинзавай чанариз пайзава. Абуру махсус сергъятар чӱрна чпин азадвал хатадик кутазвай. Винелай абур гафуниз яб гузвайбуруз ухшар тир, амма абуру чинеба Аллагъдин Калам пайна чпин уьмуьрар хатадик кутазвай. Куьгъне Советский Союзда ихтин гзаф итимар къуна ва шумуд йис дустагъдиз вегъена.

Къенин юкъуз авайдилаьни гзаф итимар ва папар къазва. Абур гзаф къадагъяр авай халкъара чинебан мебедин важиблу паяр я.

Чпин килисайрай чукурнай ва гьукуматди излемишзавай куьгъне къуллугъчяр, саде килисар ва чпиз ихтияр ганвайдилаьни артух крар чинеба аквазвай махсус пасторар – ибуру вирида чинебан, тахъайтӱа «махсус тушир» килисада кӱвалахзава. Ва чинебан мебеда коммунизм ва муькуь

«доктринаяр» цІуър къван жада. Бязи чилера са пад муькуьдалай нетижалу я — амма абуру вирида хатадин кІаник Месигьдин патал кІвалахзава.

Фад-фад коммунист уьлквейриз физвай ва диндин меселайрив гзаф машгъул инсанди хтайла кхьенва хьи, вичел чинеба мебеддай са касни гьалтнач.

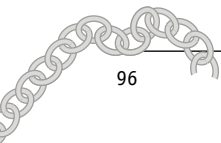
Им ихьтин са кІвалахдиз ухшар я: Сад Юкъван Африкада кІел тавунвай тайфарин арада экъвезва ва хтайла лугъузва: «За хъсандаказ ахтармишна. За абурувай виридавай абур прозатив рахазватІа жузуна. Абуру вирида «ваъ» лагъана.» Гьакьикъат ам я хьи, абур вири прозатив рахазва, амма чпизни чизвач хьи, абур рахазвайди проза я.

Сад лагъай цІуд сан месигьвийриз чеб месигьви тирди чизвачир. Абурувай чпин диндикай хабар къурла, абуру жаваб гудай хьи, чеб чувудар я, израилвияр я, Иса Месигь тирдал чІалахбур я, стхаяр я, пакбур, Аллагьдин балаяр я. «Месигьви» тІвар абуруз вахт алайтайла муькуьбуру ганвайди я, сад лагъай сеферда Антиохияда.

Лютеран шагирдриз садазни вич лютеран тир чІал чизвачир. Лютера и тІварциз акси гужлу женг тухвана.

«Чинебан мебед» коммунистри ганвай тІвар я, гьамни вири коммунист халкъара сад лагъана яранмиш хьанвай чинебан тешкилатдиз рагъ экъечІдай патан диндин везиятдиз тамашзавай рагъ экІидай патан ахтармишунар ийизвайбуру ганвай тІвар я. Чинебан мебеддин членри чпин тешкилатдиз а тІвар къуна эверзавач. Абуру чпиз месигьвияр, иманлуяр, Аллагьдин балаяр лугъузва. Амма абуру чинеба кІвалах тухузва, чинеба кІватІ жезва, абуру чинеба чкайра Аллагьдин Калам пайзава, бязи берейра абурун патав чпиз садрани чинебан мебед акунвач лугъузвай, муькуь уьлквейрин инсанар къвезва. Им душманри ганвай ва къецепатай и гуьзел чинебан организациядиз муьгъуьббатдив килигзавайбуру ганвай ухшар тІвар я.

Квевай рагъ экІидай пата йисаралди экъвез жада, амма садрани халкъарин-арадин шпионрин хел гьалт тийин мумкин я, амма им а халкъарин-арадин хел авач лагъай чІал туш.

Ам акъван ахмакъ туш хьи, вич хабаррихъ къекъведайбуруз къалурун.

Муькуь кыле за Советская пресси цӀуд йисар вилик чапнавай бязи макъалайрикай лугъуда ва вилгегъ чинебан мебед авай чӀал ва ам къвенивай гзаф важиблу жезвай чӀал субутда.

ЛАГЪАЙ КЪИЛ

Месигъчивили коммунизмдал гьикІ гъалиб къвезва

За квез лагъана хьи, чна Месигъдин хабар чинеба Советская армияда ва коммунист Румынияда чукІурзавай. За квез коммунистриз ва абуру зулум гузвай инсанриз Месигъдикай лугъуз куьмекиз эверна. Зи эверун «хиял» ва «хийир авачирди» яни? Ам гъакъикъи тушни?

Къе коммунистическая Азия ва муькуь есир халкъара чинебан мебед авани? Чинебан кІвалах гилани ана мумкин яни?

И суалриз чавай хъсан хабардив жаваб гуз жада.

Коммунистри чпин гъалибвал зур асирдилай гзаф къейдна. Амма абурун гъалибвал абурун кумукъин тир. Месигъвал гъалиб хъана, коммунизм ваъ. Чи организацияди хъсандакай ахтармишнавай урус пресса чинебан мебеддикай негатив пропагандадив ацІанвай. Урусрин чинебан мебед акъван гужлу хъана хьи, зуракІ ачухдаказ кІвалахзавай ва коммунистриз кучІунарнавай. Гила куьгъне Советский Союздин гилан регъберри коммунистрин прессадин докладар тестикъарзава.

РикІел хуьх, дуьньяда чинебан мебед къе айсберг хътиз я. Гзаф береда ам чилин кІаник я, амма фад-фад куьлуь пай ачухдал ала.

КІаникай къвезвай чарарал за, къад лагъай асирда абуру гьикІ гъалиб хъанватІа кхъенва.

Айсбергдин кІуф

Коммунизмдин диктаторвилин цІуд йисар алатайла, Пак Каламар, муькуь месигьви ктабар ва семинарар авач лугьуз, чинебан мебедин кьуллугъчир теология фенвай муаллимар туш. Амма диакон Филипни тушир. Амма са сят кьван рахай евнухди адавай жузуна: «Ингье, иная дни ава. Заз Исадихъ инанмиш хьунин лишан яз циз гьахьиз са куьнини манийвалзавач. Ада фйитун акъвазра лагъана эмирна. Филипни везир циз гьахьна. Филипа адалай яд аладарна.» (Илчийрин крар 8:36-38).

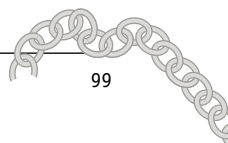
Чулав гьуьле яд гзаф я ва чинебан мебедин Пак Каламдин вахт яшамиш хьувуна. Кье Россияда коммунистрин партияди идара ийизмачІани, бязи куьгьне совет республикадин месигьвиар излемишзава.

«Учительская газета», август 23, 1966 лугьузва хьи, Ростов-на-Дону шегьерда чпин инсанар кьейдиййатда кутун тавунвай ва коммунистри тунвай «регьберриз» табе тахъанвай баптистри демонстрация авунвай.

Им 1-лагъай майдиз хьана. Исади фарисеяр лалрин патал гьафтедин ругуд лагъай юкьуз муьжужьзеяр авур хьтиз чинебан мебедин бязи берейра коммунистрин кьанунар чкІурин патал коммунистрин суварар хкягъзава. Сад-лагъай май коммунистрин сувар я ва а вахтунда гьамиша абуруз чІехи демонстрацияяр жезва ва вири аниз фена кІанзава. Амма а юкьуз Россиядин кьвед-лагъай чІехи кьуват — чинебан мебедин куьчейрал акъатзавай.

1500 иманлу атанвай. Абур аниз агъанвайди Аллагьдин муьгьуббат тир. Абуруз чпин азадвал хатадик кутазвай чІал ва дустагъда абур гишинвили ва азабри гуьзлемишзавай чІал чизвай тир.

Россияда гьар са иманлудиз Барнаулда евангельский месигьвийри чапнавай «Тайный манифест» чизва. Ана кхьенва хьи, Кулунда хуьрйя Хмара лугьудай са вахав адан гьуьл дустагъда кьенва лагъанвай хабар эгекьарна. Ам кьуд куьлуь аял галаз дул амуькнай. Адав вичин гьуьлуьн мейит вахгайла,

адан гъилерал къандалрин гелер акуна. Адан гъилер, туплар ва кІвачин кІаник пад пис канвай тир. Руфунин кІаник чукІулди атІанвай гелер авай. ЭрчІи кІвач такІунвай. Къве кІвачелни гатанвай гелер авай. Вири жендек азабрин гъиляй херерив ацІанвай.

Ростов-на-Донуда физвай демонстрациядиз атанвай гъар са иманлудиз чизвай хъи, вичин къилелни ам къвен мумкин я. Амма абур мадни атана.

Абуруз амани чизвай хъи, и вич имандихъ элкъвейдалай пуд варз къулухъ вичин чан Аллагъдин паталай гайи и стха, гзаф имандаллайбурун вилик кучукна ва абурун гъиле ихътин гафар кхъенвай плакатар авай:

«Зун паталди уьмуьр – им Месигъ я, ажални – менфятлу затІ я» (Филиппвийриз 1:21).

«Беден ягъна рекъизвайбурухъай кичІе жемир» (МатІай 10:28).

«..азз къурбангандин кІаник квай руьгъер акуна. Абур Аллагъдин гафуникай шагъидвал авурвиляй яна къейибурун руьгъер тир» (Керемат 6:9).

Аллагъдин патал азабар чІугуна къенвай и касдин чешнедин Ростов-на-Донуда авайбуруз руьгъ гана. Абур куьлуь са кІвалелай элкъвез-элкъвез кІватІ хъана. Инсанар вири чкайра авай – садбур кІвалин къаварал, муькуьбур Закхей хътиз тарарал. 80 кас имандихъ элкъвена, гзафбурни жегъилар тир. Ибурукай къанни пуд куьгъне комсомолар тир (Коммунистрин Жегъилрин Тешкилатдин уьзвийр)!

ЦІйи иманлуяр цяй чухъей Дон вацІал фин паталай Месигъвийр вири шегъердилаь алатна кІандай.

Муьквара коммунистрин полициядив ацІанвай машинар атана эгекъна. Полисри иманлуяр вацІун къерехда элкъуьрна къуна ва стхайрин киле авайбур къаз кІанзавай. (Абурувай вири 1500 къаз жедачир!) Иманлуяр гъасятда митерал аватна мягкъем дуьа авуна хъи, Аллагъди Вичин халкъ хуьрай ва абуруз а юкъуз кІватІалда иштирак ийиз ихтияр гурай. Ахпа стхайри ва вахари къуьн-къуьне акъвазна кІватІал идара ийизвай стхаяр

элкъвез-элкъвез кьуна хьи, полиция абурун патав тан тийин. Везият лап залан хьанвай.

*Учительская газета*да кхьенвай хьи, Ростовда «къанунсуз» баптист организациядиз чинеба чапдай типография ава. (Россияда «баптист» гафунин кьене евангелистар ва пентекостар ава.) И чинеба чапнавай чарара жегьилриз иманда мягкем акъвазиз ва месигьви диде-бубайривай ихьтин кІвалах тІалабна: «чпин аялар инсанар кьейи чкайриз твах хьи, абуруз алатна-физвай шейерин патал фикир тахьурай.» Зани фикирзава, ам хъсан кар я. Диде-бубайриз мадни лагъанвай хьи, чпин аялриз коммунистрин мектебра гузвай атеизм лугьудай зегьердиз акси тир Месигьдикай къвезвай савад гурай.

«Учительская газета»дин статьядин эхирда ихьтин суал авай: «Вучиз муаллимриз аялар [диндив] *ахмакьарзавай* ихьтин хзанриз гъахьиз кичІезва?»

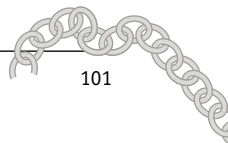
И муаллимрин журналда чинеба це кутунвай чинебан мебеддин кІвалахзайбурун мягкемедидай кхьенвай: «Шагьидриз хьтиз эвернавай жегьилар коммунистрин мягкемедихъ галаз серт ва кубут тир. Абуру хъел галаз ва фанатар хьтиз рафтарна. Иштиракзавай жегьил дишегьлийри тахсирар кутунвайбуруз валегьвилив, атеист жемятдиз наразивилив килигзавай.»

Чинебан мебеддин членари чеб гатунин ва дустагъдиз вегьинин хатадик кутуна, Россияда коммунист партиядин асас дараматрин вилик гзаф азадвилин патал рахана.

Чав, чинеба рагъ экІидай патаз ракъурна кІанзавай документ гва. И документ Советский Союздин Евангелистрин баптист килисайрин «къанунсуз» комитетдикай я (и комитет гзаф месигьви кьенвай коммунистрин инсаф ва ана авай «азадвал» тарифзавай хаин Карева регьбярвалзавай, коммунистри идара ийизвай «Баптистрин садвилиз» акси я).

И чинеба документа чаз и сеферда Москвада виче хьанвай муькуь викІегъ демонстрациядикай рахазва.

За квез бязи шейер кхьизва:

Фад эгекъна кIанзавай хабар.

РикI алай стхаяр ва вахар, чи Буба Аллагъ ва чи Худа Иса Месигъдикай квез ислягъвал ва хийир-дуъа атурай. Чаз фадмаз квез малумат гуз кIанзава хьи, 16 май 1966-йисуз Москвадиз гьукуматдин меркездин органриз акси акъатун патал атанвай евангельский баптистрин месигъвийрин килисайрай вад виш кас, чеб къабулрай ва яб гурай лагъана тIалабна СССР-дин коммунист партиядин юкъван комитетдин дараматдин вилик фенва.

Чна чи тIалаб генеральный секретарь Брежнев аз ракъурна.

Ахпа манифестда кхьенва хьи, и вад виш кас вири югъ а дараматдин вилик акъвазна. Им Москвада хъайи, коммунизмдиз акси сад лагъай демонстрация тир. Ва ам чинебан мебедин делегацияди авуна. Йикъан эхирда абуру Брежнев аз къвед лагъай тIалаб эгекъарна, а тIалабдин къене абуру чпин тIалаб Брежнев аз эгекъар тавур ва абуруз кучIунарнай «юлдаш» Строгановакай шикаятна.

Вад виш кас марфадиз килиг тавуна яргъи йиф куьчедал акъвазна. Абур гафарив алчахарнатIани, винел патавай алатзавай машинри палчухрив стIаларнатIани, абур экуьналди коммунист партиядин дараматдин вилик акъвазна!

Муькуь юкъуз абуруз теклифна хьи, вад виш стха куьлуь коммунистрин регъяррихъ галаз гуьруьшмиш жен патал дараматдиз гъахъна кIанда. Амма «абуруз чизвай хьи, гьукуматдин ишчийрин патав фейи, са шагъидни авачир дараматра гъахъай иманлуяр фад-фад гатазвай, абур вири санал разивилиз атана къенез гъахънач ва Брежнева чеб къабулин гуьзлемишиз давамна.

Ахпа фикирда авачир са кIвалах хъана.

Нисинин сят 13:45-даз къанни муьжуьд автобус атана ва месигъвийриз акси вагъши къисас башламишна. «Чун сад-

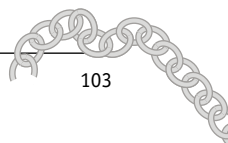
сadan гъил къуна элкъвез-элкъвез акъвазна и мани кӀелна: «Чи уьмуьрдин виридлайни хъсан йикъар чавай хаш ял хъайи йикъар я.» Чинебан полицияди чун – къуьзубур ва жегьилбур гатаз башламишна. Абуру итимар жергедай къуна абурун чин ва кьил гатана асфальтдал веьена. Бязи стхаяр чӀарарикай къуна автобуса кутуна. Садбуруз хъфиз кӀан хъайила абур къуна вичелай фидай къван гатана. Автобусар иманлуйрив ацӀурна полицияди абур чин тийизвай са чкадиз тухвана. Чинебан полициядин автобусрай мани кӀелзавай стхайрин ва вахарин ванар къвезвай. И крар гзаф ксарин вилин кӀаник хъанва.»

Ахпа адалайни маракълу кар хъана. И вад виш инсан къуна ва азабар гайидалай къулухъ, Г.Винс ва Хорев лугъудай стхаяр (Месигьдин нехирдин асул чубанар) мадни викиегъвилив Коммунистрин Партиядин Юкъван Комитетдиз хъфена. Цяй чуьхуьзвай Ягъя къурдалай къулухъ Исади Ягъя алай чкадал ва Ягъядин гафарив къуллугъиз башламишна: «Ша куьне туба ая, Цаварин Пачагълугъдин вахт атана мукъва хъанва» (МатӀай 4:17).

Винс ва Хорева къунвайбур гьинватӀа хабар къуна ва абур ахъаюн тӀалабна. А кьве викиегъ стха квахъна. Ахпа хабар хъана хьи, абур Лефторовская дустагъдиз веьенва.

Чинебан мебеддин и месигъвийриз кичӀезвайни? Ваъ! Муькуьбуру чпин азадвал мадни хатадик кутуна ва чи вилик галай манифест чапна, хъанвай кӀвалахар ахъайзавай ва абуруз икӀ лугъузвай: «Квез неинки Месигъдихъ иман авун, гъакӀни Адан паталай азабар чӀугун гана.» (Филиппвийриз 1:29).

Абуру стхайриз лугъузвай хьи, «Четинвилер, лагъайтӀа, чи къадар-къисмет я, и кар квез чизва» (1 Салониквийриз 3:3). Абуру мадни Чувудриз 12:2 авай гафар лагъана ва имандаллаибуруз «Вил галуд тавуна Исадиз килигин. Эвелдилай эхирдал къван чи иман Гъадалай аслу я. Гележегда жедай шадвили хатурдай Ада хашунал ажал эхи авуна, беябурчивал инкарна,» килигиз эверна. Чинебан мебед ачухдаказ Ростовда ва Москвада жегьилрин ва Россияда виридан атеистрин зегъерлемишуниз акси акъатна. Абуру коммунистрин зегъердиз акси ва махсус

килисайрин хаин регьберриз акси женг тухвана ва чпин чинебан манифестрикай сада кхьенва: «Чи юкьуз шейтанди буйругь ийизва ва «клисади» Аллаґьдин эмирриз акси вири эмирар кьабулзава.» (Правда Украины, 4-Октябрь 1966).

Правда Востока газетди Америкадай Каламдиз аид каналриз яб гун тешкилнавай Алексей Неверов, Борис Гармашов ва Ахен Зубоваз акси мегькемедикай кхьенва. Абуру и хабарар плёнкайрал кхьена ва ахпа инсанриз чукIурна.

Абурук мадни «экскурсия» ва «артистрин кружок» хьтин кIвалахрин кIаник Шад Хабардиз аид кIватIалар авуна лугьуз тахсирар кутуна. И рекьив чинебан мебед фадан клисади Римдин катакомбайра кIвалахзавай хьтиз кIвалахзава.

15 сентябрь 1966-йисан *Советская Молдавия* газетди кхьенва хьи, чинебан мебедди буклетар мимеографдал чапна. Абур инсанар жезвай чкайра кIватI жезвай, кьанунди кьадагьа авунватIани, ва чка-чка экъвез Месиґьдикай шагьидвална.

И газетда кхьенва Ренидай Чисинаудиз физвай поездда пуд жегьил гадади ва кьуд руша Аллаґьдин мани кIелзавай: «Ша чна чи жегьилвал Месиґьдиз гун.» Авторди хьел галаз кхьенвай хьи, и иманлуйри «куьчейрал, станцийрал, поездра, автобуса ва девлетдин институтрани галаз» вяз ийизва. Мадни им коммунистрин девирда Россияда чинебан мебебдин кIвалах тир.

И месиґьвийрин мегькемеда инсанар алай чкадал Аллаґь тарифардай манияр кIелна лугьуз мегькемедин кьарар лаґьайла, месиґьвияр метерал аватна лаґьана: «Чна жув Аллаґьдин ґилера гузва. Худа Ваз чухсаґьул хьи, чаз имандин паталай азабар чIугвадай ихтияр гана.» Ахпа мегькемеда авайбуру «фанатик» Маданан идарадин кIаник Аллаґьдиз мани кIелна, ґьидан патал чпин стхяар мегькемеди цийиз дустаґьдиз ва азабриз вегьидай кьарар ганвай.

1-лаґьай майдиз Копчег ва Захаровка хуьруьн месийґьвияр килиса авач лугьуз тама чинеба кIватI хьана. Мадни абур дидеდიлай хьайи юґь кьейдзавай баґьна галаз санал кIватI жезва. (Хзанда кьуд-вад касс авайбуруз са ийсуз кьанни цIувад

«дидедилай хъайи» югъ авай, а вахтунда иманлуяр чинеба санал кІватІ жезвай.)

Дустагъди ва азабри чинебан мебеддин месигъвийриз кучІунарзавач. Виликан мебед хътиз четинвилери абур рекъел авайдилайни мягъкемарзава.

4-октябрь 1966-йисан «Правда Украины»да Прокофьев стхадидай кхъенва — ам Россиядин чинебан мебеддин регъберрикай сад я — ам пуд сеферда дустагъда хъанвайди я, амма азадвал гайидалай къулухъ мадни чинеба аялрин тарсар тешкилна ва мадни полицияди къуна. Ада чинеба манифестда кхъенва: «Инсандин къайдариз [коммунистрин къанундиз] табе хъайила махсус килисади вич Аллагъди хийир-дуъадидай чара ийизва.»

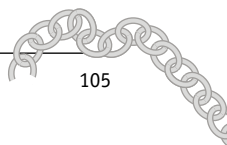
Ва квез есир уьлкведа са стха дустагъдиз вегъена лагъайла, а дустагъ рагъ экІдай патан дустагъ хътиз фикирмир. А дустагъда гишинвал, азабар ва мефтІ чуьхуьн ава.

1966-йисан №9 «Наука и Религия»да лугъузвай хъи, месигъвийри «Огонёк» журналдин чин патан къене кутуна Шад Хабар пайзавай. Абуру мадни «Анна Каренина»дин (Лев Толстойн ктаб) чин алай ктабар пайзавай, амма къене Пак Каламдин парчаар авай.

Алава яз, иманлуйри Аллагъдиз инсанар алай чкадал манияр кІелдай. «Коммунистический Интернационалдин» мани абуру Месигъ тарифардай гафар лугъуз кІелзавай («Казахстанская Правда», 30-июнь 1966).

Кулунда (Сибирь) чапнавай чинебан мектубда месигъвийри лугъузва хъи, «къилдин кешишри, ктаб куьчарзавайбуру ва фарисейри Иса Месигъ Пилатаз маса гайи хътиз, махсус «Баптистрин» регъбервили «килиса ва гъаькъикъи къуллугъчияр и дуьньяда чукІурна.» Амма вафалу чинебан мебедди кІвалах давамзава!

Месигъдин Сваса Адаз къуллугъиз давамзава. Коммунистри чпи хиве къуна, чинебан мебедди Месигъдин патал коммунистар Аллагъдихъ элкъуьрна. Абур гъахъ рекъик элкъуьриз мумкин я!

1966-йисан апрелдин 27-дан «Бакинский рабочий» газетди Месиґдихъ элкьвенвай Таня Чугуновaдин (коммунистрин жеґилрин тешкилатдин уьзви) мектубдикай кхьенвай. И мектуб коммунист ґукуматдин ґиле ґятнавай:

Играми Надя хала, за ваз чи рикІ алай Худaдин саламар ракьурзава. *Надя хала, Адаз зун ґыкьван кІанзава!* Чун Адан вилик са затІни туш. Надя хала, зун чІалах я, вун и гафарин ґавурда акьазва: «Жуван душманар кІан хьухъ, квез кьарґишзайбуруз хийир-дуьа це, куьн такІанзайбуруз хьсанвал ая ва куь хатур хазайбурун патал дуьа ая.»

И мектуб абурун ґиле ґатайвал и руш ва ґзаф муькуь жеґил коммунистар Месиґдихъ элкьуьрнавай стха Пётр Серебренников дустаґдиз вегьена. Коммунистрин газетда адан вяздин парчаяр кхьенвай: «Чун чи Кьуртармишдайдз садлагьай месиґвийар хьтиз чІалах хьана кІанзава. Чи ґуьжетдин кьанун Пак Калам я. Чаз мад са затІни чизвач. Чун инсанар, хсусидаказ жеґилар гунаґрикай кьуртармишиз телесмиш хьана кІанзава.» Ада лаґана хьи, советдин кьанунди жеґилриз Месиґдикай лугьуз кьадаґа ийизва ва алава авуна: «Чаз авай са кьанун Пак Калам я». Ваґьши атеистрин диктаторвили уьлкве идара ийизвай чкада лап хьсан жаваб я.

Коммунистрин газетди ахпа ихьтин «ваґьши» са шикил кьалурна: «Жеґил гада ва рушари руьґдин манияр кІелзава. Абур кьайдадив це ґяхьзава ва душманар кІан жедай муьґуьббатдин хаин, пис талим физва.» Стaтьяда мадни кхьенва хьи, коммунистрин жеґилрин организациядин ґзаф членар месиґвийар я! Ам и гафарив куьтяґ жезва: «коммунистрин мектеб ґыкьван гужсуз, дарихмишардай ва экв галачирди хьана кІанзава хьи, ... пасторри адан шагирдар абурун кьайґьуда авачир муаллимрин тІишин виликай кьахчузва.»

1966-йисан 30-июндин «Казахстанская правда» газетда коммунистри дегьшетдиз атана лугьузва хьи, классда виридлайни хьсан кьиметар кьачузвайди месиґви гада я!

1966-йисан 17-январдин «Киргизская правда» дидейриз кхьенвай чинебан месигьви чардал алай гафар кхьенва: «Ша чна гуж кӱватӱна ва дуьайрив чи аялрин уьмуьрар кьепӱна авай бередлай Аллагьдиз бахш ийин!... Ша чна чи аялар дуьньядин таъсирдикай кьуртармишун.»

И зегьметар буш хьанач. Коммунистрин газетри шагьидвалзава хьи, месигьвал жегьилрин арада вилик фенва!

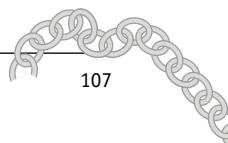
Россиядин Челябинскдин газетди жегьил коммунистрин организациядай са руш Нина чинеба месигьвияр кӱватӱ жезвай чкада месигьдик гьикӱ элкьвенватӱа ахьайзавай.

1966-йисан 9-лагьай №-дин «Советская Юстиция»ди ахьтин чинебан кӱватӱалдикай ахьайзавай. «Ам йифиз жезва. Чинеба инсанар гьар са патарикай атана. Кьав лап аскӱан, мичӱи кӱвал стхайрив ацӱана. Ана акьван гзаф кас авай хьи, мет ягдадай чкани авачир. Гьава бес хьанач лугьуз, гьакӱан газдин лампадин экв уьлуьхьна. Кӱватӱ хьанвайбурун чинилай якь авахьзай. Худадин кьуллугьчийрикай сада куьчедал полиция хуьзвай.» Нинади лагьана хьи, ихьтин кӱватӱалда вич гужахрив, чимивилив ва кьайгьудив кьабулна. «Абуруз заз исятда авай, акьул гузвай Аллагьдиз иман авай. Ада чун хуьзва. Зун чизвай комсомолар зи патавай салам тагана фирай! Абуру заз такӱанвилив килигна «баптист» лугьуз эверрай! Авурай! Заз абур герек туш.»

Муькуь гзаф коммунистрини и руша хьтиз эхирдал кьван Месигьдиз кьуллугьдай кьарар кьабулна.

1967-йисан 18-августдин «Казахстанская правда»ди Классен, Бондар ва Телегин стхайрин мегькемедикай кхьенва. Чаз абуруз ганвай дувандикай лагьанвач, амма абурук кутунвай тахсир им я: абуру аялриз Месигьдикай чирнай.

1967-йисан 15-июндин «Советская Киргизия»ди шикаятна хьи, месигьвийри чпи «администрациядин тедбирар чпиз акси элкьуьрзава.» Гьакӱ, азадвиле амуькьиз рази тушир терс месигьвийри давамлу яз, месигьвияр кьаз мажбурзава лугьуз, «тахсир галачир» коммунист гьукуматди муькуь группа иманлуяр кьуна. Абурун тахсир – месигьвийрин литература

чапнавай, цIувад гектограф ва ругуд ктабар жилдина кутадай машин авай къанунсуз типография хуьн тир.

1968-йисан 21-февралдин «Правда» газетди кхьенва хьи, агъзурралди дишегъли ва рушари Пак Каламдин гафар кхьенвай чIуьл ва лентер алуькнавай. Гьукуматди ахтармишна хьи, и цIийи деб акъуднайди (за и деб рагъ экидай патазни меслят гудай) коммунистрин полициядин месигъви член, Любертздай Стасиук стха тир. Газетди ам къунвай чIал кхьенвай.

Чинебан мебедин месигъвийри коммунистрин мегъкемедин вилик гузвай жавабар Аллагъдин паталай илгъам ганвайбур тир. Са гъакимди жузуна: «Вуна вучиз инсанар къадагъа авунвай жуван сектадиз тухузва?» Месигъви ваха жаваб гана: «Чи макъсад *вири дуьнья* Месигъдихъ элкъуьрин я.»

Муькуь мегъкемеда судьяди хъачна: «Куь дин илимдиз акси я.» Мегъкемедин вилик акъвазнавай студент руша жаваб гана: «Квез Эйнштейналайни, Ньютоналайни гзаф илим чизвани? Абур иманлуяр тир. Чи дуьньядал Эйнштейнан тIвар ала. Заз мектебда чирнава хьи, адаз Эйнштейнан дуьнья лугъузва. Эйнштейна кхьенва: «Чна, Исади чирзайвал, пайгъамбаррин иудаизм ва месигъвал ахпа хъайи шейерикай михьи авуртIа, хсусидаказ руьгъдинбурун крарикай, чаз дуьнья гъар жуьре социальный писвиликай хуьдай дин жеда. И диндиз гъалибвал гъин патал гъилелай къведай вири ийин гъар са касдин буржи я.» Чи чIехи физиологист Павлов рикIел хкваш! Чи ктабри ам месигъви тир лугъузвачни? Марксани галаз вичин «Капитал»да лагъана хьи, «месигъвал, хсусидаказ протестант къайдада, гунагъди чукурнавай хасиятар дуьзар хъийин патал гъакъикъи дуьзвал авай дин я.» Заз гунагъди чIурнавай хасият авай тир. Маркса заз чирна хьи, ам дуьзар хъийин патал зун месигъви хъана кIанзава. Куьне, марксистри, зун идан паталай гьикI лагъана тахсиркар акъудзава?»

Судьядиз лугъудай гаф вучиз амуькначтIа гъавурда акъаз асант я.

Месигъвал илимдиз акси дин я гафуниз са месигъвиди мегъкемедин вилик ихътин жаваб гана: «Судья юлдаш, зун

амин я куьн хлороформ ва гзаф муькуь дарманар ахъайнавай чӀехи алим Симпсон хътиз туш. Адавай адан виридлайни чӀехи ахтармишун вуч я лагъана жузурла, ада жаваб гана: «Ам хлороформ туш. Зи виридлайни чӀехи ахтармишун ам тир хьи, заз зун гунагькар тир ва Аллагьдин регьимдив кьуртармиш жедай чӀал чир хъана.»

Уьмуьр, чеб кьурбанд гьин, иманлуйрин чпин имандин паталай авадариз гьазур иви чинебан мебедди месигьвилин патал ганвай виридлайни чӀехи аргумент я. Ида Африкада авай миссионер Алберт Швейтзера «азабдин лишан алайбурун чинебан садвал» тӀвар тунвай са затӀ яратмишзава – Азабар чӀугунвай Итим Иса Вич а садвилиз аид тир. Чинебан мебед сад ийизвайди вичин Кьуртармишдайдаз авай муьгьуьббат я. Гьа муьгьуьббатди мебеддин членар сад-садахь галаз галкӀурзава. Дуьньяда садавайни абур гьалиб кьвез жедач.

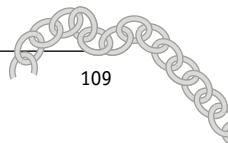
Чинеба ракъурнавай мектубда чинебан мебедди лагъанва: «Чна чун авайдилаини хъсан месигьвияр хьурай лугьуз дуьа ийизвач, амма Аллагьдиз кӀандай месигьвияр – месигьдиз ухшарбур, Аллагьдин баркалладин патал хаш ялиз гьазур месигьвияр хьурай лугьуз дуьа ийизва.»

Исади чирнавай хътиз, иланрин гьикмет галаз месигьвийри садрани мегькемедин вилик чпин регьберар ачухдал акьуднач.

1966-йисан 15-январдин «Правда Востока» газетди лагъана хьи, Мария Севчукавай ам гьида Месигьдин рекьиз гъана лагъайла, ада ихътин пад кьадай жаваб гана: «Зун Вичин жемьтдин арадиз Аллагьди гъанва.» Муькуьдаз «Ви регьбер гьим я?» лагъайла «Чи регьбер инсан туш» я лагъана.

Месигьви аялривай хабар кьуна: «Квез пионервиляй акъатна яру галстук хкудиз гьида чирна?» Абуру жаваб гана: «Чаз жуваз кӀан хъана авуна. Чаз садани чирнач.»

Бязи чкайра «муркадин» кьил аквазвайтӀани, муькуь чкайра месигьвийри чпин регьберар кьун тавурай лугьуз чпи-чеб цӀай чуьхвена. Бязи берейра це гьахьин вацӀа хъана, це кутазвайди ва цӀай чуьхуьзвайди чеб шикилрал садазни чир тахьурай лугьуз чинал маскаяр алаз жезва.

1964-йисан 30-январдин «Учительская газетади» Волнечино-Корски райондин Воронин хуьре хьайи атеистрин лекциядикай кхьенвай. Лекция кІелзавайда куьтяґайла «Иманлуйри вири алай чкадал атеистрин чирунриз суалрив ґужумна» ва лекция кІелзавайдавай а суалриз жаваб гуз хьанач. Абуру жузуна: «Куьне коммунистри «чуьнуьхмир» ва «рекьимир» хьтин мецив лугьузвай, амма куьне жува амал тийидай эдебдин кьанунар ґынай кьачузва? Месиґвийри кьалурна хьи, ґяхьтин ґяр са эдебдин кьанун коммунистри женг тухузвай Пак Каламдай кьвезва. Лекция кІелзавайди там акахьнавай ва лекция иманлуйрин ґялибвилив куьтяґ хьана!

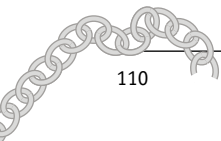
Чинебан мебед авайдилазни ґзаф излемишзава

Абуруз гузвай виридлайни пис азиат ам тир, хьи, абуру чпин аялриз Месиґдикай чирзавай чІал хабар кьуртІа, а аялар абурувай ґямишалух кьахчузва ва аялрин патав агатдай ихтияр гузвач.

Коммунистрин девирда Советский Союзди Объединенный Нацияйрин «теґсилдин саґьеда дискриминациядиз акси» декларациядиз кьул чІугвана, декларациядин шартІ им тир: «Диде-бубадиз чеб инанмиш жезвай рекьив аялрин диндин ва эхлагдин теґсил таминардай ихтияр хьана кІанзава.» Са статьяда, Советский Союздин махсус баптистрин килисадин реґбер хьайи, хаин Карева эминвилив лаґьана хьи, Россияда а ихтияр ава – ва ахмакар адаз чІалах хьана! Гила Советская прессида лаґьай гафариз яб це.

4-июнь 1963-йисуз «Советская Россия»ди кхьенвай хьи, Макринкова тІвар алай баптист дишеґлидин ругуд аял адавай кьахчуна, вучиз лаґьайтІа, ада вичин аялриз месиґви имандикай рахазвай ва абуруз пионеррин галстук алуькьиз кьадаґьа авунвай.

А дидедиз вичиз ганвай жаза ван хьайила, ада анжах лаґьана: «За имандин паталай азаб чІугвазва.» Ада, атеизмдив

зегьерлемишун патал вичивай кяхчунвай аялрин мектебдин гяхъ гана кІанзавай. Месигьви дидеяр, адан азабрикай фикира!

«Учительская газета»ди лагъана хьи, Игнатий Муллин ва адан папан кылелни гяхътин кІвалах атана. Судьяди тІалабна хьи, абуру имандилай гьил кяхчурай: «Аллагьдин ва куь рушан арада хкягъа. Куьне Аллагъ хкягъдани?» Бубади жаваб гана: «За жуван имандилай гьил кяхчудач.»

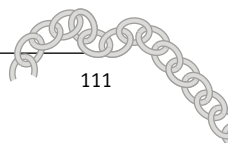
Павела лугъузва: «Вич кІандайбур ва Ада Вичин ниятдив кьурвал эвернавайбур патал вири хийирдиз элкьуьрзава» (Римвийриз 8:28). Заз ахътин аялар акунва хьи, абур месигьвияр хътиз чІехи авунвай ва чпин диде-бубайривай кяхчуна коммунистрин мектебра кутунвай. Атеизмдив зегьерлемиш жедай чкадал, абуру муькуь аялризни чпин имандикай пайна!

Пак Каламди лугъузва: «низ вичин хвани руш Залай гзаф кІандатІа, ам Заз лайихлу туш» (МатІай 10:37). И гафуниз есир халкъара мана ава.

Са гьафте жуван аялар такуна яшамишиз чалишмиш хьухъ! Ахпа куьн есир халкъара авай стхайрин азиятар гьавурда акьвада. 29 март 1967-йисан «Знамя юности»ди лугъузва хьи, Ситч лугъудай дишегълидин хва Всечеслав адавай ам Аллагьдин кичІевиле чІехи ийизва лугъуз кяхчунва. Хабаровскдай Забавинадивай адан етим хьанвай хтул Таня кяхчуна, вучиз лагъайтІа, ада хтулдиз «тІабии тушир [месигьви] савад» гузвай («Советская Россия» 13 январь 1968). Къенин юкьузни есир халкъара диде-бубайрин ихтиярар кяхчузва.

Анжах протестант чинебан мебеддикай рахан дугъри жедач.

Россияда православный месигьвияр там дегиш хьанвай. Абурукай миллионралди дустагъдиз фена, ана абуруз месер, хашар, иконаяр, атирар ва шамар авачир. Ади инсанар хкягънавай кешишар галачиз дустагъда авай. Кешишдиз пек, кьуьлуьн фу, чехир, пак гьерияр, кІелин патал гьазур дуьаяр кхьенвай ктабар авачир. Ва абуруз акьуна хьи, абурувай вири и шейер галачиз, Аллагъдиз дуьадив муьквал жеда. Абуру дуьа

ийиз башламишна ва Аллагъди абурун винел Вичин Руьгъ ракъуриз башламишна. Коммунизмдин кIаник православрин арада руьгъдин уях хьун башламишна.

ГьакI Россиядани муькуь аслу уьлквейра хьтиз, православный чинебан мебед авай ва ам евангельский, асаслу ва Аллагъдиз гзаф муьквал тир. Абуруз православный адетар лап тIимил хьанвай ва гъабурни вердишвилерин паталай амуькнай. Православный чинебан мебединбурни азабар чIугвана къена. Къуьзуь архиепископ Калугадин Ергогенан кьилел вуч атанватIа гьйдавай лугъуз жедай? Ам кичIе тахьана патриархияди хаинвилив аллагъсуз коммунистрин гьукуматдихъ галаз сад хьана кIвалахиз акси акъатнавай.

Коммунистрин идара ийизвай 70-йисан къене Советский Союздин эхирралди – 90-йисан эвелра Россиядин пресса чинебан мебедин гъалибвилив ацIанвай. Чинебан мебед гафарив лугъуз тежедай азиятрай акъатна, амма вафалу амуькна ва чIехи хьана!

Румынияда чна урусрин аскеррин арада чинеба кIвалахиз тум ацана. Россиядани ада гъиле кьунвай уьлквейра муькуьбуруни гьакI авуна. А тумуни гзаф бегьер гъана.

Коммунистическая Азия ва муькуь есир хьанвай халкъар Месигъдихъ элкьуьр жезва. Чи душманар месигъвийриз элкьвен мумкин я! Абурун зулумдин кIаник галайбурни чна абуруз куьмек авуртIа, месигъви жен мумкин я.

Зи гафарин гъахълувилин субутни ам я хьи, чинебан мебед Советский Союзда коммунизмдин кIаник гзаф чIехи хьана, коммунистическая Азияда чIехи хьана ва къенин юкьузни Юкъван Шаркъда чIехи жезва.

Дегьшетлу везиятра чи месигъви юлдашрин иервал къалурун патал за квез урус рушарин мектубар къалурда, эхиримжи къвед Россиядин дустагъра кхьенва.

Коммунист рушаз Месигь гьикІ жагъана

Сад лагъай мектуб

Куьне адан патал дуьа ая. Адан тІвар Варя я.

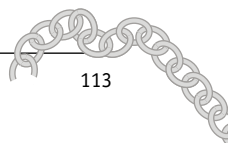
Инсанри кІевиз Аллагь инкардамаз, абуру дугъриданни гьакІ фикирзавай хьтиз жезва. Амма гъаятди кълурзава хьи, абурукай гзафбуру чпин мецерив Аллагьдиз аси рахазватІани, рикІера чІехи игтияж ава. Ваз рикІин цІирдин ван къвезва... Абуру са затІ жагъурзава ва чпин къене авай бушвал чпин аллагьсузвилив ацІуриз кІанзава. Месигьда куь вах, Мария

Къвед лагъай мектуб

Ам Месигьдиз инанмиш хъайила ва къртармиш хъунин хवेशивал гьисс авурла, ам пешманни хъанвай. Ам пешман хъанвай хьи, идалай вилик ада виридаз Аллагь авач лугъузвай. Гила адаз вичин тахсирдин эвез хкудиз кІанзава.

Чун санал аллагьсузрин кІватІалдиз фена. За адаз игьтиятлу хьухь лагъанатІани, хийир хъанач. Варя фена ва зунни вуч жедатІа килигун патал адахь галаз фена. Вирида коммунистрин гимн кІелайдилай кьулухь (Варяди кІелнач) ам вири кІватІалдин вилик атана акъвазна. ВикІегъвилив ва гъейежандив ада абуруз вичин Къртармишдайди Месигьдикай рахана ва вичин эвелан юлдашриз багъишламиша лагъана, вичин руьгьдин вилер икъван чІавалди кІеви тир ва адаз вич телеф жезвай чІал аквазвачир ва муькуьбурни телеф хьуниз тухузвай. Ада виридаз минетзавай хьи, гунагьдин рехь туна Месигьдиз атурай.

Вири сакит хъана ва садани адан гаф атІанач. Ада рахана куьтягъайла, вичин иер ванцив «Заз Вичин буйругъар ва Вичин хашунин гуж хуьн патал кьенвай Месигьдикай рахаз регъуьзвач» гимн кІелна.»

Ахпа... ахпа абуру Варя кьуна тухвана.
Кье кІуьд лаґбай май я. Чаз адакай са хабарни авач.
Амма Аллаґь ам кьуртармишун патал кьуватлу я. Дуьа ая!
Куь Мария

Пуд лаґбай мектуб

Заз накь ам акурла, ам яхун, чина ранг авачиз, гатанвай тир. Анжах вилера Аллаґьдин исляґвилин экв ва чилел жезвачир хвешивал авай.

Эґь, Месиґьдин гуьзел исляґвал яшамишнавачирбур идан ґавурда акьадач... Амма и исляґвал авайбур ґыкьван бахтаварар я... Месиґьда авай чун са азабрини ва регьятсузвилери кьвазарна кІанзавач...

Ракьун решеткадай за жузуна: «Варя, вун жува авур кІвалахдал пешман тушни?» Ада жаваб гана: «Ваь, ва абуру зун азад авуртІа, зун мадни фена абуруз Месиґьдин чІехи муьґьуьббатдикай рахадай. Фикирмир хьи, за азабар чІугвазва. Зун ґзаф рази я, Худади́з зун акьван кІанзава хьи, Вичин тІварцин патал азабар чІугвадай хвешивал гузва.»

За квез минетзава, адан патал дуьа ая. Ам белке Сибирьдиз ракьун. Абуру адан пекер ва вири шейер кьахчунва. Адаз вичин винел алайбурулай ґейри са шейни амач. Адаз мукьвабур авач ва чна адаз лап герек жадай шейер кІватІна кІанда. Куьне заз алатай сеферда ракьурай пул за кьерехдик тунва. Абуру Варя муькуь чкадиз ракьурайтІа, за ам адав гуда. Зун чІалах я хьи, Аллаґьди адаз гуж гуда ва гележегдани эхдай кьуват гуда. Аллаґьди ам хуьрай!

Куь Мария

Кьуд лаґбай мектуб

Зи рикІи Аллаґьдиз шукур ва тарифарзава хьи, ви куьмекдалди заз кьуртармиш хьунин рехь кьалурна. Гила и рекье зи уьмуьрдиз макьсад ава ва заз ґиниз

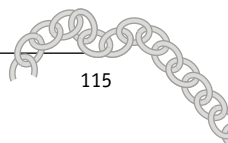
физватIа ва гьидан паталай за азиятар чӀугвазватIа чизва. Заз виридаз зи рикIе авай кӀуртармиш хьунин чӀехи хвешивиликай лугъуз кIанзава. Чун Месигъда Аллагъдин муьгъуьббатдикай гьидавай чара ийиз жеда? Садавайни ва са куьнивайни. Дустагъдивайни жедач, азабривайни. Чаз Аллагъди ракъурзавай азабри чун анжах Адаз иманда гужлу ийизва. Зи рикI акъван ацIанва хьи, Аллагъдин регъим анай авахъзава. КIвалахал абуру заз къаргъишзава ва жаза гузва, зав артухни кIвалахиз гузва, вучиз лагъайтIа, завай сакит акъвазиз жезвач. Худади заз авур кIвалах за виридаз ахъайна кIанзава. Ада телеф жезвай закай, цIийи инсан авунва. Идалай кьулухъ завай секин акъваз жен? Ваъ, садрани! Зи мецивай рахаз жедай къван, за виридаз Адан чӀехи муьгъуьббатдикай рахада.

Лагердиз физвай рекъе чал гзаф месигъви стхяр ва вахар гьалтна. Стхярни вахар сад лагъай сеферда акурла, Руьгъдив абур Аллагъдин балаяр тир чIал къатун (гьисс ийин) вуч гуьзел я. Гафар гьич герек туш. Сад лагъай бахишдилай вуна абур гьибур ятIа гьиссава.

Лагердиз физвай рекъе са дишегъли атана, чаз фу гана ва анжах къве гаф лагъана: «Аллагъ яшамишзава.»

Чун иниз эгекъай сад лагъай нянихъ (геж тир), чун чилин кIаник галай казармайриз тухвана. Чна ана авай инсанриз «Квез ислягъвал хьурай» гафарив салам гана. Вири пипIерилай чаз «Чна куь ислягъвал къабулза» жавабар ван хъана ва чаз гзаф хвеш хъана. Ва сад лагъай нянилай чна чун хзанда хьиз гьиссна.

Эхъ, дугъриданни гьакI тир. Ина гзафбур Месигъдал чпин шахси кӀуртармишдайдал хьтиз чIалах я. Дустагъда авайбурун паюнилайни артухбур иманлуяр я. Чи арада хъсан манияр кIелзавайбур ва Шад Хабар вяз ийидайбур ава. Нянихъ чун вири залан кIвалахдилай кьулухъ санал кIватI хъайила, чи КӀуртармишдайдан кIвачерик санал дуьа ийин вуч хъсан тир. Месигъдихъ галаз вири

чкайра азадвал ава. За ина гзаф хъсан Аллагъдиз кІелдай манияр чирна ва Аллагъди йикъа заз Вичин гафуникай гъар сеферда гзаф гузва. Заз цІекІуьд йис хъайила, за сад лагъай сеферда Месиѓдин дидеდიлай хъайи югъ къейдна. За а гуьзел югъ садрани рикІелай алуддач! Чна вири югъ кІвалахна кІанзавай. Амма бязи стхайривай патав гвай вацІал физ хъана. Ана абуру мурк хана ва йифиз – Аллагъдин Каламда кхъенвайвал – ирид стхани зун цяй чуьхуьдай чка гъазурна. Зун гьикъван хушбахт я ва заз кІандай вун Мария зи патав жадай ва за ваз муьгъуьббат къалурна кечмишда авур къван писвилин эвез гьич тахъайтІа, тІимил къван хкатун. Амма Аллагъди чун вири Вичин чкадал тазва ва Ада чун тунвай чкадал мягъкем акъвазна кІанзава.

Аллагъдин балайрин вири хзандиз зи саламар эгекъара. Аллагъди заз хийир-дуьа гузвай хъиз, куь кІвалахдизни хийир-дуьа гуда. Чувудриз 12:1–3 кІела.

Чи стхайри ва вахари вирида квез саламар рактурзава ва хвешизва хьи, куь иман Аллагъдиз акъван чІехи я хьи, куьне азабрин къенени Ам къваз тавуна тарифарзава. Куьне муькуьбуруз кхъейтІа, абурув чи саламар эгекъара.
Куь Варя

Вад лагъай мектуб

Заз дидеди хътиз килигна лугъуз чухсагъул. Вуна чаз гъазурай вири шейер чна къабулна. Виридлайни къиметлу Пак Каламдин патал чухсагъул. Виридаз чухсагъул. Абуруз кхъидамаз зи саламар ва заз авур къван хъсанвилерин патал зи миннетдарвал абурув эгекъара.

Худади Вичин пак муьгъуьббатдин дерин сир заз ачухарайдалай къулухъ за жув дуьньяда виридлайни хушбахт инсан гьисабзава. За чІугвазвай дарвилер за хсуси регъим гьисабзава. Заз хушизва хьи, Худади зун имандал элкъвей сад лагъай йикъарилай Вичин паталай

азабар чӀугвадай хушбахтвал гана. Дуьа ая хьи, зун эхирдалди Худадиз вафалу амуькин.

Худади куьн вири хуьрай ва пак дяведин патал квез гуж гурай!

Х лугьудай вахани за квез виридаз теменар гузва. Чун [чка къалурнавач] ракъурайла белке чавай мадни квез кхьиз жада. Чакай фикирмир. «Куьне чӀехи шадвилер ая, цаварал квез Аллагьди зурба савкъват гьазурнава» (МатӀай 5:11,12).

Куь Варя

Им Варядикай – Месигь жагьанвай, Адакай шагьидвалнай ва каторгадиз ракъурнавай жегьил коммунист рушакай атай эхиримжи мектуб я. Адакай мад са хабарни хтанац, амма адан Месигьдиз авай иер муьгьуьббат ва шагьидвили азабар чӀугвазвай чинебан мебеддин руьгьдин гуьзелвал къалурзава.

ЛАГЪАЙ КЪИЛ

Рагъ экидай патан месигъвийривай гъикІ куьмекиз жеда

Заз «Чинебан мебедин ван» лугъузва. Заз жув Месигъдин бедендин ахътин шереплу паюнин ван жен лайихлу аквазвач.

Амма, коммунист уьлквейра за чинебан мебедин са пай идара ийизвай. Муьжуьзедив за цукъуд йис азабар ва дустагъ эхна, кьве йис дустагъдин «рекидай утагъда» хъана. Адалайни чІехи муьжуьзедив Аллагъ дустагъдиз атана зун акъудна. Румыниядин чинебан мебедин къарар гана хъи, зун зи уьлкве туна дуьньядин азад месигъвийриз хабар эгекъарун. Зун муьжуьзедив хзанни галаз хъфена ва къулухъ, есир уьлквейра амукъна кІвалахзавай, хатадик галай, азабар чІугвазвай ва рекъизвай гзафбурун тапшуругъ кылиз акъудиз хъана.

Зун гысаб тежедай къван сура къатканвай стхайрин тІварцелай рахазва. Зун исятда чинеба тамара, подвалра, къавара ва ахътин муькуь чкайра кІватІ жезвай стхайрин тІварцелай рахазва.

Чинебан мебединвай за гъанвай хабар им я:

«Чун хкадармир!»

«Чун рикІелай алудмир!»

«Чун редд ийимир!»

«Чаз лазим алатар це! Чна абур ишлетмишун патал лазимлу кымет гуда!»

Заз и гафар азад мебедин эгекъаруз тапшурмишнава.

Зун чинебан мебедин, секинарнавай мебедин, «лал» авунвай, рахадай ихтияр авачир мебедин паталай рахазва.

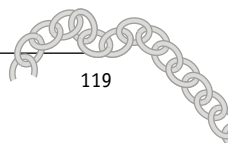
Есир уьлквейра авай куь стхайрин ва вахарин гьарайдин ван ша! Абуру катун, хатасузвал, саламатвал ва регьят гьаят тІалабзавач. Абуру анжах чпин жегьилар атеизмдив зегьерлемишуниз акси акьатун патал алатар тІалабзава. Абуру Аллагьдин Калам чукІурин патал ишлемишдай Пак Каламар тІалабзава. Абуруз Аллагьдин Калам тахьайла, абуру ам гьикІ пайда?

Чинебан мебед поездда физвай хирург хьиз я. И поезд муькуь поездда акьуна ва вишаралди инсанар шикест, яраланмиш хьана, рекьиз чилел алабар хьана. Хирургди рекьизвай инсанрин арада экъвез лугьузва: «Зи алатар зав гвай тиртІа! Зи алатар зав гвай тиртІа!» Вичин духтурдин алатрив адавай гзафбурун уьмуьрар кьуртармиш жадай. Адаз кьуртармишиз кІанзавай, амма алатар гвачир. Чинебан мебеддин везият гьакІ я. Адаз вири гуз кІанзава. Ам шегьидарни гуз *рази* я! Йисаралди дустагьда хатадик жез *акьван рази* я! Амма кІвалахдай алатар тахьайтІа и разивилиз са кьиметни авач. Вафалу, виКегь чинебан мебедди квевай, азад стхайривай им тІалабзава: «Чаз алатар – Пак Каламар, Шад Хабарар, литература, куьмек це – амай кІвалах чна ийида!»

Азад дуьньяда авай месигьвийривай гьикІ куьмекиз жада

Атеистар чпин уьмуьрдин таквазвай чешме гьавурда акьван тийизвай инсанар я. Абуруз каинатдин ва уьмуьрдин сирлувилин гьисс авач. Месигьвийривай виридлайни хьсан чеб вилерив аквазвай шейерив ваъ, амма имандихь галаз экъвенив, таквазвай Аллагьдихь галаз юлдашвалзавай уьмуьр яшамишунив куьмекиз жезва.

Абурувай виридлайни хьсан гьамиша месигьви, кьурбанд гузвай уьмуьр яшамишунив куьмекиз жада. Гьар сеферда месивийрин гуьгьуьна гьатдамаз жемят алай чкадал адаз акси акьатунив куьмекиз жада.

Рагъ экИдай патан месигъвийри чи чанда гьатнайбур кьуртармиш хьурай лугъуз, дуьа авуртІа чаз куьмекда. Ахьтин дуьа саде хьтиз акван мумкин я. Чна коммунистрин паталай дуьа авуна ва абуру чаз муькуь юкьуз дуьа ийидайдилай вилик гайидалай гзаф азабар гана. Амма Худади Ярусалимда авур дуьани «саде» тир. Абуру а дуьадилай кьулухъ Ам хашунал яна. Амма са шумуд югъ алатайла, абуру чпин хурар яна ва са юкьуз вад агъзур кас Аллагъдихъ элкьвена.

Муькуьбурун паталай авур дуьани квахьнач. Куьне садан паталай авур дуьа кьабул тахьайтІа, а дуьа куь патав чІехи хийир дуьаяр галаз хквезва. Месигъдин гаф кьилиз акъудна гзаф муькуь месигъвийрини за гьамиша Гитлеран ва адан итимрин паталай дуьа ийизвай. Зун чІалах я хьи, чи дуьайри терефдаррин аскеррин гуьллейри кьван ам гъалиб кьвез куьмекна.

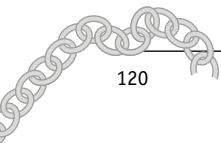
Чаз чи кьуншияр жув кьван кІан хьана кІанзава. Коммунистар ва чун излемишзавай муькуьбуруни чи кьуншияр я.

Им чна Месигъдин гаф абуруз чир тийинин нетижа я. А гаф им я: «Зун инсанриз уьмуьр гун патал атанвайди я. За ам алахьна ацІайди ийида» (Ягъя 10:10). Месигъвийри и булвилин гьаят виридак эгекьарнавач. Абуру бязи инсанар уьмуьрда виридлайни кьиметлу шей галачиз туна. И инсанри дяве акъудна ва Коммунистрин Партия ва муькуь тапрукъ иманар яратмишна. Чебни фад-фад социальный гьахъсузвилини кьурбандар хьана абур гила бейкеф ва регьимсуз хьанва. Чна абурухъ галаз дяве тухвана кІанзава. Амма месигъвийри душмандихъ галаз дяве тухудамазни душмандин гьавурда акьазва ва ам кІанзава.

Бязибур аси яшамишзава лугъуз, чахъни тахсирар гала. Чи тахсир жуван буржи кьилиз акъуд тийин я.

Идан паталай чна абур кІан хьана хажалатдикай хкатна кІанзава – кІан хьун хуш кьвен туш – ва абурун паталай дуьа авуна кІанзава.

Зун акьван саде туш хьи, абур кІан хьана лугъуз, четинвилер дуьз жедайдаз чІалах жен. За уьлкве идара ийизвайбуруз гангстервилини четинвал анжах муьгьуьббатдив гьял ая лагъана меслят гудачир. Гангстеррин патал тек пасторар ваъ, амма

полициядин гуж, судьяр ва дустагъар хъана кӀанзава. Гангстерри чпин гунагъар хиве къун тавуна хъуй, абур дустагъдиз вегъена кӀанда. За садрани политикадин, экономикадин ва медениятдин коммунистриз ва муькуь тиранриз акси дяведа месигъвийрин «муьгъуьббат» гаф ишлетмишдачир; абурни гангстерар я, амма халкъарин арада авай севиюда. Гангстерри пул авай киседай чуьнуьхзавай хътиз, ибуру вири уьлкве чуьнуьхзава.

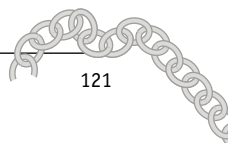
Амма пасторри ва ади месигъвийри чпелай алакьдай къван вири авуна кӀанзава хьи, дяведа авай халкъар (абурун тахсир вуч хъайитӀани) ва абурун тахсир квачир къурбандар Месигъдиз имандиз гъурай. Чна абурун паталай гъавурда акъуна дуьа авуна кӀанзава.

Пак Каламар гзаф герек я

Абур гзаф лазимлу я. Китай ва Кефер патан Корея хътин коммунист халкъара агъзурралди месигъвийриз цӀуд йисаралди Пак Каламар ва Шад Хабар ктабар акунвач.

Са юкъуз кьве гзаф чиркин хуьруьнви Пак Калам пулунихъ къачуз зи кӀвализ атанвай. Абур чпин хуьряй атанвай вири къуьд муркади къунвай чил эгъуьнна пул къазанмишрай ва лап куьгъне Пак Калам къачуна чпихъ галаз чпин хуьруьз тухурай. Заз Америкадай Пак Каламар авай тир лугъуз, за абуроз куьгъне ваъ, цӀийи Пак Калам гана. Абур чпин вилерал чӀалах хъанач! Абуру заз чпи къазанмишной пул гуз алахъна. За пул къабулнач. Абур Пак Каламни гваз чпин хуьруьз телесмиш хъана. Са шумуд югъ алатайла, заз мектуб атана ва ана абуроз заз Пак Кхьинрин паталай семими, гзаф хвешивилив чухсагъул лугъузвай. А мектубда къанни цӀуд хуьруьнвиди къул чӀугунвай! Абуру Пак Калам явашдаказ парчайриз пайнавай ва сад-садахъ галаз парчаяр дегишарзавай!

Са урусди вичин чандиз гуж гун патал Пак Каламдин са чар кӀанз минетзава лагъана ван хъайила рикӀ атӀузвай. Абур са кал, я тахъайтӀа цӀегъ Пак Каламдал дегишариз шад тир. Са касди

вичин мехъердин тупІал къуьгъне Шад Хабардал дегишарна. Гзаф аялриз садрани Милад сувардин откыртка акунвач. Абуруз са гъахътин откыртка авай тиртІа, хуьруьн вири аялар санал кІватІ жедай ва са къуьзуь итимди абуруз куьлуь Иса гьикІ дидеდიлай хъанатІа, Месигъдин кыса ва къуртармиш хъун гъавурда кутадай. Ибур вири – са Миладдин откырткадай! Чна и есир хъанвай халкъара авай месигъвийриз Пак Каламар, Шад Хабарар ва литература ракъурзава. *Квевай* и рекъив куьмекиз жеда.

Чна гъамни хсуси литература чапна ракъурзава хьи, аялрин бахчадилаь башламишна университетри гузвай къван атеистрин зегъердиз гъужум ийин. Советский Союзда коммунистри «Пособие анеиста» лугъудай атеистрин «Библия» гъазурна. Саде формадин ктабрай бахчадин аялриз чирзава ва аялар чІехи женивай гъа ктабдин чІехибурун патал ктабрай чирзава. И пис «Библияди» аял куьлуь бередилай чІехи хъана инкишаф ийир къван, аялдохъ галаз жезва ва вири рехъ тирвал ам атеизмдив зегъерлемишзава. Чна зегъерлемишуниз, атеистрин чирунриз жаваб хътиз «Ответ на “Пособие атеиста”» ктаб чапна ракъурзава.

Зегъерлемиш хъанвай жегъилдиз жаваб – Аллагъдин жаваб хъана кІанзава – месигъвидин жаваб – чи жаваб хъана кІанзава! Аллагъ «къанундив ихтияр ганвачир» халкъариз хсуси литература ракъурнани квевай куьмек жеда. А литературадиз жегъилрин шикилар авай литература ва аялрин Пак Калам аид я.

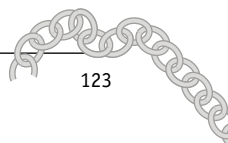
Мадни чна чинебан мебеддин членрихъ галаз «гъил-гъиле къуна» абуруз пулуникай куьмекна кІанда, абуру фена тек-тек инсанриз Шад Хабар рахурай. Абурукай гзафбур чпин кІвалерик «кутІун хъанва», вучиз лагъайтІа, билетар къачуна муькуь чкадиз фидай ва рекъе недай фу къачудай пул эгекъзавач. ГьакІ, 20-30 миль яргъа хуьрери абуруз чинебан кІваталар ийиз эверайла абурувай физ тежедамаз, абур четин везиятда амукъзава. Гъар вацра абуруз пул жагъурайла, чавай абур «ахъай жезва» ва абурувай чпиз эверзавай яргъа шегъер ва хуьрериз Аллагъдин

Гаф гваз физ жада. Месела, чна чпин халкъара «къадагъа авунвай районриз» Аллагьдин Гаф лугъуз физвай Вьетнамдин ва Китайдин пасторриз мотоциклар къачузва. Мусурманрин Бангладешда чІехи хатадик галаз Шад Хабар пайзавайбуруз чна велосипедар гузва.

Месигьви итимриз ва дишегьлийриз пулуникай куьмекна кІанзава. Месигьви яз абуруз яшамишун патал пул гужуналди бес жезва ва хуьряй хуьруьз фена Калам пайин патал пул амуькзавач. Вацра са тІимил доллар абуруз бес жен «муьжуьзе» я.

Чинеба кІвалахни чІехи хатадин кІаник тухузвай махсус килисайрин пасторриз ахьтин кІвалахрин патал чинеба абурув эгекъарзавай пул герек я. А пасторрин чпин азадвал хатадик кутуна къайда-къанун чІурна чинеба кІватІ хъана аялриз, жегьилриз ва чІехибуруз Аллагьдин гаф эгекъардай разивал бес туш. Чпин бегьерлу чинебан къуллугъ кьилиз акъудин патал абуруз пул герек я. А макъсаддин патал пул гуни чинебан мебеддин ахьтин члендиз Шад Хабар бегьерлудаказ пайиз куьмекда.

Ахпа, чна радиодин куьмекдалди Шад Хабар есир хъанвай халкъарив эгекъарна кІанзава. Азад дуьньяда станцияр ишлетмишна чна Уьмуьрдин Фудиз игьтияж авай чинебан мебеддиз руьгьдин фу гуда. Коммунистрин гьукуматри мукьвал къазвай радио ишлетмишзава хьи, чпин жемьтдиз чпин пропаганда пайрай ва ихтиярар тІимиларнавай халкъариз абурун радиопередачаяр къазвай радиояр ава. Радиодин куьмекдалди есир халкъариз малумат пайдай ракарар ахъазма ва и кІвалах гегьеншарна кІанда. Чинебан мебеддиз и радиоди гузвай руьгьдин тІуьн гьалтна кІанда. Им квевай ихтиярар тІимиларнавай уьлквейра авай чинебан мебеддин куьмекдай маса са рехъ я.

Месигъдин паталай кьенвайбурун хзанрин мусибат

Гъамиша гзафбур Месигъдин паталай шегъид жезвай. Абур сурариз ва чпин савкъват къачун паталай фенватІани, абурун хзанар гзаф четин везиятда яшамишзава. Чавай абуруз куьмекиз жеда ва куьмекна кІанда. Гъелбетта, чна мадни гишинвиле авай Индиядин ва Африкадин жемятдиз куьмекна кІанзава. Амма Месигъдин паталай кьенвайбурун, я тахъайтІа чпин имандин паталай азабар чІугвазвайбурун хзанрилай гзаф месигъвийрин куьмекдиз гьим лайихлу я?

Зун азадвилез ахъай авурдилай къулухъ «Голос мучеников»ди Месигъдин паталай кьенвай ва азабар чІугвазвайбурун хзанриз гзаф куьмек ракъурнавай. Чна авунвай крар куь куьмекдалди ийиз жедай крарин патав лап тІимил я.

Чинебан мебедин квез авай хабар

Абуру зун квез и хабар эгекъарун патал ракъурнава. Муьжуьзедив зун а хабар эгекъарун патал сагъ амуькна.

За квез коммунист уьлквейриз ва муькуь есир халкъариз Месигъ гъидай чІехи игътияждикай лагъанвай тир. За квез Месигъдин паталай кьенвай ва азабар чІугвазвай хзанриз куьмекдай гзаф лазимлувиликдай лагъана. За квез чинебан мебедин чпин Шад Хабар пайдай кІвалах кьилиз акъудиз куьмекдай рекъерикай рахана.

Зи кІвачин кІанар гатадамаз зи меци гъарайзай. Зи меци вучиз гъарайзай? Мез гатазвачир хьи. Зи меци гъарайзай, вучиз лагъайтІа, мезни кІвачин кІан са бедендин паяр я. Куьн, азад месигъвийар гила, ихтиярар тІимиларнавай халкъара дустагъра гатазвай ва гъамни Месигъдин патал чанар къурбанд гузвай Месигъдин бедендин пай я. Куьне чи тІал гьиссавани?

Фадан килиса вичин вири иервиле, къурбанд ва садикъвиле и уьлквейра мадни чандал хтана.

Чи Худа Иса Месигьди азабрин кьене Гефсимания багьда дуьа ийидай вахтунда, Петру, Якъуб ва Ягья тарихдин виридлайни чІехи кІвалахдикай са-кьве кам яргъавиле авай, амма абур дерин ксанвай. Куьн месигьвиар хьтиз шегьидар гузвай мебед азад ийин патал гьикьван регьятсуз я ва ам азад ийин патал гьикьван гузва? Жуван пастор ва килисадин регьберривай дуьньядин есир хьанвай халкьара авай куь стхайриз ва вахариз куьмек ийин патал куь тІварцелай вуч авунватІа хабар яхъ.

И уьлквейра сифтегьан иманлуьйрин мердвилін ва шегьидвилін кьиямат гилани элкьвез-хквез тикрар жезва, амма азад килиса ксанва

Чи стхайри ана тек, куьмек галачиз кьад лагьай асирдин виридлайни чІехи, виридлайни викІегь дяве тухузва, и дяве фадан килисадин кьагьриманвиліхъ ва садикьвиліхъ галаз сад я Амма азад килиса ксуз давамзава, абурун азабризни азиятриз фикир гузвач, Петру, Якъуб ва Ягья абурун Кьуртармишдайдан азабрин вахтунда ксанвай хьтиз я.

Куь месигьви стхайри Шад Хабардин патал азабар чІугваз, женг тухудамаз куьнни ксудани?

«Чун рикІел гьваш, чаз куьмека» чна лагьай чи хабардин ван кьведани?

«Чун хкадармир!»

За вафалу, шегьидар гузвай мебедин хабар эгекьарна — атеистический коммунизмдин гьиле ва Индонезиядай Африкадал кьван гьужумрин кІаник азабар чІугвазвай куь стхайрикай хабар эгекьарна.

ЭПИЛОГ

Рахаз жуърэт авунвай кас

Пастор Ричард Вурмбранд Румыниядин коммунист гьукуматдин регьимсуз рафтарвиликай къуртармиш хъайи сад лагъай месигъви регьбер туш; адалай виликни хъайибур ава. Амма мадни рагъ экидай патан дуьньядиз чинебан мебедини чугвазвай азабрикай хабар авач. Вучиз мад садни раханач?

Идан жаваб пастор Вурмбрандаз атана, ам Румыниядай акъатна фидамаз чинебан полициядин офицерди адаз тапшурмишна хъи, ам садрани коммунистриз акси рахун тавурай. Абуруз рагъ экидай патани чпин агентар авай ва абуру Вурмбрандаз ачухарна хъи, а агентри ам излемиширвал я. Ам вучиз рахурай къван? Ада кIанзмаз къван азабар чIугуначни?

Амма Вурмбранд рахана. Коммунистри адаз кучIунарнатIани ва рагъ экидай патан бязи килисайрин регьберри критиковатнатIани, ада коммунистрин жегъеннем эхзавайбурун азабрикай ва абурун гъалиб къвезвай имандикай рахана.

Америкада яшамишай сад лагъай йисан къене пастор Вурмбранд коммунистрин митингар «чукIурна» лугъуз къве сеферда къуна. Адаз сенатдин вилик шагъидвал ийин паталай эверна, фад-фад гузвай азабрикай амукънай цемуьжуьд дерин хер къалурун патал юкъвал къван пек хтунна. Бязи месигъви регьберри адаз лунатик лагъана – дустагъдин тек камерада вичин акъул квадарнайди. Муькуьбуруз ам «Ракъун пердедин къулухъ галай Павел» ва «чинебан мебедин ван» хъана. «Филадельфия геральд» газетдин репортёрди Вурмбрандакай

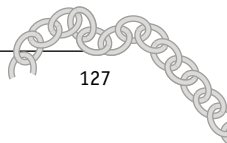
икӀ лагъана: «Ам асланрин юкъва акъвазна, амма абурувай ам нез хъанач.»

1967-йисан октябрда, жибинда 100 доллар, куьгъне чапзавай машин, 500 тӀварар ва адресар гваз, Ричард Вурмбранда «Голос мучеников»дин сад лагъай бюллетень кхъена. И куьлуь кхьинра вири дуьньяда ихтиярар тӀимиларнавай халкъара авай стхайри ва вахари ганвай шагьидвилер ва мегькемейрикай кхъенва.

И бюллетень муькуьбуруз ухшар тушир. КӀелзавайбуруз кичӀевилив Вурмбрандаз ада ахъайзавай вагъшивилерикай кхьидай: «Им дугъри жен гьикӀ мумкин я?» Муькуьбуруз лугъузвай хьи, и бюллетендикай чпиз йифиз пис ахварар аквазва ва чпиз мад а бюллетень ракъурмир. Амма садбуруз и азабрилай яргъаз килигна ва иервал акуна — Месигьдиз хаин акъат тавур итимрин, папарин ва аялрин рикӀера авай иервал. КӀелзавайбуруз гъамни пастор Вурмбранда хътиз дири иман авай, чпиз Месигьдин паталай азабар чӀугваз кьисмет хъана лугъуз дустагъдин камерадин «ракъариз» теменар ганвай итимар акуна.

Рагъ экӀидай пата, месигьвийрин гуьгъуьна гъатин фад-фад «инсанрин ихтияррин» месела гьисабзава, гьукуматди диндин азадвилев таминарзава ва ам къурумишзава. Им са патахъай дугъри жен мумкин я, амма чна инсандин фикиррикай къерехдихъ акъатна цаваринбуруз тамашин. Исади лагъанва: «Нуькер вичин иесидилай артух туш лагъай гаф рикӀел хкваш. Зун хурук кутунватӀа, куьнни хурук кутада» (Ягъя 15:20). Ада чаз мадни хабар ганва хьи, «И дуьньяда куьне азиятар чӀугвада» (Ягъя 16:33). Ва «Зи тилмизар хьуниз килигна, куьн виридаз такӀан жеда» (МатӀай 10:22). «Куьне чӀехи шадвилер ая, цаварал квез Аллагъди зурба савкъват гъазурнава» (МатӀай 5:12).

Чаз виридаз гъар са имкандикай истифаде авуна игътияжда авайбуруз куьмекиз эверзаватӀани, чун гъавурда акъуна кӀанзава хьи, месигьвийрин гуьгъуьна гъатзава. Цикъвед шагирддикай цӀусад кьенва. Исади чаз фаркълу жеда лагъанвач хьи. Им Месигьда авай пай я. Чи виридан кьисметда пастор Вурмбранд хътиз тагибрикай азабар чӀугван авач. Амма четинвилер атайла,

чун мяггтел хъана кІанзавач, амма Месигъдин паталай азабар чІугваз лайихлу гысабнава лугъуз хвеши хъана кІанзава. Ада Вичини лагъанва: «Аллагъдин къаст кылиз акъудзава лугъуз хурук кутунвайбур бахтавар я, Цаварин Пачагълугъ гъабурунди жада» (МатІай 5:10).

Павела ІКаринфвийриз кхъенвай чарче 12:25, 26-да Месигъдин бедендин паярин арада авай алакъяар икІ гъавурда кутазва: «беден пайи-паяр тежедайвал, амма сада садан къайгъу сад хъыз чІугвадайвал авунва. Эгер са паюниз азият жезватІа, адахъ галаз амайбурузни азият жезва, эгер са паюнин тариф ийизватІа, адахъ галаз амайбурни шад жезва». Чувудриз кхъенвай чарче алава ийизва: «Дустагъда авайбур, гуя куьнни абурухъ галаз дустагъда авай хъыз, рикІел хуьх» (Чувудриз 13:3). 1967-йисалай и аят «Голос мучеников»дин тема я.

Шад Хабар кІелдамаз чаз аквазва хьи, излемишунар и чилел иманлуйриз чара, маса са шей тушир ва жервални туш. Адан паталай чун а бедендин паяр хъыз, Месигъ хкведалди «...сада сад кІубанриз ва мягкемариз» (1 Салониквийриз 5:11) буржлу я. АкІ тавуртІа, чна чи месигъви жавабдарвал ва Исадин чирунар редд авур гысаб я.

Идан паталай «Голос мучеников»ди дуьньяда, излемишунин кІаник галай стхайриз ва вахариз 40 уьлкведа къуллугъзава. Вьетнамда, Лаосда ва Китайда месигъвийар гатазва, рекъизва ва дустагъдиз вегъизва. Абурун килисаяр чкІурзава ва Пак Каламар курзава. Эхиримжи цІуд йисариз Исламдин кІаник 400 къван месигъви йикъа рекъизва. Суданда абур миллионралди къена, ана исламдин къуватди агъзурралди месигъви кас хашунал яна ва Нил лугъудай вацІа бугъмишна. Муькуьбур дустагъдиз вегъенва ва абуру чеб кудин гуьзлемишзава. Суданви дишегълийриз пис крар ийизва, абурун аялар кІвалерай чуьнуьхна ашнаяр ва лукІар хъурай лугъуз кефер пата авай мусурманриз маса гузва. И мусибатдиз Судандин месигъвийри лугъузва: «Чи кІвалер канватІани ва килисаяр чукІурнаватІани, чаз гила эвелейдилайни гзаф Месигъдикай инсанриз рахаз кІанзава.»

Им гъавурда акъаз четин я, хвешивал ва азадвал гъикІ лагъана инсанриз чизвай бязи виридалайни пис азабрехъ галаз санал жен мумкин я? Азабар гъикІ лагъана Месигъдин патай «бахшиш» хъиз гун мумкин я? (Филиппвийриз 1:29). Амма инсандин акъулдив Месигъдихъ галаз гъамишалухъ яшамишдай руьгъдин инсан гъавурда акъаз мумкин туш.

«Голос мучеников» (Шегъидрин ван) бюллетеньди давамлу яз Иса Месигъдин паталай азабар чІугвазвайбурун везиятдикай азад дуьньяда авай месигъвийриз малуматар гузва ва гъерекатдиз гъизва. Дуьньяда авай офисрин куьмекдалди и бюллетень 30-лай артух чІалал элкъуьрнава ва гъар вацра 250,000 иманлудиз ракъурзава.

И къуллугъди кье тагибдин кІаник галай килисайриз къуллугъдай рекье вад асас макъсад яратмишнава:

1. Месигъвияр тагибзавай, ихтиярар тІимиларнавай халкъара авай месигъвийриз абурун чІалал Пак Каламар, литература ва радиодин хабарар тешкил ийин.
2. Дуьньядин и патара месигъдин паталай кьенвайбурун хзанриз куьмек ийин.
3. Коммунизмдин гъилай зулум чІугунвай уьлквейра авай иманлуьриз чпин уьмуьрар цийидаказ эцигиз руьгъ гудай проектар кылиз акъудун.
4. Шад Хабардиз акси акъатзавайбур Месигъдихъ элкъуьрин.
5. Месигъвийриз акси физвай вагъшивилерикай ва тагибдин кІаник галайбурун викигъвиликай ва имандикай дуьньядиз малуматар гун.

Чна квезни чи къуллугъдиз теклифзава – «Дустагъда авайбур, гуя куьнни абурухъ галаз дустагъда авай хъиз, рикІел хухъ» (Чувудриз 13:3). Абурун гъалиб къвезвай имандикай илгъам къачу ва чпин Месигъдиз имандин паталай азабар чІугвазвайбуруз илгъам гудай имкан гъилай ахъаймир.

АЛАВА

«Къеникъдал къван вафалуди»

Къанни цІуд йисалай артух и ктаб чап ийизва, «*Месигьдин рекъе чІугунвай азабар*» ктабди агъзур инсандин рикІик галукъна, месигьвийрик ва месигьви туширбурук, гъар жуъре чкайра кІвалахзавайбурун, фаркълу медениятрай ва диндай инсанрин рикІарик галукъна. Месигьвилин бязи аспектикай тафаватлу фикирзавай са шумуд деноминация аватІани, хурук акатунин кІаник галай мебедди гзаф инсанар Чувудриз 13:3-да кхъенвай гафуни сад авунва: «Дустагъда авайбур, гуя куьнни абурухъ галаз дустагъда авай хьиз, рикІел хуьх».

Гуьгъуьна къвезвай чарара месигьви регьберри пастор Ричард Вурмбрандаз адан уьмуьр ва «*Месигьдин рекъе чІугунвай азабар*» ктабдиз чІехи кѝмет гузва. Чун чІалах я хьи, абуру куь руьгъда Ричард Вурмбранд ва адан папан вафалу къуллугъдин ва абурун зегьметдин бегьеррин патал Аллагъдиз шукурар яратмишда.

Автордикай

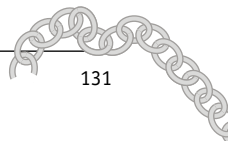
1945-йисуз коммунистри Румыния гъилиз къуна килисайрикай чпиз менфят къачун патал ишлетмишиз башламишайла, Ричард Вурмбранда гъасятда зиреквилив, виКегъвилив вичин есир хъанвай халкъдин ва абурун уълкведиз гъужумна гъахънавай урус аскеррин арада чинеба кІвалах башламишна. 1948-йисуз ам ва адан паб къуна. Адан паб пуд йисни зур Данубе каналда лукІ-фяле хъана.

Ричард Вурмбранд пуд йис тек камерада хвена ва адаз азабар гузвай коммунистрилай гъейри са касни ақунач. Ахпа ам маса инсанар авай камерадиз акъудна ва ана азабар мадни вад йис давам хъана.

Месигъви регъбер хътиз халкъарин арада адан статусдин паталай муькуь уълквейрин дипломатри коммунистрин гъукуматдивай адан саламатвал тІалабна ва абуруз ам Румыниядай катна лагъай малуматар гана. Чинебан полицияди, чеб азадвилиз ахъайнавай дустагъар я лагъана, адан папаз ам дустагъдин сурада кучукдамаз чеб анал алай лагъана. Адан Румынияда авай хзандиз ва муькуь уълквейра авай дустариз ам къенва лугъуз рикІелай алуд лагъана.

Дустагъда муьжуьд йисни зур хъайидалай къулухъ, ам азадвилиз ахъайна ва чинебан килисидихъ галаз кІвалахиз давамна. Са-къве йисалай къулухъ, 1959-йисуз, ам мадни къуна къанни вад йис дустагъдиз вегъена.

Вурмбранд умуми амнистиядиз аватна, 1964-йисуз азадвиллиз ахъайна ва ада Аллагъдиз вичин чинебан къуллугъ давамна. Им пуд лагъай сеферда дустагъдиз вегъидай хата акуна Норвегияда авай месигъвияр коммунист гьукуматдихъ галаз ам Румыниядай акъудун патал рахана. Коммунист гьукуматри чпин политикадин дустагъар «маса гуз» башламишна. Са дустагъдиин патал къимет 1.900 доллар тир, амма Вурмбрандан паталай абуруз 10.000 доллар кІан хъана.

1966-йисан майдиз ада Америкадин Сенатдин Къенепатан Хатасузвилиин Субкомитетдин вилик шагъидвална ва перем хтунна вичин бедендал азабрикай амукънавай цѐмуъжуъд дерин херерин цІарар къалурна. Адан къиса газетрив вири дуъньядиз чкІана: Америка, Европа ва Азиядиз. 1966-йисан сентябрдиз Вурмбрандаз хабар эгекъарна Румыниядин коммунист режимдиз ам рекъиз кІанзава; амма и хатадин чина ам секин акъвазнач.

«Голос мучеников» тІвар алай месигъви миссия яратмишнавай Ричард ва адан паб дуъньяда экъвена ва къанни цІуд офис яратмишна; абуру исламда авай халкъариз, коммунист Вьетнамда, Китайда ва месигъвияр имандин паталай излемишзавай муъкуъ уълквейра дустагъда авай месигъвийрин хзанриз куъмекзава. Адан хабар им тир: «Пис системаяр такІан хъухъ, амма куън излемишзавайбур кІан хъухъ. Абурун чанар кІан хъухъ ва Месигъдиз гъваш.»

Пастор Вурмбранд са шумуд ктабдин автор я, а ктабар дуъньядин пуд къад чІалал элкъуърнава. Адаз «Чинебан килисадин ван» тІвар ганва. Месигъви регъберри адаз яшамишзавай шегъид ва «Ракъун пердедин Павел» лугъузва.

Ктабда авайбур

Бахш авун	3
Сифте гаф: «Азабрив кьенвайди»	4
1. Урусар Месигьдихъ къарихъ хьун	8
2. «Садазни идалай чӀехи муьгьуьббат авач...»	28
3. Рагъ экидай пата кӀвалахин патал азадвал	42
4. Месигьдин муьгьуьббатдив коммунизмдиз гъалиб жен	46
5. Садавайни гъалиб тежедай, гзаф чкайриз чкӀанвай чинебан мебед	78
6. Месигьчивили коммунизмдал гьикӀ гъалиб къвезва . . .	97
7. Рагъ экидай патан месигьвийривай гьикӀ куьмекиз жеда	117
Эпilog: Рахаз жуьрэт авунвай кас	125
Алава «Къеникьдал къван вафалуди»	129
Автордикай	130

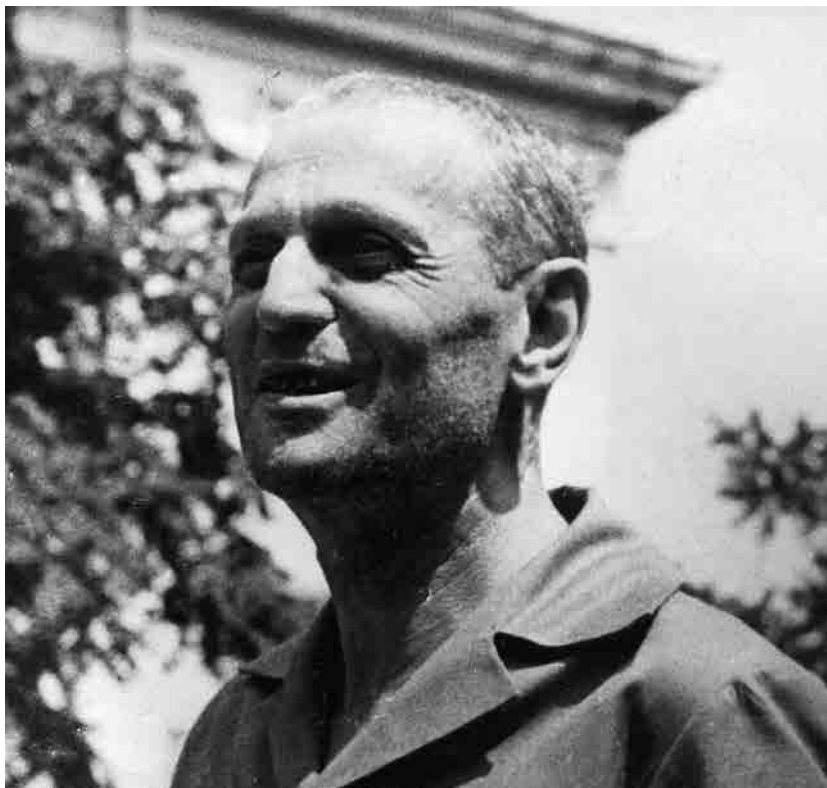
kitabi-knigi.com

İstənilən cihaza öz dilinizdə yükləyin və oxuyun,
Bütün ailə üçün pulsuz elektron Kitablar.

Ричард ва Сабина Вурмбрандан чпин хсикъ Михаяхъ (Михаел) галаз янавай фадан шикил. Диде-буба кьведни дустагъ ва кІвалахдин лагерра хъайила, Михаел «етим» хътиз яшамишна, муькуь месигъвияр адан къайгъуда амуькна, амма мектебда адакай хъачна ва ам тІакІан хъана. Ахпа Михаел Америкада «Голос Мучеников» (Шегъидрин ван) миссиядин сад лагъай директор хъана (Октябрь 1967). И миссияди ахпа Исадиз коммунистрин дубънядиз эверна.

Вич коммунист дустагдай ахъай авурла сивик хъвер галаз,
пастор Вурмбранда шартІ галачир багъишламишун къалурна,
коммунизм тІакІан яз, амма коммунистар кІан яз гзаф месигъви
мягътеларна.

Сабина Вурмбрандан вири хзан (абур чувудар тир) нацистрин концентрационный лагерра кьена. Сабина ва Ричарда а лагерда хъайи са нацистдиз чпин кIвализ къвен теклифна. Абуру адаз фу гана, муьгьуьббат кьалурна ва ам Месигьдал имандиз гъана.

1960-й исуз чапнавай виликан «Месигьдин рекье чӀугунвай азабар» ктаб. Рагъ экидаи патан месигьвийриз чпин Шаркьда авай, азабар чӀугвазвай хзандикай тӀимил кьван ван атанвай. А вахтунда Рагъ экидаи патан гзаф клисаяр ихьтин малумат чап ийиз рази хьанач.

Зур асирдилай пара, Советский Союзда иманлуяр иманлуйрин
чинебан кІватІалра кІватІ жезвай. Къенин юкъуз абур Азияда
ва Юкъван Шаркъда чинеба кІватІ жезва.

Пастор Вурмбрандан гардандал, далудал ва хурал ганвай азабрин царар алаз, ам Африкада излемишзавай месигъвийри чӀугвазвай зулумарин гъавурда акъазва. «Голос Мучеников» миссияйрин хзанди 1960-йисалай Африкадиз куьмек ракъурна.

Швейцариядин конференция – «Ракьун пердедин» девирда (Шаркьдин Европада советрин коммунистрин гьукумат), пастор Вурмбранд ГМ (Голос Мучеников) миссияйрин хзанри (гила Халкьарин арада Килисайрин Ассоциация) тешкилнавай агъзурралди клисайрин кIватIалра ва конференцияйра рахана.

Къад лагъай асирда месигъвийри Шад Хабарар чинеба гъахъун авай подвалра чапзавай. Чун вилик галай асирдиз гъахъдамаз ихътин кІвалах Юкъван Шаркъда, Азияда ва муькуь чкайра давамзава. Дустагъда авай Павела Тимофеяз 2-лагъай мектубда 2:9-да кхъенва: «За (Каламдин паталай) зунжурра авай къулдурди хътиз азиятар чІугвазва, амма Аллагъдин Гаф зунжурра кутаз жезвай туш.»

Шаркъдин Германиядин сергъят хуъзвайда «къанунсуз» Пак
Каламар аватІа килигун патал машинрин ракаррай ва цларай
тІеквер акъудзава.

Пастор Вурмбранд гзаф диндин ва политикадин кІватІалра рахана ва рагъ экІидай патанбурувай «имандин хзандиз» (Галатриз 6:10) къайгъусузвал кълурмир лагъана тІалабна. Конгрессдин вилик ада вичин перем хтунна вичин азабрин херер кълурна. Са шумуд чІалал хъсан рахазва лугъуз, ада Россиядин газетра вичин кІвалахдикай кхъенвай тапарар лагъана.

Кьилел Алай Шикил Финляндиядин ГМ миссияди зунжурра есир хьанвай месигьвиар рикӀел гъизва (Чувудриз 13:3).

Кіаник Галай Шикилар Эхиримжи 70-йисар – Месигьви литература кьенез гъана лугъуз Том Вайтаз Кубада 24-йис кар атІана. Гзаф ГМ-да кІвалахзавайбур гатанва, кьунва, гуьлледив ягъанва ва кьенва.

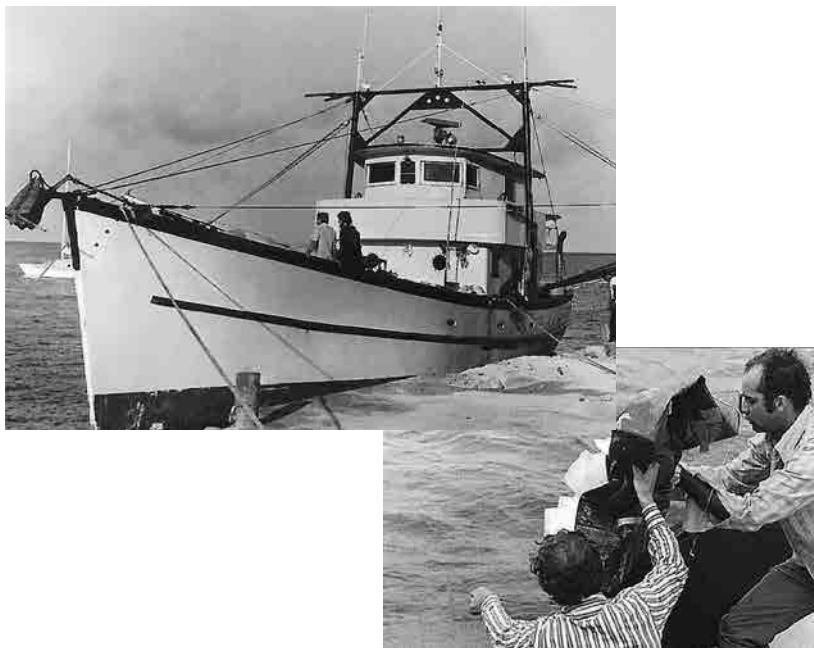
1900-йисариз – Советский Союзда тамара чинебан «Пак Каламдин тарсуниз» физвайбур. Къенин юкъузни «Пак Каламдин тарсар» Вьетнамда, Лаосда, Китайда, Бхутанда, Юкьван Шаркъда ва муькуь чкайра ава.

Россияда инсанрив аццанвай клисайра рахадамаз, Ричард
ва Сабинади чеб яшамшзавай девирда Ракьун Перде
чкана лагъана шагъидвална.

1969 – Шад Хабарар авай шарар Кефер патан Кореядиз фенва
ва и кІвалах цІипуд йис алатайлани давамзава.

Куба – Фидел Кастро ди 100 000 Пак Калам тергна. Виликан
1970-йисуз ГМ-дин танишри Шад Хабарар самолетрай агентрихъ
галаз гъулуъз веъена.

1990 – Вурмбрандар чпин ватан Румыниядиз хтана, мебедра ва милли телевидениеда жуван душманар багъишламиша лагъана рахана.

МЕСИГЪДИН

РЕКЪЕ ЧІУГУНВАЙ АЗАБАР

*Азад дуьньядин виждан Ракьун Пердедин кьулухъ чи стхайри ва вахари
чІугунвай азабриз ахъаюн патал и ктабдин рол чІехи хъана.*

*Чарлз В. Колсон
Дустагъдин стхаяр*

Коммунист дустагъра цІукьуд йисан къене Румыниядин пасторди чІугунвайбур: варцаралди камерада тем-тек амукин, йисаралди вахт-вахтунда бедендин азабар, гишинвилин ва мекъивилин азиятар, мефтІ чуьхуьнин ва психикадин вагъшивилин зулум.

Адан тахсир – агъзур муькуьбурун тахсир хътиз, адан Иса Месигъдал кузвай иман ва а имандикай жемятдиз авур шагъидвал тир.

КІвалера, подвалра ва тамара кІватІ жен, бязи берейра инсанар алай чкадал куьчедин тинерал рахаз жуьрэт ийин – и вафалу чанар чпин месигъвилин шагъидвиле мягкем хъана ва абуруз чпин и гьерекатдин кьимет вуч жедатІа чизвай.

Им абурун кьиса я – мердвилин, мягкем имандин ва чІалах тежедай кьван эхнавайбурун кьиса я. Чинебан мебеддин и тарихди дуьньядин гзаф чкайра кьенин юкьузни авай четинвилер кьалурзава.